

*image
not
available*

HELENÆ AVON
STÆ DVCISSÆ
EX LIBRIS

BIBLIOTECA
S. A. R.
DUCHessa HÉLÈNE D'AOSTA
CAPODIMONTE

LC

XIV

76

50243
GUILI

REP U

MAGIS
ATHE

EX

JAN. B
Principe

ANTON
Discursus P
aria, &
& B

La co
HOffici

Sh2713-

GUILIELMI POSTELLI

De

REPUBLICA,

Seu

MAGISTRATIBUS

ATHENIENSIVM

Liber.

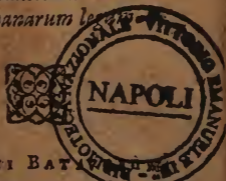
Ex Museo

JOAN. BALESDENS, LR
Principe Senatu Advocati.

Accessit

ANTONII THYSII IC.

*Discursus Politicus de eadem materia,
& Collatio Atticarum
& Romanarum legum*

LUGDUNI BATAVORUM
EX OFFICINA JOANNIS MAITRE

MDCLXXV

Nobile

CHRIST

T

Mastrif

OD

Salv

C

plenda

Nobilissimo Magnificoq;

Viro,

CHRISTOPHORO
THYSIO

Illustrissimo BREDE-
MODIO à consiliis,

Eiusdemque

Saltuum Præfecto,

Cognato suo.

 Vm nuper, A-
micissime Co-
gnate, in sub-
urbano vestro
splendidissimo una fre-
(?) quere-

quentes essemus, dici vix
potest, quanta cuncta-
rum rerum voluptate im-
bueremur. Quem enim
non capiat tanta oblecta-
tionum varietas? Hic
lacus piscium capacissimus
aquas leniter erudant,
hic fontes salientes, hic
recta illa in immensum
porticus veluti arborum
sylvae horrida, alibi ite-
rum latissimis pratis arva
se diffundunt & pates-
cunt, hic theriotrophia
Romanorum operum æ-
mula, hic venationis amœ-
nitas,

ritas, hic horti iucundif-
simi, hic arbores sub pon-
deribus fructuum gemen-
tes & inextricatus ille
labyrinthus cerasis consi-
tus, hic tulipæ cæterique
flores precium coloris sui
mirantur, atq; oculos præ-
stringunt, hic Cæsarum af-
fabre factæ statuæ capita
sua erigunt, & veluti con-
sortiū nostrū admittunt,
hic Apollo cum Musis Or-
gana sua movet, hic aëris
inclemētia propinquis col-
libus arcetur, hinc deniq;
vicinum mare Oceanum

prospicere licet , & ve-
la navium modo premi ,
modo surgere. Ego qui-
dem ubi in hoc vestrum
prætorium primo veni ,
serenior mihi animus cu-
risque vacuus , & veluti
à meditationum studio-
rumque nostrorum flucti-
bus me in ipsum volu-
ptatis portum recepisse
videbar. Accedebat & iu-
cunda vestra familiari-
tas , & necessitudo no-
stra , accedebat virtu-
tum vestrarum florentis-
sima corona , quæ o-
mnem

mnem nostram voluptatem mirum in modum auxit. Otio autem nostro, quod ne ipse quidem ignoras, ita usi fuimus, ut semper essemus in negotio. Otio, ut inquit ille, qui nescit uti plus habet negotii, quam si sit negotium in negotio. Itaque modo versus effudimus impetum quodam, modo severioribus studiis, quantum animi nostri pati pateretur relaxatio, nos addiximus.

Eruditissimum Atheniense,
sparsim quædam annota-
vimus, & in chartam con-
iecimus, quæ quia inte-
ger tractatus Gulielmi
Postelli Viri eruditissimi
eadem de materia in lu-
cem prodibat, iusto operi
adiiecimus, collationem-
que legum Atticarum &
Romanarum instituímus.
Hæc quia pleraque in
fundo vestro nata, etiam
tibi prædii domino debe-
ri existimabam. Acci-
pe itaque hos fructus no-
stros forte adhuc immatu-
ros

ros & austeros, ita tamen
comparatos, quantum pu-
to, ut palato vestro non
futuri sint insipidi. Si
quid boni invenies, vestro
horto, iucundissimæque
illi pergulae, quæ ad lacum
deducit, adscribas velim,
si quid mali, crassiori meo
cerebro. In hortis ut pluri-
mum antiquos philoso-
phatos fuisse nemo igno-
rat. Quam egregiæ sunt
illæ in Tusculano suo M.
Tullii Ciceronis lucubra-
tiones? Quis non minus

(?) 5 mat,

mat, cum de contemnenda
morte differentem Cicero-
nem legit? Quis non dolo-
ri modum ponit, ægritudi-
nem & perturbationes a-
nimi temperat, denique
virtutem & vitam beatam
menti suæ imprimat, cum
disertissimus Romanorum
tanta maiestate & venu-
state animos nostros per-
cellit? Hæc tamen omnia
Tusculanum prædium di-
ctavit. Quantum tribuen-
dum putas Senecæ hortis,
qui sapientia turgens ubi-
que suas vibrat sententi-
as?
Cuius

Cuius quidem ego statuam
quoties in prædio vestro a-
spexi, aspexi autem sæ-
pissime, vultu suo stulti-
tiam humanam increpare
videbatur, & ad augustis-
simus sapientiæ templum
nos velle deducere. Indi-
gnabar itaque Neroni, cu-
ius & hic conspicua effi-
gies, quod tantum virum
morti aliquando tradidisset.
Vno verbo dicam beati
fuimus iucundissimo hoc
secessu, dum animus sui li-
ber nullis curarum astringe-
batur vinculis, sed sibi
soli

soli incumberebat, nulla hic
ambitio fores nostras pul-
sabat, nullæ æmulatiuncu-
læ, quæ inter illos qui li-
terarum castra sequuntur
non semel moveri solent,
mentem cruciabant, nulli
alii affectus cogitationes
distrangebant, sed Apollinẽ
Musis suis cinctum, quem
vidimus, nisi fallimur, in
hæc loca migrasse, & pro
Parnasso vicinũ montem
elegisse, identidem solici-
tabã. Quam decẽs & gra-
vis incessus fuit Apolli-
nis cithara insignis, qui
nitor,

nitor, quæ gratia Musarum! Idem omnino spectaculum descripsit Desiderius Erasmus, in Epithalamio Petri Aegidii proavi nostri, viri nobilitate & literis illustris, cui in Utopia venustissimo opere summas ingenii laudes Thomas Morus Angliæ Cancellarius concessit. Sed tēpus ut manū de tabulatollam, ne incertā Apollinis Musarumque incidam indignationem. Accipe itaque hæc qualiacunque dulcissime Cognate, & expecta aliquan-

do totum Syntagma de Antiquorum Rebuspub. quod iam in procinctu habemus. Deus Opt. Max. te tuamq; familiam diu incolumem conservet, atque omnia fausta concedat. Vale. Datum Lugd. Batav. Anno cIo Io c XLV. mense Septembri.

Vestri studiosissimus
Cognatus

ANTONIUS THYSIUS IC.
& in Acad. Lugd. Professor.

An
uod
abe
c. t
in
equ
dat
Ba
XIV

s
s IC
c. t

GVILLELMVS POSTELLVS

Gu
MA
BERE
Lim
GALLI
Ga
non fac
bos pro
sharius,
sibi dica
na hoc
labore

5
GUIL. POSTELLUS
MATHEMATVM
ET
PEREGRINARVM
Linguarum Regius
Interpres,

GUILIELMO POYBTO
Gallia Cancellario
S. P. D.

MULTIS nominibus
sum adductus, Can-
cellarie equissime, ut
hac tenuitatis inge-
nioli foeturam, qua (ut parenti-
bus prole) nil mihi in hac vita
charius, nil dulcius esse potest,
tibi dicarē. Primo, ut in amici-
tia hoc parvo quidē, sed magno
labore composito & collecto
A 3. ope-

6 E P I S T O L A

opere, me tibi respondere ostē-
 derem, qui singulari benevolē-
 tia me incogitatem fovere cœ-
 peris: ut quum authoris curam
 susceperis, etiam eius in literis
 diligentię testimonium habeas.
 Alterum est, ne ingrati animi
 notam, qua nil turpius, nil ab
 humanitate alienius esse de-
 bet, desidia, atq; tuorum in me
 meritorum silentio subirem.
 Tertium, ut meum demagistra-
 eibus opus, meo nomine parum
 factum, auctoritateq; destitu-
 tum, eum adiret patronū, quo
 nec auctoritate maior, nec pru-
 dentia rerumque cognitione ac
 usu assiduo superior, magistra-
 tum vero creandorum emen-
 dandorumve nullus peritior, in
 ipsis autem viros optimos ido-
 neosque deligendo nullus esset
 exactior: cuius auspiciis & in
 publicum prodiret, & authoris
 tenui-

NUNCUPATORIA. 7

tenuitatem sarcire atque compensare posset. E diverso vero dicare tibi iampridem illæ occupationes veterant, quibus tantum non obrueris. In te enim quum totius Gallicæ reip. molem incumbere atque quiescere viderem, à te equi bonique fontem expeti, dimanare, leges per te conservari, instaurari, vigere, mille libellos tibi legendos, probandos, & ut sic dicam, cancellandos, causas innumeras audiendas, te iudiciis prescribere, te unum afflictis succurrere, & ut semel finiam, quęcunque ad æquitatem inter mortales conservandam faciunt, te administrare cernerem: profecto vehementer terrebar, atque, apud me res eiusmodi perpensens, dicebam: Qui poterit superesse tuis legendis tempus? oleum & operam perdis. ne in-

8 E P I S T O L A

Spicere quidem licebit. delituisse præstiterit. Verum in hoc animi fluctu vicit timorem bene merendi ardor: statuique potius, dū ea quæ ab officio meo non abhorrent, persequor, minus opportune me ingerere, quam quiescendo tibi animum in te meum nō significare. Animi non parum ad eam rem fecerat Budæus, quo, quandiu vixit, nunquam in hoc summo honorum quo es insignitus cumulo participādo carere potuisti; cuius mortis acerbitatem ut lachrymis copiosissimis ac continuo mœrore testatus, ita maximum illius nomine favorem eius liberis, patre quidem dignis, exhibes, locoq; patris es. Auxit & Lazarus Baysius, vitæ quidem certe omni bonarum doctrinarum cognitione, atque utraque literatura apprime ornatus,

Nu
 arus, cu
 convictu
 quotidie
 forens no
 magnas a
 digno orn
 siq; Nolo
 me potissi
 bar) quot
 teris, & co
 voreque a
 veluti reig
 fori & ill
 Taceo qu
 ctis omni
 loquare
 quam in
 moriam i
 des nec N
 nor, in ot
 vere ita c
 rum prof
 admirati
 vehement

NUNCUPATORIA. 9

natus, cuius eam ob rē assiduo
convictu & literatis colloquiis
quotidie uteris. Id suavit Chry-
foreus noster, cuius in literis
magnas animi dotes præmio
digno ornandas censuisti, cura-
stiq; . Nolo hic attingere, (quod
me potissimum incitare debe-
bat) quot præclara ingenia eve-
xeris, & contra, quot fucata, fa-
voreque atque ambitione nixa,
veluti reip. incommoda, ab usu
fori & iudiciorum repuleris.
Taceo quam honorifice de do-
ctis omnibus & probis sentias,
loquere : quod noctes totas,
quum interdiu non liceat, me-
moriam illam, qua nec Simoni-
des nec Mithridates fuit supe-
rior, in omni disciplinarum ge-
nere irā exerceas, ut facile ipsa-
rum professores vincas, inque
admirationem trahas. Me vero
vehementer permovere debe-

A s bat

10 E P I S T O L A

bat illa tua sollicitudo qua in nostris salariis nobis repræsentandis, quum aulam ea de re sectarer, usum te sciunt omnes. Debebat præterea (nisi te alio urgentiores curæ raperent quotidie) studium illud tuum, crebraque apud regem commemoratio de trilingui Collegio, communi Regiæ liberalitatis atque in literas animi testimonio, & regionum professorum nomine, ædificando, deque proventu & salario rege digno constituendo. Quum etiam viderem, rem literariam, unicum futuræ virtutis seminarium, abs te veluti à suo fonte pendere, pro manareque ab ea quam de te concepit spe, non tamen me confirmabant ista omnia, nisi Gabriel Boverius Andium pontifex, tibi ex sorore nepos, in cuius clientelam etiam me adscriptum voluisti.

KUN
 liti, me
 nis om
 sum: cu
 ter amic
 ritas de
 itaq; mag
 patrocini
 etiam no
 totos mi
 peculiari
 nis nunq
 inflaurat
 beat pri
 deto ex
 scripser
 tim ide
 dem ser
 lestor c
 les dupl
 Latinis
 tantum
 servare.
 rurus, r
 precium

NUNCUPATORIA. X

lulisti, me pene continuis con-
vitiis omnino egisset diver-
sum: cui sane ut obsequar, præ-
ter amicitiam & illius singularis
virtus & integritas facit. Mei
itaq; magistratus tuum adeunt
patrocinium. Meos enim cur
etiam non appellem, qui iam
totos mille annos ipsis Græcis
peculiari opere desiderati, Lati-
nis nunquam visi, à me una &
instaurationem & nascendi ha-
beat principium? Græca qui-
dem ex quibus verti, antea ad-
scripseram: verū omittere par-
tim ideo fuit consilium, ne can-
dem sententiam bis percurrere
lector cogeretur, neve libri mo-
les duplo excreceret: atq; quia
Latinis scribebam, visum est
tantum Latina è Græcis versa
servare. Satis porro sum habi-
turus, meque maximum operæ
precium fecisse credam, si no-
stra

22 EPIST. NUNCUP.
stra vel semel abs te lecta tui
gravissimi acerrimique iudicii
censuram accipient, inque tute-
lam tuam recipientur, atque
clientuli animum de te bene
merendi cupidum tibi signifi-
cabunt. Vale.

IN

IN
MAGI
ATH.
P R
P

mentari
sententia
antiquit
quam ex
rito sane
diuturni
bu. Co.
experime
bominu
disciplin
plo, ita
in suis
quitate

IN LIBRUM

DE

MAGISTRATIBUS

ATHENIENSIIUM

P R Æ F A T I O.

PRÆCIPUA antiquo-
rum omnium, quicun-
que de rebus humanis
praclare aliquid com-
mentari aut tractare voluerunt,
sententia consuetudoque fuit, ut
antiquitatem ob oculos sibi tan-
quam exemplar proponerent: me-
rito sane rati ea ratione maiorem
diuturnitatem suis adferre operi-
bus. Constat enim nimis crebro
experimento, sine magna illa cum
hominum tum rerum publicarum
disciplina, institutione & exem-
plo, ita infeliciter versatos fuisse
in suis tractationibus, qui anti-
quitatis contempserunt placita, ut
qui

14 P R A E F A T I O .

qui in tenebris ea conati sunt opera
 exequi quae lucis potissimum
 adminiculo absolvuntur. Vnde
 egregii rerum humanarum au-
 ctiores & instauratores, ut secula
 semper proficere ostenderent, ea
 quae paucis & simplicissime dicta,
 scripta, factave à maioribus
 erant, voluerunt aut laudando
 probandoque extollere, aut adden-
 do amplificare, aut quadam ad-
 iuncta diligentia magis illustrare
 & absolvere. Quum enim una
 origine olim producti, aut ab illu-
 vionum conflagrationumve peri-
 culo servati homines essent: neces-
 se fuit, post iustum in primum ha-
 bitatis locis acceptum incremen-
 tum, eam hominum multitu-
 dinem illic natam, cui regio illa
 nataleque solum alenda impar es-
 set, illam inquam multitudinem
 in varias traduci colonias: idque
 diu post suae originis tempora. Sic
 vero dispersos homines sensim ita
 adole-

P R A E F A T I O. 15

adolevisse, ut congressu mutuo, &
 astutia, (qua ab *asty*, i. civitate,
 dicta est) cultioris vitae usum
 paulatim reciperent, credi par est:
 quum iam scilicet illorum vix
 nomine famave noti maiores, con-
 versationis assiduitate vitam in-
 duerant docuerantque humanio-
 rem. Conversationem enim &
 crebrum hominum concursum,
 omne vel ferocissimum hominum
 genus reddere mansuetius, nemo
 facile negaverit, cui recta adsit
 ratio. Nam quis dubitet, quin ea-
 dem ratione loquela, artes, ipsa-
 que comparatu difficillima virtus,
 demum rerum omnium verisimi-
 litudo, (quum verum ipsum in
 occulto mortalibus lateat,) sum-
 ma indagine sensim inter morta-
 les adoleverit, eo modo quo perpe-
 tuo sibi constantis naturae opera
 solent lentius consurgere? Porro
 ubi aliquid incrementi in qua-
 siam solo acceperit, iam illam
 trans-

transplantari contingit, atque ita ad externos, vel commercio tantum familiares, rerum assiduo usu ab his passim ad alios trāseunte, migrare certum est. Quis enim non credat opus fuisse, ad leges condendas, & virtutem ob oculos revera ponendam, longissimo tempore, quum illam ipsam vitii loco haberi apud multos certum sit, ut contra, vitium illius loco substitui, etiam passim vulgare? quum praecipue videat, insolitorum facinorum authores, artium instrumentorumque inventores, passim celebrari, & mortalium numero eximi, quod scilicet in vita vel artis appendicem reperissent. Inde deorum & falsa persuasionis orta colluvies. Maxime itaque patet, secula semper proficere, (nisi vis providentia nobis contra humanum iudicium utilissima, bello, fame, peste, aut insolita ruina antiquitatem totam literis & ho-

minum

minum memoria commendatam
 deleat, & superstites principia
 quadam humilia agere doceat,)
 inque dies humana cognitioni
 quicquam addi. Quibus rationi-
 bus adductus Plato, emendanda-
 rum legum summum remedium
 scriptum reliquit, si videlicet om-
 nibus seculis (quibus vel prestan-
 tissimas mortaliū corrumpi, ho-
 minumque fraude & versutia
 inverti certum est) omnium aut
 saltem praestantissimarum rerum
 publicarum leges moresque in u-
 num conferrentur, ac una virtu-
 te duce & arbitra per prudentes
 viros ex singulis sumeretur quod
 ad mutuam omnium emendatio-
 nem faceret, unumq; corpus mor-
 bo vacans componeretur: id ea
 sententia iudicans, quod proban-
 dum susceperam. Res enim eò ma-
 gis est vegeta, quo altius egit ra-
 dices. Ut igitur illa imitatione
 stiam ego aliqua in re prodesse

Reipubl. conarer, volui è priscorū
 monumentis erutam præstantis-
 simam rerumpublicarum imagi-
 nem, Atheniensium politiam, in
 manus hominum dare: cuius etsi
 exacta comparatio cum nostra
 propter diversam monarchia &
 democratia administrationem fie-
 ri non poterit, spero tamen futu-
 rum ut hinc aliquod remedium
 ad eius emendationem desumi
 possit. Atque non tantum leges
 Atheniensium à Romanis expeti-
 tas fuisse me ostensurum spero, sed
 & divisionis populi, & magistra-
 tuum exempla inde sūpta, claris-
 simis argumentis me demonstra-
 turum confido. Quia vero exem-
 plis res humana, ut sentit Plato,
 aut conservantur, aut instauran-
 tur: non tantum comparatione re-
 rum nostrarum sum usus, verum
 Romane, quandoque Venetae, non
 raro Turcica, quas ipsis in locis di-
 ligentissime perspectas habui, com-
 para-

P R A
 tiones ad
 quibus Tur
 qua Gallica e
 utalejo Ga
 alimo, & de
 hauri duob
 primo qua
 ven & cere
 que intridic
 magistrati
 minima u
 nam & V
 ptam relic
 nus absce
 nemo aq
 cor miri
 tentum
 tentac
 pene ad
 ductus p
 tionem,
 ter cate
 Aristote
 una ope
 varios

P R A E F A T I O. 19

parationes adducere visum est: alioquin Turcicam diligenter lingua Gallica conscriptam, Francisco Valesio Galliarum regi praestantissimo, & Margareta illius sorori, dicavi duobus libris: in quorum primo qua ad religionis persuasionem & ceremonias attinent, adque iurisdictionem: in secundo, de magistratibus & regio consue ad minima usque tractavi. Romanam & Venetam non pauci scriptam reliquere. Hec nostra si minus absolute tractata prodierit, nemo aequus alieni laboris aestimator mirabitur, quum ire per exitum huiusmodi funem primus tentaverim, remque deperditam pene ab inferis revocaverim. Ad ductus porro sum in hanc tractationem, librorum, quos de ea inter ceteras respublicas scripserat Aristoteles, desiderio, quum nil eius operis praeter crebras apud varios authores citationes extra-

20 P R Æ F A T I O .

re iam ante mille annos compe-
 ri. Unde non ex ipso authore,
 præter pauca, sed ex Demosthe-
 ne, Æschine, Isocrate, Libanio,
 Vlpiano, Demosthenis interprete,
 Polybio, Plutarcho, Harpocratio-
 ne, & eius nota authoribus,
 visum est Latinis potius male
 latine tradere, quam tanta mea
 diligentia fraudare cui sum na-
 tus rempublicam unica minus
 tersa dictionis compositave ora-
 tionis opinione. Per me igitur
 præstantissimam reipublica spe-
 ciem, operis præstantissimi in-
 staurationem, accipient litera-
 rum Græcarum candidati, qui-
 bus ista scribimus: ex qua non
 parvam lucem accessuram eius
 lingua difficultati spero. Nullum
 enim antiquitatis monumentum
 potest exacte cognoscere, qui reip.
 administrationis partes non co-
 gnoverit. Sed de populo dicere ag-
 gredior.

GUIL-

GUILLE

REP

MAGI

ATH

IOA

in Prin

Do

guis gi

GUILIELMI POSTELLI

De

REPUBLICA

Scu

MAGISTRATIBUS

ATHENIENSIIUM

Liber.

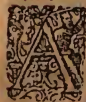
Ex Museo

IOAN. BALEDENS,

in Principe Senatu Advocati.

C A P. I.

De Populi Divisione.

ATHENIENSES,

qui & *αὐτόθγοι*, id est,

indigenæ nuncupari

altius referendæ ori-

ginis gratia gaudebant, tribus

B 3

distin-

22 DE REPUBLICA
distinctos fuisse nominibus,
scriptum non pauci reliquerunt.
Inter illos enim erant *Ἀπατρίδαι*,
γεωμέτροι, *δημιουργοί*. Primo nobi-
litas, ut Romæ patricii, appel-
lari volebat. Geomori erant ru-
stici, ita dicti, quod illis iam pri-
dem pars aliqua agri Attici ad-
colendum cessisset. Artifices, qui
artes mechanicas & mercimo-
nia in urbe exercebant, tertio
vocabulo vocari solebant. Si-
gnificabat & *δημιουργοί* vox,
præter sellularios, & eos qui vi-
rioribus artibus victum sibi pa-
rabant, etiam id munus quod
Romani Publicanum vocant.
Iis qui erant aut ætate aut hono-
ribus maiores, inter cæteros di-
cebantur *δημογέροντες*, quasi
Senatores, quibus à populari-
bus præcipue sūma deferabatur
authoritas. Primū alioqui no-
mē *αὐτοχθόνων* non populi fundis
aut civitate donati fuit, sed illo-
rum,

rum,

ATHE
m, quoru
i omnium
Athens viz
guem trax
hionis ita
mim voc
di. Qui a
parte tert
statim ap
est, (si ve
collactan
literarū
ferraver
nomin
& reru
oritur
adhuc
Draco
latore
regeba
nomin
diores
bant d
delice

rum, quorum maiores communi omnium consensu tantum Athenis vixisse, nec aliunde originem traxisse assereretur. Ambitionis itaq; illius gratia δημοποίηται vocabantur populi fundi. Qui autem ex tribus unius parte tertia, (quæ quot essent, statim aperiam) ὁμογάλακτοι, id est, (si verbum licebit fingere) collactanei dicti sunt. Suprema literarū memoria illa nomina servare, donec sibi factionum nomina, unde pestis deterrima & rerum publ. & popularium oritur, sibi fecere, quo tempore adhuc ἰφισθ magistratum à Dracone primo Athenis legislatore institutorum oligarchia regebantur. Erant vero hæc nomina, πεδίατοι, διακριοι, ἀάεαλοι, ἰκτημόεροι. Illi ut solidiores in reipubl. opibus favabant oligarchiæ, paucorum videlicet potentiæ: diacrii popu-

larem flagitabant administrationem, iniquo animo, potentiores in republica primas partes obtinere, ferētes. parali pro rerum fluctu modo huic, modo alteri factionis parti studentes, sibi & aliis viam ad libertatem impeditam reddebant. Interim omnis iniurię fluctus in miseros hecē morios redūdabat. Erant enim ita appellati tenuiori fortuna homines, quod potentiorum tyrannidi sextam suarum rerum partem quotannis perdere cogerentur. Fiebat itaque (quod semper in simili rerum statu evenit) ut summum jus summa esset iniuria (ut in parte corporis male affecta solent aut vitiosi aut nimii humores incumbendo dolorem augere) in miserorum civium & favoribus destitutorū caput procumbens. Ut autē cognosci possit, & velut ob oculos poni populus Athenien-

ATHENIENSIS:
 tam vigil
 magistratu
 officio
 ut, visum
 Polybii lib
 Fur. (lib)
 perpetuo
 futuris fu
 ipis aut p
 rem, aut
 mi affe
 rit esse
 atque p
 ab ipsi
 tissim
 semel
 mure
 tiones
 divers
 his ad
 bus, il
 nato
 quard
 bus a

theniensis: ut præterea constet, quam vigili cura, quamq; acrimagistratum ingenio ad illium in officio retinendum opus fuerit, visum est illius ingenium ex Polybii libro sexto depingere. Fuit (ait) populus Atheniensis perpetuo navibus navarcho destitutis similis. Quum enim in ipsis aut propter hostium terrorem, aut hyemis sævitiam, animi affectus classariis imperaverit esse animo simul concordi, atque parere navarcho, tunc fit ab ipsis navis officium diligentissime: sin quadam securitate semel inceperint duces contemnere, ac invicem movere seditiones, (ob id scilicet quod sunt diversa omnes sententia) tunc his adhuc navigare cupientibus, illis portum petere gubernatorem cogentibus, deformis quædam rerum facies intuentibus apparet ob seditionem &

litem inter illos obortam, his scilicet rudentes ac vela contrahere, illis è diverso laxare volentibus: sociis vero & navigationis consortibus ingens imminet periculum. Unde non raro ubi magnas pelagi procellas atque hyemes sevrissimas effugere, in ipso portu impingunt, atque adeo prope ipsam terram naufragium faciunt. Quod sane iam sæpius reipubl. Atheniensium contigit. Superatis enim maximis gravissimisque periculis, quum propter populi, tum propter magistratum ducumque virtutem, in facillimis, nullique adversæ fortunæ rebus obnoxiiis temere est periclitata. Quamobrem de hac amplius dicere non licet, in qua, turbarerum summam habet quodam irrationabili impetu, illo animi libidine conducto & instructo, ardore & vehementia impulso.

Hactē,

AT H
Hactenus
aliquan
tam ad
Polybiu
ri ad mo
mendos
rob tam
tentias n
monarc
quod tā
compos
sensu, &
obvita
quodc
nunq
ad he
provi
ancip
gerrio
renu
triam
viri n
quū,
nvere
fi, sic

Hactenus ille. Qui res illorum aliquando perspexerit, appositam admodum comparationem Polybium scripsisse videbit. Verum ad motus factiosorum reprimendos est redeundum. Illi certe ob tam diversas partes & sententias non poterant aliter quam monarchia, aut uno capite, quod tam disparia regeret membra, componi. Omnium ergo consensu, & precipue popularium, ob vitæ insignem integritatem, quodque gravationi populari nunquam consensisset, Solon est ad hoc munus delectus: quam provinciam, periculi plenam, ancipitibusq; exitus, homo integerrimus suscipere his verbis renuit. Dum tyrannidem in patriam exercere refugio, dum vim mortalium nemini infero, quum, lædere quod mihi aut minuire possit honorem, nil admisi, sic videor mihi facile omnibus

bus absque tyrannide superior:
 Hæc Plutarchus. Quum vero
 rideretur à multis quod illam
 tenuisset dignitatem, quam ple-
 rique favore, precibus, atque
 amplissimis muneribus ambi-
 rent, subiunxit.

Οὐκ ἔφυ Σόλων βαθύτρον ἔδῃ βυ-
 λείης ἀνήρ.

Ἐΰδλὰ γὰρ θεῶν δίδόντος, αὐτὸς ἐκ
 ἑδέξατο.

Περὶ βαλῶν δὲ ἄγρην ἀγαθεὴν, ἐκ ἑ-
 σπατὲ μίχα δίκτυον,

Θυμῆ δ' ἀμαρτῶν καὶ φρετῶν ὑπο-
 σφαλεῖς.

Non est Solon magna prudētia
 aut consilio homo. bona enim
 Deus quum dedisset, is non ac-
 cepit: intuensque, & prædam
 miratus, nō traxit ampla præda
 refectum rete, animi & mentis
 inops. Quanvis tamen monar-
 chiam recusarit, noluit despera-
 tæ pleneque deploratæ reipub.
 decesse: verum, qua arte valebat
 pluri-

plurimum, consilio prudentia-
 que illam levavit, primumque
σφοδράχθεις id est, oneris, quo te-
 nuiore a potentioribus preme-
 bantur, excussionem excogita-
 vit. vox illa ἐκ τῆ σείειν τὸ ἄχθεις,
 id est, ab excutiēdo onere dicta
 est. Per eam æs alienum à pau-
 peribus ad oppignerata usque
 servituti corpora factum, disso-
 lutum est. Sanxit vero ne lice-
 ret ulli ob usuras ius in corpus
 habere. Multi credunt, illam
σφοδράχθεις fuisse debitorum o-
 mnium recisionem. unde illi,
 quibuscum legem illam ante-
 quam promulgaretur commu-
 nicasset, dicti sunt *χρεοκοπίδαι*,
 id est, çris alieni recifores, quod
 maximum fecerant à quo de le-
 ge sancienda audiverant. Ha-
 buere vero id nominis, quod
 nulli amplius fecissent, quodq;
 in legis & creditorum fraudem.
 Volunt alii, ut tenuiori fortuna
 ho-

30 DE REPUBLICA
homines possent ære alieno liberari, auxisse per sisachthiæ pecuniæ percussæ preciū: ut quod ante sepruaginta drachmis mutabatur, idem centum minis postea æstimaretur: & secundum vetustā rationem persolverent. At neutra ratione videtur per se sine altera tolerabilis. fuisset enim *ἄπειρος*, id est, alieni æris recisio, creditoribus tā ingrata, quā grata & optanda pauperibus: unde illud non extinguere sed alere incendium fuisset. Incrementum vero minarum adiectarum non potuisset satis esse tenuioribus ad persolvendum. unde utrunq; una instituisse credi par est, ut divitibus cresceret, quod à pauperibus recuperare per legem non poterant. Ipse vero primum ut legē à se incipere cæteris legislatoribus ostēderet, de suo sex talenta auri, quæ quadraginta quinque

ATH
quinque
stratum
milit. Su
coranda
enim om
sima agr
statim pl
cum ini
bant: pa
Laconic
tamen p
pacē ex
usque a
probat
sachth
goco
more
rursus
incide
pro c
bris. l
sumæ
que
do (si
gnit

quinque millia aureorum nostratium proxime reddunt, remisit. Sub ipso autem rerum innovandarum tempore (solet enim omnis mutatio vel utilissima ægre admitti) lex lata non statim placuit: (divites enim secum inique actum contendebant: pauperes Attici agri more Laconico expectabāt:) tempore tamen procedente, & perspecta pace ex sanctione comparata, usque adeo omnium est iudicio probata, ut sacra instituerent *σι-
σάχθια* nomine. Paulatim ergo compositis rebus, cavendum more medici optimi statuit, ne rursus in eandem calamitatem inciderent, compositis singulis pro cuiusque dignitate membris. Primum itaq; populi censum æstimandum duxit, ut quisque pro suarum facultatū modo (si adesset vitæ innocētia) dignitatē in Rep. assequi posset,
 nul-

nulla habita plebeii aut patricii
 ratione: id tamen præcavendo,
 ne ulli potentiorū, qui tunc in
 magistratu essent, invito se ab-
 dicare liceret. Facile itaque hoc
 temperamento summos imis
 coniunxit, & è diverso. nec enim
 antea licebat plebeio magistra-
 tum administrare. Quatuor er-
 go, ex census ratione, populi
 partes fecit, *πντακοσιομηδῖμυς*,
ἰσπηῖς vel *τριακοσιομηδῖμυς*, *ζω-
 γίταις*, & *δύταις*. Modii quin-
 gentis censebantur primæ di-
 gnitatis. Modium vero de solo
 in quo possis modium ferere,
 dici Varro his verbis ait: Iuge-
 rum, quod quadratos duos
 actus habet. Actus quadratus,
 qui & latus est pedes 120, lon-
 gus totidem: is modius & mina
 latine dicitur. Medimna Cicero
 vocare solet, quorum in quoli-
 bet feri, ut mensura Parisiorum,
 sex modii solent. Is erat primus
 census.

AT H
 census. hi
 ordinis vi
 Patricii
 in qz
 paginas
 treror.
 medimna
 bar ne cel
 ce cōfer
 statim
 monere
 modis
 equos d
 possent
 de per
 homi
 do far
 quasi
 per fa
 presta
 illoru
 medic
 nis in
 rum
 mem

census. hi erant post senatorii
ordinis viros primo in honore.
Patricii autē solebant in ἐφελῶν
ἐπιγραφῆς eligi antequam Ario-
pagiticus senatus à Solone insti-
tueretur. Munus pentacosio-
medimnorum erat, quum urge-
bat necessitas, aliquid reipubli-
cæ cōferre pro rerum usu: quos
statim sequebantur eodem in
munere secundi, trecentis censi
modiis, dicti ἰσπεῖς, quod &
equos domi per facultates alere
possent, & tempore belli ἰσπᾶ-
δα persolvere, id est, quantum
homini & equo in annum alen-
do sat esset. Bini idem ἐδύϊται,
quasi dicas mutuo iuncti, quia
per facultates unus nō poterat,
præstare solebant. unus itaque
illorum censebatur circiter 150.
medimnis. Aristoteles in Solo-
nis institutis, quæ in Politico-
rum libris describit, horum non
meminit. Opificum, cerdonum,

34 DE REPUBLICA
proletariorumque loco erant
ἄνται, nec aliud reip. pendebant
quam numulum, qui ab illis
ἀνταιδὲ vocabatur. Fuisse vero
proletariorum, vocis arguit ra-
tio. Nam ἄνται prisco pro ποι-
σω, id est, faciam, edam, dice-
bant: unde ἀνταιδὲ ποίηται, id est,
prolis procreatores sunt dicti.
ἀνταιδὲ alioqui significatio, mer-
cenariorum nomē est. Nullum
ius illis assequendi magistratus
erat, quandiu census tenuitas
eos in infimo cōtineret ordine.
Hoc itaque pacto Solon, con-
stitutis veluti in certamine ad
quos singuli contenderent fini-
bus, morbo laborantem temp.
reddidit sanam. Ut enim natura
sapientissima magistra, quum
videt, aliquid à se compositum
ita vehementer omnes intēde-
re nervos, ut loco felicitatis &
boni, ad quod omnia tendunt,
sibi infelicitatem suo pte inge-
nio

AT
no comp
partium
qualitate
ultima in
ut rei pa
ad aliquo
da prisca
fuerit con
sc sapien
et facien
industria
vero pro
rei mat
& patri
pollice
rem, hi
dixi, c
sensu, a
probat
suo ma
anes c
gratam
memor
immor
tis, ubi

nio comparet, aut illud idem
 partium simul agentium inæ-
 qualitate sese conficere: sapien-
 tissima inquâ traducit aut rem
 aut rei partem vitio intentam
 ad aliquod institutum, ubi reli-
 cta prisca cōtentione adolescat
 finem consequendo proposiū:
 sic sapienti legum instauratori
 est faciendum: qua potissimum
 iadustria usus est Solon. Ut
 vero probandarum legum fie-
 ret maior potestas, imponens
 & patriciis & plebeiis illis, dum
 pollicetur tabularum stabilita-
 rem, his Attici agri ex æquo, ut
 dixi, divisionem, omnium cō-
 sensu, antequam rogaretur lex,
 probatâ, utrisq; imposuit: quod
 suo maximo bono esse cum o-
 mnes cognovissent, usque adeo
 gratam habuere, ut sacrorum
 memoria illam consecrarent
 immortalitati. Quibus cōpo-
 tis, ubi omnia ex animi senten-

36 DE REPUBLICA
tia evenisse vidit, protulit hæc
carmina :

Δήμα μ' ὡς ἴδωκα τόσοι κρατος ὄσον
ἰσάρκει,

Τιμῆς ἔτ' ἀφελών, ἔτ' ἐπορεξάμενος.

Οἱ δ' εἶχον δυνάμιν κ' χεῖμασιν ἦσαν
ἀγῆτοι,

Καλοῖς ἐφρασάμην μηδ' ἐν ἀφκίς ἔ-
χειν.

Αὐτὸν δ' ἀμφιβαλὼν κρατῶν σάκος
ἀμφοτέροισι,

Νικᾶν δ' ἐκ εἶας ἔδειτέρως ἀδίκα.

*Nunc populo quantum satis est,
permissa potestas;*

*Detractus nulli est, estve nega-
tus honos.*

*Viribus atque opibus qui nomina
clara ferebant,*

*Hos vetui & tennes quæ minus
æqua pati.*

*Me obiiciens scuti in morem, quod
servet utrosque,*

Neu-

*Neutra permisi vincere parte
nefas.*

C A P. II.

*De tribubus, & aliis populi
partibus.*

RESTITUTA populo pace, nobis de tribubus dicendum altius repetita origine videtur. Solent fere omnes populi, nationes, urbesq; , ut inquit Livius, suas consecrare originas, à claris scilicet hominibus, aut ab illis quos rudis & rerum ignara vetustas, mundi que adolescentia, in deorum reposuit numerum, nomina sibi imponentes. ita alii Iovem, (cuius vocabulum ex veteris testamenti vocabulo יהוה factum ab ethnicis est) Martem alii, Mercurium, Pallada, Vulcanum, & huiusmodi portentosa deorum vitio nobilium monstra, ad maiorem virtutis & an-

38 DE REPUBLICA
tiquitatis opinionem, suarum
urbium aut gentis authores,
instauratores vendicant. Athe-
nienses ergo quum non vide-
rentur sibi satis una Ἀθηνᾶ, id est,
Pallade, nobiles, variis etiam
sui populi partibus, quas tribus
dicunt, nomina ab eponymis
dedere. Erant verò ἡρώωνες,
heroës, primi scilicet illi quos
suprema hominum memoria
noverat, qui virtutis ergo sta-
tuas Athenis habebant, habue-
rantve, in eo Athenarum loco
qui non longe à buluterio
quingentorum virosum erat: ut
illis statuis tam virtutis per me-
moriam præmium illis referri
cognosceretur, quam incitarẽ-
tur omnes his exemplis ad vir-
tutem. Primum itaque fuere
quatuor tribus. Una à Cecro-
pe prisco (nam, si Pausaniæ cre-
dimus, fuere duo) dicta Cecro-
pis est: altera αὐτόχθον, id est,
indi-

ATF
indigena
bulo. T
dicit. Q
nomen
vocibus
quatuor
nam à C
Melogæ
gentis,
urbis,
colle su
te voc
adulte
trem
chtho
dito
abro
impe
prim
ἐσθ
tem
sumt
vir: q
nom
harv

indigena, peculiari gētis vocabulo. Tertiam Actæus ἀκτῶν dixit. Quartæ à maris vicinia nomen fuit παραλία. quibus vocibus antiquatis, Cranaus quatuor diversas indidit, Crain à se, Atthida, Diacrin & Mesogæan. Altera vocabulo gentis, Diacris à summo loco urbis, (sunt enim Athenæ in colle sitæ) Mesogæa à media parte vocata est. Ut autem mater adulterium tegeret, Iovem patrem habuisse creditus est Eri-chthonius: qui ut patri falso credito gratiam referre simularet, abrogatis his, à diis vocabula imposuit quatuor. Διάδα itaque primam à Iove dixit, alteram ἀθηναίδα à Minerva, sequentem ἠφαιτιάδα à Vulcano illic summo opere coli solito nominavit: quartæ à Neptuno ποσειδονίης nomen fuit. Inde unaquaque harum in tres partes (quas ἡα

à tribus, non à tribuendo, ut putant, dictas novimus) divisi, numerus ad 12. pervenit. Nomen Græcum est, etymi argumento. *τρεῖς* enim vocant *τρεῖς τῶν*, id est, à tribus, ut Latini primū etiam à ternaria populi partitione, in Tatiensem, Lucrem, & Rhamnensem facta. Hæ duodecim partes tertiæ duravere ad tempora usq; Alcæonis 660. annis, aut circiter. Iste oraculi Apollinis responso 10. tribus à principibus, qui ante illum regnaverant maiori fama, nominavit. Cecropis à Cecrope, Erechtheis ab Erechtheo dicta, Ægeis, Pandionis, Acamanthis, Leontis, Oeneis, Hippothoontis, Antiochis, Æantis: quibus adiectæ sunt Antigonias & Demetrias, ut 12. numerū cōplerent: quæ ipsæ singulæ (ut pridē quatuor) in tres partes divisæ reddebant sex

. & tri-

& triginta tribuum numerum: quas Romani una minus sunt imitati. Unde patet, non tantum legum, sed & divisionis populi Attici exemplo usos fuisse. Ista quam magni sint momenti, in rebus Reipub. Atticæ perpendendis postea videbitur. A quibus porro principibus, tribus nomina sumpserunt, illi 12. eponymi dicebantur, quos nescio an vocet duodecim Atheniensium deos Herodotus in Erato, quoniam idem author quum aliquot nomina illorū ibidem adscripsisset, in Euterpe ait, 12. deos primum in Ægypto cultos, indeque in Italiam portatos, habuisse Pisis aram communem, quæ δώδεκα θεῶν ἑορτὴς, id est, XII. deorum ara vocabatur. Reges vero deos vocari, quod aut regnaret quadā equitate, aut aliquando regnavissent, mihi præter copiosam am-

plissimamque tam Græcæ quam barbaræ historiæ fidem author est primo Politicorum Aristoteles. Unde & deos & reges potuisse vocari constat, & illos **xxiiii.** deos, fuisse **xii.** Ægyptios advectos, totidemque Atticæ reges. Pausanias in Atticis, ubi de Eponymis dicit se adferre sententiam Herodoti de illis, tamen longe diversis nominibus & summa ab illo id facit. Pauciores enim **12.** adfert, iisque Attalum, Ptolomæum, atque Hadrianum, cuius tempore scribebat, addit. usque ad eo gloriæ ardor, & popularium blandimenta valebant, valentque, ubi in aliquam opinionis partem procubuit ambitio. Sed de Eponymo magistratu, suo loco. Cognito populo, illiusque partibus explicatis, nunc ad magistratum narrationem est veniendum.

CAP. III.

Quomodo eligerentur magistratus Athenis.

TRIPLEX fuit eligendorum magistratuum ratio: fors, popolare suffragium, stematum claritas. Primam rationem Græci κλήρον, alteram χειροτονίαν, id est, manuum extensionē, (quæ in sublime à populo, dum aliquem probaret, fieri solebat) tertiam αἵρεσιν, vocant, id est, electionē. Sorte sortitive deligebantur in eo loco quem Græci eam ob rem κληρωτήριον dicunt, quicumque iudicandi fungerentur officio: quo modo dux & singuli fere magistratus Venetorum eligi solent. Illam vero rationem amplissime suo loco tradam. Senatus ille qui Athenis ita eligebatur, ἢ βεβλήν πεντακοσίων, id est, consilium D-yicorum dici solebat.

Popu-

Populari suffragio duces, tribuni militum, rei bellicæ & maritimæ præfecti suo munere fungebantur. Quibus suum munus concedebat propter opes & nobilitatem electio, illi erant χορηγοί, id est, Choragi in ludis sacris & sacrificiis: quo in munere liberalitatem summam exercebant, impensas proprio ære & facultatibus suppeditantes. Hi erant numero x. quo in honore se fuisse Demosthenes in oratione adversus Mediam ostendit. His tribus generibus omnia reipubl. vincula constare abunde patet. Ab iniuriis enim domesticis, vicinorum, exterorumque, ius dicendo iudices defendunt, fines conservat & auget miles, religio expiat animos. Nuñc quo se ordine singulæ dignitates offerent eas describam, ab Ariopagitis exordium ducendo.

De Ariopagitarum Senatu.

ET literarum omnium memoria, & sua equitate severitateque longe celeberrimus est habitus senatus Ariopagiticus, quem Graeci *τῆς ἐν ἀρείῳ κώγῳ τῶν ἀριστοκρατῶν βουλῆς* appellant. Ut maximo honore erat, ita numero civium non parvo quanvis incerto constabat. Incertus numerus inde procedebat, quod ex novem Thesmothetis, de quibus suo loco, solerēt in eum ordinem annuo magistratu statim defuncti, redita totius anteaetæ vitæ apud Logistas ratione, quidā cooptari. Accessuri Logistæ, qui à publicis rationibus magistratus erāt, nomen præconi edebant, proclamareq; his verbis iuebant: Quis vult talem tali & tali functum magistratu de anteaetæ
vitæ

vitæ accusare facinoribus? Quæ
 proclamatione quivis, modo
 probando esset, accusator ad-
 mittebatur. Verum ista in Logi-
 stis melius. Illa severa quidem
 certe admodum ratio paucos
 reperiebat usq; adeo omni no-
 ta carentes, ut innocentia freti
 augerēt eum ordinem. Qui vel
 sordium (quæ res alioqui ple-
 risque satis familiaris videtur,
 cum, si ad victus rationem mu-
 nerum illa receptio pertineat,
 iudicibus lege sit permessa) vel
 favoris vel admissi criminis no-
 tã inustã semel habuisse proba-
 batur, is nunquã in tã inviola-
 bile consortiũ admittebatur. Et
 ne ullus fraudi locus relinque-
 retur, sub dio, palam præsentem-
 que populi totius coronã, illa
 ratio coram senatu putabatur.
 Quotannis itaque illa ipsa ex
 Thesmothetis plures eximens,
 & numerum relinquebat incer-

ATH
 um, & de
 litate loq
 ra esse olt
 do ac in
 quata i
 Erant en
 tara p. E
 qui de ca
 us senten
 regis fue
 Mhorum
 præsent
 summe
 non so
 ius die
 bet gr
 olim
 & sul
 Roma
 Gallia
 suppre
 ac sup
 senate
 profo
 vero

tum, & deteriora in hac mortalitate longe melioribus superiora esse ostēdebat. Lectus ille ordo ac institutus à Solone antiquata *ἰσότητι* severitate legitur. Erant enim ante Solonis instituta *σι*. Ephetæ, id est, præfecti, qui de capitalibus causis ac furtis sententiam (quod ante illos regis fuerat officium) ferebant. Istorum ergo nomine Solon præsentem senatum constituit summę in Rep. authoritatis: qui non solum de capitalibus causis ius dicebat, verum de quibuslibet gravioribus: nõ secus quam olim iudicum decurię sortito & subsortito à prætore apud Romanos delectæ: & hodie in Gallia primum de criminalibus suppretores; secūdo de vi illata: ac supremus in summis curiis senatus tam primum quam ex provocatione cognoscit. Quum vero causę postulabat gravitas,

Ario-

Ariopagitis addebantur ex cæ-
 teris magistratibus non pauci
 veluti subadjuvæ, quemadmo-
 dum in delegatis à supremo
 senatu causis hodie fieri est
 in usu. Si magistratus novi eli-
 gerentur aut instituerentur, si
 reip. gratia aliquid quod ad om-
 nes æque pertineret, in delibe-
 rationem proponeretur, si lis
 sæpius ob ambiguitatem dila-
 ta se offerret, cogebatur illa
 iudicium multitudo, ex qua
 quæri non liceret: vocabulo
 vero Attico cœtus ille ἡ οὐ-
 κλητος βουλὴ, aut κατὰ κλητίαν,
 id est, congregatio universor-
 um dicebatur. Porro Ariopa-
 gitarum magistratum dicere
 Græci consueverant ἀνωκεῖν &
 ἀδιέδοχον, id est, perennem, &
 vicissitudinis expertem, ad cæ-
 terarum scilicet dignitatū dis-
 crimen, quod illæ certis tem-
 poris periodis exui & deponi
 sole-

ATH
 solent,
 vis autem
 omnia n
 dicant,
 illorum c
 incendio
 consulto
 animi m
 diarum
 tiam m
 palari s
 stati in
 alius.
 ram,
 nime
 fuit.
 pro
 nem
 que
 (nam
 bat n
 scire
 tam
 fere
 cem

solerent, is nunquam. Quavis autem sine ullo discrimine omnia nefaria publice vindicarent, tamen peculiaris erat illorum cognitio, de veneficiis, incendio, cæde, & vulneribus consulto atque extra primæ animi motum illatis, deque insidiarum aut proditionis in patriam molitione, (quæ res in populari statu, par est læsæ maiestati in monarchia) & plurimis aliis. Mores vero iudicandi illorum, quantum litterarum monumentis est proditum, talis fuit. Statuto reo, aut accusato pro reo, post primam quæstionem testibus & coniecturis atque probationibus adornatam (nam alioqui accusare non licebat nisi talionis pœna) statim sententia ferebatur, nec in multum tempus differri solebat: ut fere solet Venetiis fieri apud decemviros: ubi tamen prius ab

D

advoc.

50 DE REPUBLICA
advocatoribus & quadraginta-
viris criminalibus accusationes
sunt prolatae. Nolo multorum
iudicum criminalium negligenti-
am hic saepius expertam attrin-
gere, quum ipsa se satis aperiat.
Non licebat Ariopagitis ad mi-
sericordiam flecti. In hoc enim
cum severitate *ἰφειτῶν* convenie-
bant, quod pari poena par deli-
ctū multabatur. Id vero sacro-
sanctum veluti ac summum in
ipsis laudat Aristoteles princi-
pio rethorices, dum ait, *ἀπαντες
ἄνθρωποι, οἱ μάλιστα δεῖν ἔγωγε τὰς νόμους ἀγο-
ρεύειν, οἱ δὲ καὶ χεῖρονται καὶ καλύουσιν ἕνα
τῶν ἀμάρτητος λόγῳ, καὶ θάπερ ἢ ἐν ἀρείῳ
παύσῃ ὀρθῶς τῶτο νομίζοντες.* quo-
rum verborum sententiam pau-
cis admodum & elegantissime
Quintilianus 6. institut. orat.
appendit. Athenis, inquit, (quo
nomine Ariopagum intelli-
gebat) affectus movere, et-
iam per praecone[m] prohibeba-

AT I
tur orato
rum Dec
mune: nu
nostris se
liare. No
clarissim
di, nil e
causidic
tiare no
vesum
aquitat
è diver
semel
animo
duict
teant
crude
bat ca
docto
do, d
qui
gendo
socc
sam in
teCan

ATHENIENSIVM. 51

tur orator. Hoc etiam illis fuit cum Decemviris Venetis commune: nunc etiam incipit & in nostris summis curiis esse familiare. Noverunt enim senatores clarissimi longo rerum usu edocti, nil esse quod rhetorum & causidicorum eloquentia versutiave non possit everti, inque diversum trahi, ita ut ex summa æquitate summam iniuriam, & è diverso, procreare videantur, si semel auditorum aut iudicum animos in suam sententiam traduxerint. qua peste etsi hodie careant curiæ nostræ, tamen longe crudelius monstrum domi alebāt causidici quidā, opiniones doctorum opinionibus addendo, diversasque iuris scripti in æqui bonique everfionem allegando, & si nihil aliud, curiā ipsā occupādo ne adversarii causam intelligat: donec tu, Poyette Cancellarie equissime, illis ne-

bulonibus præscribendum regia
 sanctione curasti: ne quid adfer-
 rent allegationis in simplici re-
 rum narratione, pariter in qua-
 stionibus & probationibus, ve-
 tuisti. Verum ad institutum re-
 deo. Tanta erat Ariopagitis in
 iudicando fides & integritas, ut,
 si quis etiã scelestus admodum
 creditus, post causam apud illos
 dictam evaderet impune, nulla
 eum vis, nulla autoritas posset
 de ea causa appellare. Nulla illic
 erroris propositio, nulla secunda
 senatus occupatio locum habe-
 bat. Forma iudicii talis fuit. Cõ-
 iecto in vincula reo (singe de cõ-
 de agi) per præcones & apparito-
 res vocabantur interfecti homi-
 nis necessarii, domestici, paren-
 tes, amici: quorũ arbitrio (quod
 hodie iudicii equitate fit) de pœ-
 na statuebatur, ferebaturq; sen-
 tentia secundum accepti ratio-
 nem: qui mos hodie quia est

Turcis

A T
 Turcis in
 plus po
 apud Ar
 compreh
 ut stati
 & filli
 los ad q
 perveni
 sunt illi
 gum, r
 vocati
 nis pe
 utrum
 an m
 illor
 non
 hor
 rum
 nost
 le &
 red
 gen
 leo
 p̄f
 hor

Turcis in usu, à me referri amplius potest. Cadhi, quod nomē apud Arabes iudicem significat, comprehenso reo homicida, curat statim sisti parētes peremptri: & si illi desint, necessarios, aut illos ad quos ex illius vita utilitas pervenire poterat. Alioqui si desint illi, nomine principis & legum, more procuratoris aut advocati regii, iuris scripti & talionis pœna punit. Rogat præsentes utrum malint hominem talione an multa puniri, ferturque pro illorum voto, si tamen modum non excedat, sentētia. Æstimant hominē solidū sexaginta asprorum millibus: quæ summa ad nostrā pecuniam æstimata mille & ducentos aureos nummos reddit. Nam asprum genus argenteæ monetæ est nostro Caroleo nummo pene par. Id æris cōpēsat mortis damnū. Dimidiū, hominis dimidii loco adiudi-

D 3 catur.

catur. Dimidius homo est, cui pes, manus, oculus, aut præcipue partis corporis usus deest. Paris proportionis ratio in corporibus aut inutilioribus partibus observatur. Verum ista compensatio ideo rarius fit, quod non statim, flagrantiq; ut aiunt delicto, possunt una sisti reus & affines. Pupillis, mutis, linguaq; impedita hominibus succurrit prætor in rebus pro conditione æstimandis. morte itaq; aut multa reum illorum nomine mulctat. Ariopagitarum ut erat maxima in iudicando diligentia & sedulitas, ita rarius id muneris infrequentiusque subibant. Singulis enim mensibus tribus tantum diebus iudicabant, quinto, quarto, tertio Kal. cuiuslibet: qui dies ita Græce dicti sunt, τετάρτη φθίνοντος, τρίτη φθίνοντος, δευτέρα φθίνοντος, id est, quarta, tertia, secunda decrescens & iam finien-

ris

ATH
 mensis.
 tate ve
 tate non
 necessitat
 id est, i
 curus con
 numerun
 milis ma
 tuis, sing
 mel ad
 tantū c
 tu, et ul
 & Gall
 trisq
 G. B
 Pan
 sente
 la de
 adfer
 videat
 ex L
 & fil
 solit
 nē u
 rem

ATHENIENSIVM. 55

tis mensis. nam Græcos Kalendis
 carere vel parcœmia docet. Præ-
 terea non coibant, nisi ob rerū
 necessitatem fieret ἡ σύγκλητος βε-
 λη, id est, indictivum consilium:
 cuius conditio, quod ad magnū
 numerum attinet, non est absi-
 milis magnis Venerorum comi-
 tiis, singulis octonis diebus se-
 mel ad magistratus deligendos
 tantū cogi solitis. De hoc sena-
 tu, multisq; aliis, cum Romanis
 & Gallis tum Atticis, scripsit u-
 triusq; linguæ instauratæ lumen
 G. Budæus in annot. primis in
 Pandect. l. ultima de senat. cuius
 sententiam, etsi ex ipsis unde il-
 lā desumpsit authoribus possem
 adscribere, ne quid prætermisisse
 videar, paucis adferam. Ait itaq;
 ex Luciani verbis, iudicia noctu
 & silentio in Ariopagō tractari
 solita: primū ne dicentis ratio-
 nē ullam apud se haberent, qui
 rem nudam sineq; proœmio &

56 DE REPUBLICA
personarum ratione audire vel-
lent: alterum, ne interruptioni-
bus inter disputandum fieri so-
litis se interpellarent, atq; sen-
tentia dimoverent. Inde nata est
parœmia, ἀπειοναγίτη σιγαίωπες,
Ariopagita subricentior, dici
solita de prudentibus & tacitur-
nis viris. Nec vero una tantum
fuit taciturnitatis ratio. nam &
reum præterea attentius respon-
dentem audiebant, & iudicio-
rum secreta nunquam evulgare
solebant: tabellaresque edebant
sententias, ne ex maioris au-
thoritatis, & tatis aut eruditionis
viri, qui prior sententiam dixis-
set, præiudicio ab opinione sua
discederent, aut (quod multi so-
lent hodie) idē ad idem respon-
derēt. Cum illis in tabellari sen-
tentia cōvenit fere omnibus Ve-
netis magistratibus, ea de causa
quam supra attuli: cum x-viris
autem capitalibus, ne prodeant
in

in vulgum aut sententiæ, aut secreta iudiciorum: utriusq; optimo iure sane. Illorū authoritas enim nunquam potest imminui, dum a resta illorū nunquam rescindi aut calumniari, contemnite ab cæteris magistratibus, aut etiam à plebeiis possunt; quare quæ in rep. pestis oriri deterior possit, non video: omnia enim pessum eunt, quum semel aut negligi legum & magistratuum vis cœperit, sensimque iugum infringi cœptum excutitur. Itaque meo iudicio non deberent illi magistratus à quibus non est provocatio, tam temere evulgare sententiâs, ne arbitrio viriligatorū illic antinomie pleraque reperiantur. Post Græcorum sententias videndum quid Latini de Ariopagitis scripserint. Valerius Maximus de illis ita scriptum reliquit. Eiusdem urbis (de Atheniensibus proximo capite

58 DE REPUBLICA
egerat) & sacrosanctissimum cō-
siliū Ariopagus, quid quisque
Atheniensium ageret, aut quo-
nam quæstu sustentaretur, dili-
gentissime inquirere solebat: ut
homines honestatem, memores
vitæ rationem reddendam esse,
sequerentur. Eadem bonos cives
corona decorandi primo cōsue-
tudinem introduxit. nam & vir-
tuti (uberrimum alimentum est
honus, &c. Quum istud ita ha-
bere, sit scriptoribus compertū,
credendum est, quo tempore nō
iudicabant, id perquirere soli-
tos. Ut ut sit, certum est, insigni
quadam prudentia & pene divi-
na fuisse, quod Cicero acerrimi
iudicii homo illum senatū cum
mundi rectore Deo potius com-
paratum voluerit, quam Roma-
nū. Ait enim: Negare hunc mū-
dum providentia regi, idem est
ac si quis dicat Athenas sine A-
riopagitis regi cōsilio. Quod ait
Plinius

ATHEN
Plinius nat
mo, prim
adum in A
detur rati
omnibus e
bus liquet
stratū insti
cū) quali
moderati
nem, qui
Solonem
que seve
statuisse
quodlib
eteretur
bat, De
sāguin
At quis
legū se
tor imp
agētibu
verum
neā, de
improb
ri sane

Plinius naturalis historiæ septimo, primum capitis iudicium actum in Ariopago, mihi non videtur rationi consentaneum. Ex omnibus enim Græcis authoribus liquet, Solonē hunc magistratū instituisse (quod iam docui) quasi ad severitatis ephetōn moderationem. Atqui Draconem, qui hos instituerat, longe Solonem præcessisse constat, rāque severas leges in improbos statuisse, ut pœna capitali vel quodlibet holusculi furtum plecteretur: unde dici vulgo solebat, Draconē non atramēto sed sāguine humano leges scripsisse. At quis credat fieri posse sub tali legū severitate, tanto tempore tot improbis in repub. perpetuo agētibus, ut omnibus seculis sit verum dictum poëtæ, τὰ χείρονα νικᾷ, deteriora vincant, neminem improbitatis dedisse pœnas? Fieri sane non potest. Quod si quis

60 DE REPUBLICA
contendat, Plinium intelligere,
in Ariopago, id est, Athenis, aut,
suprema litterarum memoria:
primum quidem esse verum vix
poterit, quum ante ullum Græ-
corum imperium, iam florentis-
simæ res Persarum, Assyriorum,
Indorum, Ægyptiorum, Syro-
rumque ipsa vetustate collapsæ
fuiſſent, quæ sine facinorosorum
pœna regnare tandiu nõ potuis-
ſent. Alterum non arguit verum
fuisse, etsi scripserit nemo, cuius
saltem extent scripta. Quavis
enim literæ ipsæ præclarorum
facinorum iuxta hominum me-
moriæ sint conservatrices, ta-
men non statim est credendum, si
quid aut nulla hominũ memo-
ria, aut nullis litterarum monu-
mentis est celebratum, id protin-
us non fuisse: nec si quid igno-
ras, id propterea minus in rerum
est natura: nec, ut inquit Lyri-
cus,

--Sola

AT
--Sola
Cris
Et paulo
Vixere
Multi
Pauloq
Paulo
Celat
Itaque
sentian
quod e
multis
miran
digni
bus
vix
ber
cto
ad
dig
tho
De
hu
pli
ca

--Sola comptos arsit adulteri
Crines Helena.--

Et paulo post,
*Vixere fortes ante Agamēnona
Multi.*

Paulloque mox,
*Paullum sepulta distat inertia
Celata virtus.*

Itaque nulla in parte vero consentanea dixisse videtur Plinius: quod etsi illi in hoc loco inque multis aliis contigerit, non est mirandum, quum vix senatoriæ dignitatis, inque Reip. muneribus occupatus, succisivis horis vix posset quot excerpfit describere. Hanc vero sententiam lectori excutiendam relinquens, ad alia trāseo. De huius senatus dignitate sunt omnia apud aucthores plena: verum una oratio Demosthenis in Aristocratem hanc satis aperiet: quæ quia amplissime quæ iam tradidi explicat, ad illam lectorem remitto, quum

62 DE REPUBLICA
quum alioqui nil sit à me in illo
describendo prætermisum.

C A P. V.

De nomothetis.

NOMOΘΕΤΩΝ nomine
plura Græci dignitatum ge-
nera intelligunt: quæ mihi prius
aperienda videntur, quam ad rē
de qua sum dicturus, veniam.
Tres olim nomothetas apud A-
thenienses fuisse authore Suida
reperio: Draconem, Solonem,
Æschylon, non quidem illum
poësi celebrem, sed quendam
alium Athenis natum, non usq;
adeo apud authores celebratum.
Secundo νομοθετῶν legislatores qui-
cunque sunt. Verum ut ad rem
facit vocabulum, præcipue intel-
ligebant Athenienses unum ad
mille selectos cives, quibus le-
gum antiquandarum fiebat po-
testas quum nō viderentur am-
plius ex Reip. usu, ac præterea il-
larum

larum examinandarum, quæ aut
 emendandæ, aut immutandæ,
 aut demum sancierendæ videren-
 tur. Est enim legibus humano
 consilio natis, quemadmodum
 & rebus naturalibus, etsi paullo
 obscurior, nostræq; mortalitati
 minus cognita, vetustas: quam
 ubi sensere, usus consuetudine
 aut desuetudine aut abrogandæ
 aut emendandæ sunt: quod ipsū
 (nisi ubi iure scripto, ut vocāt, id
 est, cæsareo sive civili utuntur) in
 civili Romanorum pater. Nam
 bona pars de servitutibus, de ser-
 vis, noxa, iure personarū, hēre-
 ditatis varia distributione, & in-
 finitis aliis tractationibus agit,
 quæ in Gallia (ubi præcipue ius
 civile, quod consuetudines vo-
 cant, atque regia & curiarum
 placita locum habent) ut parum
 est in usu, nisi ut à simili iudican-
 do, ita partim explodēdam cen-
 serem, ut tempus illud quod stu-
 diosi

diosi iuris in illam infumunt, da-
 retur iuri civili, postquam quæ
 nobis sunt in præcipuo usu, dili-
 genter didicerint. Nobis propo-
 siti nomothetæ ius tantum ha-
 bebant referendi coram populo.
 toro, probarentne an improba-
 rent leges, plebiscitaque. nec e-
 nim poterat ulla rogatio proba-
 ri, rataque haberi, quia universi
 magistratus nomothetis sub-
 scripssissent. Hi etiam iudicandis
 gravioribus causis solebant in-
 teresse, eorumque sententiæ si non
 pareret aut actor aut reus, tribus
 drachmis præserte archôte mul-
 tabatur. Hæc est Pollucis sen-
 tentia. Verum Budæus ex Demo-
 sthene paullo aliter latiusque ex-
 plicat quomodo illæ leges sole-
 rēt proponi. eius ideo verba ad-
 scribam. Solonem cōmemorat
 Demosthenes inter alia cū legi-
 bus suis hoc quoque instituisse:
 quum lex aliqua ad populū fer-
 retur,

ATHENIENSIVM. 65
 retur, ut à legibatore primum
 recitaretur, deinde in loco ma-
 xime celebri totius urbis maxi-
 meque conspicuo profertur, et
 ad tertiam concionē usque, (non
 aliter atque leges Romę triundeci-
 no die promulgari solitas Macro-
 bio referēte novimus) inde scri-
 bitur ut daretur palam pro cōcio-
 ne legenda: ut si cuiquam quid
 non placuisset, in medium id
 profertur: & si ea cum quorū
 populo placuisset, ita demū no-
 mothetę darentur postremū pro-
 banda: qui uti eā probasset, im-
 probassetve, ita ferretur, aut qua-
 returve. Ipsi autē nomothetę ex
 iudicium numero deligebantur,
 ut eam operā populo iurati ipsi
 nararent. Hæc Budæus: cuius
 cōparatio tibi planior fiat, locum
 Macrobbii adfero. Rutilius (ait)
 scribit, Romanos instituisse nū-
 dinas: ut octo quidē diebus ru-
 stici opus facerent, nono autem
 die

retur, ut à legiflatore primum recitaretur, deinde in loco maxime celebri totius urbis maximeq; conspicuo proſcriberetur, ad tertiam concionē uſq; , (non aliter atq; leges Romę trinundino die promulgari ſolitas Macrobio referēte. novimus) inde ſcribæ ut daretur palam pro cōcione legenda : ut ſi cuiquam quid non placuiſſet , in medium id proferret : & ſi ea tum quoque populo placuiſſet, ita demū nomothetę daretur poſtremū probanda : qui uti eā probaſſet, improbaſſetve, ita ferretur, antiquareturve. Ipi autē nomothetæ ex iudicum numero deligebantur, ut eam operā populo iurati ipſi navarent. Hęc Budæus : cuius cōparatio ut planior fiat, locum Macrobi adfero. Rutilius (ait) ſcribit, Romanos inſtituiſſe nūdinas : ut octo quidē diebus ruſticū opus facerent, nono autem

die intermisso iure, ad mercatum legesque Romam accipendas venirent, ut & scita atque consulta frequentiore populo referrentur, quæ trinundino die proposita à singulis atque universis facile noscebantur: unde etiam mos tractus ut leges trinundino die promulgarentur. Haec tenus Macrobius.

C A P. VI.

De legum conservatoribus, quos Græci νομοφύλακας dicunt.

DIFFEREBANT à nomothetis νομοφύλακες, quibus à legibus servandis ut nomen ita & officiū erat. Frustra enim fuissent à nomothetis leges exploratæ probatæq; , nisi præscripti illarū sit usus, secundumq; eas iudicaretur: quod nomophylaces ut fieret curabant. Cicero libro de legibus tertio, illorum officium diligēter explicat. Græci hoc diligentius,

ligentius, αἶτ, apud quos νομοφύ-
 λακες creātur: nec ii solum literas
 (nam id quidē etiam apud ma-
 iores nostros erat) sed etiam fa-
 cta hominum observabant, ad
 legesq; revocabāt. Hæc Cic. Se-
 cundo dignitatis gradu erant A-
 thenis νομοφύλακες, ut qui *πολιεργοί*
 (quorum nomen à primis sedi-
 bus quas illi ante cæteros habe-
 bant, deductum est) assiderent,
 strophio quodam lineo (quali
 honoris gratia dux Venetiarum
 hodie ornatur) capite redimiti.
 tātus erat honos priscis incolu-
 mitatis reipublicæ cōservatori-
 bus, tantum legum studium. Idē
 enim est, nullas habere leges, &
 multas quidem scriptas habere,
 nullis vero uti. Cæterum is ordo
 legi solebat ex ipsis Ariopagitis:
 illorumq; præstantissimi etiam
 hanc curā legum habebant san-
 ciendarum, tuendarumq;: quod
 erat sacrosanctum munus. Nil

enim verat, homines in uno cōstitutos ordine, dum aut ab officio quandoq; respirando supersedent, aut quum causa vehementior urget, vario tempore variis aliis muneribus in Republica fungi, quod in supremis Gallie curiis maxime patet. Illarum enim partes quædam, quæ ad capitales causas ab inferioribus, aliæ quæ ad rerum actionem sunt constituta, perpendentes, approbant, vel reprobant: itaq; rata habetur sententia: pars indicativa concilia, alii peculiarem quandam causarum cognitionem (cōmissiones vulgo, & relationes litium vocant) statutis temporibus, alii rationes rerum fiscalium, & alia sexcenta officia subeunt, quum tamen unum sint corpus, & curiæ Præsides Consilarii que dicantur. Antiqui vero, non usq; adeo rerum longo usu edocti, nec adeo periti quomodo unus

idem-

AT
idem qu
tūque
tios del
gula, qu
natu.
quadra
talium
crimin
provo
ganq;
sex re
go sex
præse
rum
hoc
lor
ten
tior
in L
gioi
(cui
ada
can
var
cib

idemque magistratus multis variisque rebus præesse posset, varios deligebant ordines ad singula, quæ ab uno hodie fiunt senatu. Non sunt his absimiles quadraginta-viri caussarum capitalium apud Venetos. Nam de criminibus & caussa integra & ex provocatione cognoscunt, legumque maiestati cum viris sex regionum urbis (vocant vulgo sextariam) præfectis præsent, præsentemque ac arbitro sententiarum Duce de illis statuunt. In hoc vero differunt, quod sunt illorum in rebus capitalibus sententiæ Decemviris ex provocatione obnoxia. Præterea si quid in Ducem, Rempublicam, religionem, inque naturæ perniciem (cuiusmodi est cinédica fœditas) admissum est, statim id vindicant Decemviri. Legibus conservandis, pariter & idoneis iudiciis in singulas provincias &

76 DE REPUBLICA
loca deligendis, præfunt apud
Turcas duo magna corona do-
ctorum & bonorum virorum se-
pti, (Cadilescher vocant) primæ
authoritatis, prudentiæ & scien-
tiæ viri, quibus iudices coguntur
rationes reddere, inque sententiâ
parere quum quicquam male iu-
dicaverint. Provocationes enim
apud illos & fiunt, & ab ipsa su-
prema curia quam divinam appel-
lant, remittuntur. Quum vero
casus ratio postulat, tunc uterq;
senatus de illo cognoscit & iudi-
cat, præside uno quatuor Bassa-
dum, præsentibus vero omnibus
primæ authoritatis viris. Hi or-
dines id officii explent quod a-
pud nos Cancellarius, qui reve-
ra solus νομοφύλαξ, id est, legum
vindex dici potest. Cogit enim,
veluti in corpore animus, o-
mnes iudices & magistratus se-
cundum leges æquique & boni
præscriptum iudicare: & si quis
contra

contra fecerit, aut pœnam ipse
 decernit, aut cum summo Gal-
 liæ consilio re agitata, præmiis
 digna refert quicumque legum
 maiestatem imminuerit. E diverso
 tui in Rēp. animi beneficio, Po-
 yete, quotquot ipsa virtus ad
 magistratus potest evehere di-
 gnitatem, non favoribus, non
 fordibus, non demū secundum
 ambitionē, (quæ res non pauca
 ante tuā tēpora præclara inge-
 nia deiecit) sed infracto animo
 evehis promoveſq;: quod etſi il-
 lorum qui ante te in illo fuerunt
 officio, munus: tamen re ipsa ap-
 parer, te plura virtuti biennio
 nondum exacto dedisse, quam
 tota patrū memoria ullus Can-
 cellarius fecerit. De dignitate
 vero Cācellaria, & ceteris Galliæ
 magistratibus alias. Unum vero
 addam, quod Cancellario & no-
 motheris atque *ρομοφύλαξι* con-
 venit, ob vitæ integritatem esse

72 DE REPUBLICA
in perpetua dignitate, quoad vi-
ta & æquitas comes fuerit.

C A P. VII.

De quingentum-viris.

O *ἑντακκῶσι*, quingentum-
viri, nomine ordinis nume-
rum aperientes, tam dignitate,
fama, quam officio, secundum
post Ariopagitas locū obtinue-
re: quorū apud Græcos autho-
res ita frequens est mentio, ut
nulla plane caussa, nulla oratio
illos non celebret. Hi enim ci-
vilia munera, rerumq; actiones,
de quibus quotidie popularibus
lis oboritur, iudicare solebant,
Tempore functionis ab Ariopa-
gitis ita differebant, quod hi
erant *διὰ δόχου*, permutatorii, id
est, quotannis sorte eligi soliti:
illi erant *δι' ἑκείνης καὶ ἀδιὰ δόχου*, ut
iam ante dixi. Erant hi quo tē-
pore iudicabant, quo in munere
sunt prætores & supræfecti, quos
bail-

baillivos aut locum tenentes civilem dicimus. Annuo vero spatio tantum eam dignitatem habebant, ne (quod nimis crebro in locis non paucis experimēto videtur) sordes, atq; ceteræ quæ inter iudicandū possunt evenire corruptelæ, beneficio prorogatæ dignitatis tegerentur alerenturque. Magnus vero numerus faciebat (quod ea de re servatur in curiis quas parlamenteas vocant) ne facile quid vitii in consortium irreperet. Verum quia tanta multitudo una & in uno posita loco vix potuisset sua exequi munera, in decem partes dividi solebant secundum tributum numerū: quibus singulis quinquaginta viri ex eo numero obtingebant, suoq; loco triginta & quinque dierum spatio ius dicere consueverant. Is vero dierū numerus decies repetitus annum lunarem trecentis &

74 DE REPUBLICA
quinquaginta diebus constan-
tem, qualem Athenis observare
solebant, reddit. Noster vero so-
laris illum diebus quindecim &
quadrante superat. Propter item
copiosam multitudinem ex illis
quinquaginta x. eligebant, quos
ἀγορεύς, id est, præsides (ut dixi)
nominabant: ex quibus ipsis tā-
tum septē, per singulos scilicet
dies hebdomadis, sortito elige-
bantur. Quo die qui rebus præ-
erat, arcis conservabat claves,
dicebaturque *ὀπίστας*, præsides,
& *τὰς κλεῖς τῆς ἀγορεύσεως τῆς πόλεως*,
cui arcis claves credebantur. Ve-
rum de his paullo post. Quum
quinquagenarius numerus suo
officio fungeretur, vocabatur
iam mutato nomine prytania,
aut *οἱ πρυτανεῖς*, tanquam à fre-
quentiori cura, *τῆς ταμιείης τὸν πρυ-
εὸν*, recondendi & servandi fru-
menti in publicam necessita-
tem. Non desunt qui dictos *ἀγο-*

ἢ ὀυταυείων velint : τὰ ὀυταυεία
 vero pecunias publicas esse, quas
 actor & reus etiā post iusiuran-
 dum de calumnia (in quo fidei
 bonæ anchorā ut præscripto le-
 gum ponimus, ita omnino pa-
 rum fidei esse videbant) in æra-
 rarium publicū deponere coge-
 bātur: ut qui caussa caderet, di-
 sceret, re iā oppignerata atq; de-
 posita, nec remere iudicis aures
 occupare, nec litem iniuste inci-
 pere, aut alterum iniuria in ius
 rapere. Licebat enim cuilibet
 adversariū, advocato teste, qui
 assereret in ius vocatum venire
 noluisse, in ius rapere atq; trahe-
 re nolentē, non modo Athenis,
 sed & Romæ. Athenis vero pe-
 cunia deposita, loco testis erat
 apud Romanos vocari soliti.
 Proculdubio, mea quidē sentē-
 tia, si præter iusiurandū de ca-
 lumnia, multa quædam pro litis
 ratione deponeretur, ab acto-
 re

re præcipue; & ex illo ærario satisfieret iudicibus iustis in causis versantibus, ad hæc inde desumeretur nomine tenuiorum, qui potius perderent suum contra potentiores ius, quam summam deponere possent lite dignam, ut temeritas debilitati consuleret, tolleretur maximum fomentum litium. Quis enim credat ut vel pili faciat sacramentum, qui proximi vitæ, fortunæ, famæ demum moliri insidias non erubescit? Verum parum viderer consilere multis sanguisugis, litiumque alumniis. Redeo itaque ad meos Prytanes, quos *δοῦτε τὸ ἀποταμίον*, id est, à sportula dictos ostendi. Illa pecunia depositis cumulata, iudicibus persolvendis, & illis quibus meriti in rempublicam & virtutis ergo victus dabatur, alendis serviebat. *Τὸ ἀποταμίον* crebro minabantur fœneratores debitoribus se in
 æra-

ærarium deposituros, ubi plus tempore non poterant amplius petere, ut scilicet miseri debitorum ære alieno obruti, cum non possent statim esse solvendo, congerentur augere fœnus. Huius rei fidem facit Aristophanes in Nubibus, his verbis:

Θήσω *ἀρυτανεία*, ἢ *μηκίτι ζώλιον ἐγώ*.
Moriar ni te in ius depositis pryta-
niis voco. verba sunt fœneratoris
 ad obæratum. Singulari autem
 voce tantum τὸ *ἀρυτανείον* locus
 erat in quo iudiciorum causa
 coibant prytales; unde no-
 men. Præterea ubi de Rep. be-
 nemeriti diligenter & coleban-
 tur & alebantur. Maximum
 hūc honorem in rep. fuisse, Cic.
 primo de oratore testis est locu-
 pletissimus, ubi de Socrate agit
 his verbis. Erat enim Athenis reo
 damnato, si fraus capitalis non
 esset, quasi pœnæ æstimatio. ea
 sententia quum iudicibus dare-
 tur,

tur, interrogabatur reus, quam quasi æstimationem commerruisse se maxime confiteretur: quod quum interrogatus Socrates esset, respōdit, se meruisse ut amplissimis honoribus & præmiis decoraretur, & ut ei victus quoridianus in prytaneo publice præberetur; qui honos apud Græcos maximus haberetur. Hæc Cicero. Hic ordo solebat edicta, decreta, psephismata (ut Græca voce Cicero dicit) plebisquescita omnia explorare, ac de legibus perperam latis sententiam ferre. alioqui enim sine illa providentia facile imperitæ plebi fuisset impositum. plebs enim nō raro ea rogat, & probata cupit, quæ manifesto in eius ruant perniciem, nisi consilio & prudentia coërceatur. Primum itaque populares pro rerū suarum usu edicta proponebāt, quæ statim ab L-viris perpenſa Theſmo-
 chetis

thetis dabantur, ut iam docui:
 qui si probassent, incumberebat
 opus nomophylacibus ut pro-
 clamari & servari curarent. Erat
 in illum gravissima actio, qui ex
 populari consensu solum proba-
 tam legem ratam asseruisset, &
 in loco probatarum adscripsis-
 set, dicebaturq; *παρενόμων γραφή*,
 id est, perperam latae legis actio:
 ille qui accusabatur, *ὁ παρενόμων*
ψήφισμα γράψας, qui iniquum &
 præter morem decretum scri-
 pserit, qualiter fecisse Andro-
 tionem & Aristocratem, elo-
 quentissimis orationibus mon-
 strat Demosthenes. Verum de
 hac re scripsi iam in tit. de actio-
 nibus. Ab hoc civili & quot-
 annis murari solito magistratu,
 fasti dies, bellorum tempora,
 fœdera, legationes, rogatio-
 nes, edicta promulgata, &
 in summa ad privata usque,
 quæcunque rationem tempo-
 ris

80 DE REPUBLICA
ris habebant adnexam, supple-
tari & scribi solebāt, veluti apud
Romanos à Cōsulibus, hac for-
ma, Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μὲν δὲ
Βουδομοιῶνος, ἔκτε ὑπὲρ δίκαια, φυλῆς
σφυτανθύσης πανδιονίδος, Δημοδῶντος
Πικρανθίος ἔγραψε ψήφισμα. Princi-
pe Polycle, mensis Iulii decima-
sexta, tribu Pandionide iudi-
ces Reip. exhibente, Demo-
sthenes Præaneus decretum tu-
lit. Qui hic nominatur, erat
ἄρχων, de quo suo loco: quæ tri-
bus adfertur, illa est cuius 50-
viri ex quingentis sumpti Rēp. tūc
moderabantur. Ceteri Græci ab
Olympiadibus, Mosolami à Mu-
hamede, nos à Christo, Iudæi à
mundi exordio, & quæque gens
fere à capite persuasionis ratio-
nes inī temporum. Ad alia nunc
transirem, nisi horum iudicium
officium me admoneret qua-
draginta civilium caussarum
iudicium apud Venetos: qui ut
magis

magis innotescant, paucis Reip.
 præstantissimæ morem iudicio-
 rum exponere visum est. Ter
 quadraginta viri, non ita tamen
 magnę authoritatis nobiles, eli-
 guntur ita, ut 24. mensibus tam
 capitalibus quam civilibus præ-
 sint, hoc modo. Primi quadra-
 ginta novi causis exterorum &
 peregrinorū, quorū ingens Vē-
 netiis multitudo agit, octonis il-
 lis mensibus præsent veluti loco
 titocinii: post quod tēpus urba-
 nis de rebus, substitutis in locū
 alius, iudicant. In primo vero lo-
 co, ordo illē consilium novum,
 in secundo vetus, aut, ut vulgo,
 quadraginta civites, dici soler.
 Iam exactis in duobus illis sedē-
 cim mensibus, veluti probati,
 committuntur capitalibus causis
 iudicandis, loco civilium XL. vi-
 ri criminales dicti. Eam vero di-
 ginitatē tunc assequuntur, quan-
 vis sint ut plurimum iuniores, ut

32 DE REPUBLICA
in senatum admittantur, iusq;
suffragii etiã habeant in causis
gravioribus. Ad hæc Triumviri
ex illis in binos menses eligun-
tur sortito, qui præterquã quod
ius suffragii habent, etiam Duci,
qui magnus est honos, sua quis-
que vicissitudine assidere pos-
sunt: pariq; cū ipso authoritate
de rebus ipsis tã ad senatũ quã
ad magnũ cõsilium possunt re-
ferre. Forma vero iudicandi &
in civilibus & in capitalibus
causis ferme una est. Suffragiis
enim fit, quod olim Romanis in
usu fuit. Veneti enim causa ul-
tro citroq; agitata, habent tres
diverso colore urnulas, in quarũ
unam condemnationis, in alte-
ram absolutionis, in tertiam di-
lationis, amplioris discussionis
gratia, globuli linei demittun-
tur, ita ut nemo possit ex præiu-
dicio alterius favori dare locum.
nec etiam ex suffragii decidentis
in

ATHENIENSIVM. 83
in urnā sono. Extracta suffragia
imponunt caussis finē. Romani
nō calculis aut fabis globulisque,
sed duabus literis condēnabant
aut absolvebant: duabus non li-
quere significabāt. A, ut notavit
Asconius Pedianus, salutariserat
litera, absolviq; reum petebat.
C. tristis, condemnabat. N. L.
nō liquere notabat. In capitali-
bus caussis à Græcorum usu Θ li-
teram, qua Θάνατος, id est, mortē
significant, accepisse etiam Ro-
manos, nigrumque theta appel-
lasse, literarum monumentis re-
perio. Verū ad mea me recipio.

C A P. VIII.

De Arbitris.

Quia caussarū civilium ma-
ior numerus quotidie obo-
riebatur, quā quibus terminan-
dis, & novis audiēdis satis essent
quinquaginta-viri tribuū, ut hic
succurreretur, quadraginta qua-

tuot *δαιτυται*, id est, arbitri, eli-
 gebatur, partim sorte, partim e-
 lectione. Nam sexagesimū an-
 nū excessisse illos oportebat, &
 non infimæ esse notæ, sed insigni
 probitate viros: quamobrē eli-
 gi solebant: inque locum cōsti-
 tutum bona pars constituebantur,
 ubi à litigatoribus possent
 statim conveniri. Sic vero adi-
 bantur. Actor & reus ex compo-
 sito quosvis deligebant ex eo
 numero, ea lege, ut si lis apud il-
 los contestata inceptaque esset,
 necesse esset, ut & apud Roma-
 nos, illic terminari: alioqui mul-
 ctabatur qui sententiæ illorum
 non paruisset. Succurrebatur ve-
 ro læso, duplici remedio. Nā &
 illi iudicii causam reddebant,
 & ex appellatione poterat adiri
δικαστής, iudex civilis, causæque
 succurrere. Hæc Demosthenis
 ex oratione *πρὸ Μιδείας*, sententia
 est. Budæus paullo latius expli-
 cat

car ex Polluce quot arbitrorum
 essent genera. Οἱ καθ' αἴρεσιν e-
 lecti, erant quos litigatores sibi
 deligere poterant, quibus con-
 troversiarum rationes explicatas
 crederent, καὶ ὑπεροπῶ τ' αἰτίας,
 per causarum permissionem. Alii ve-
 ro κληρωτοί, id est, sortito electi
 ex magistratuum decuriis, non
 veniebant pro litigantium arbi-
 trario, sed sortito privatis causis
 deligebantur ex iudicum decu-
 riis, non secus quam olim apud
 Romanos ex iudicum decuriis
 prætor ordinabat, hodieque in
 curiis Galliarum viris consularibus
 fit, non quidem ut iudicent, sed
 ut exacte perpensa lite, & eius ap-
 pendicibus, senatui iudicaturæ
 referant. Hæc sententia facile
 confirmari potest ex loco oratio-
 nis Demosthenis in Aphobum,
 quæ expilatae hæreditatis accu-
 sat. Locus ita habet. Ad arbi-
 trum igitur sorte datum quum

tia & monarchia ita temperata,
 ut nec magistratus summi sine
 Ducis præsentia sententiaq;, nec
 vicissim ille quicquam propria
 ausit potentia statuere, adeo ut
 ne progredi quidem tuto tem-
 pore belli in medium possit sine
 capitis periculo, nisi sex viros re-
 gionum ut minimum comites
 habeat. Nostræ Galliæ admini-
 strationi, quæ ætate lumine literarū
 diu caruit, tamē longe dignita-
 te, scientia, prudentia demum
 summa, cæterisque rebus quæ
 ad magnitudinem faciunt Rei-
 publicæ, est omnibus facile su-
 perior, quicquam detractum
 nolo: quin ipsam olim, nisi me
 aliquis prævertet, illustratam
 memoriæ posteritatis commen-
 dare decrevi. Sed ad fabas, cal-
 culos, sortesque venio. Octavo
 quoque die comitia adire tota
 nobilitas annum ætatis vice-
 simum prætergressa solet, nec

tamē omnes sine discrimine ante 25. annos (nisi qui fortis, quā quotannis apud senatum à 1x. anno in xxv. tentant, beneficio id assequuntur) adire possunt. Qui vero debeant eligi ante 25. ætatis annum, asserta prius præsentē utroque parente aut affine proximo cum testibus idoneis sua ab utroq; parente nobilitate, die xiv. Decembris conveniunt, eorumq; nomina in urnam coniciuntur: demum altera urna pari numero habet tot pilulas, quot adsunt iuvenes. Sunt vero globuli argentei omnes præter quintam partē, quæ aurea est. Dum itaque educitur a principe nomen quodcunque, educitur & fors. si argentea, reicitur in proximum annū. si aurea, probatur, consortioq; consilii magni aggregatur. Consilium ergo illud in patentissima aula coactum, omnia suffragiis tacitis

tacitis magistratum & dignitatum genera deligit. Ubi tota cōvenit nobilitas, audita statim hora solita clauduntur fores: nec licet ulli ante comitorum finem, qui occasu solis fit, exire. Oclulis autem foribus, scriba maior è suggestu, ut omnes audire possint, significat qui illo die magistratus sint eligendi. Sedēt omnes in decem sedibus lōgissimis, nisi qui sunt aut comitorum præsidēs, aut qui Duci in suggestu, si adsit sedenti, dignitatis ergo assidere solent. Locatur demum urnæ tres ante Ducis tribunal: una in dextra parte, altera in sinistra, tertia paullo sublimius in medio duarū: quibus ipsis cōsiliarii tres assident, quibus veluti censoribus extracti globuli aurei qui ex urnis educuntur, ostendi solent, ne scilicet quisquam posset per ambitionem afferre domo. Præterea sin-

90 DE REPUBLICA
gulis comitiis solet signum in
ipsis mutari sortibus, veluti mi-
litaris tessera: ne si idem semper
maneret signū, posset cōfingi ab
ambitioso cive. In duabus pri-
mis urnis sunt tanta copia argē-
teæ pilulæ, ut possint numero ci-
viū satis esse. in singulis trigin-
ta tātum aureæ. in illa quæ me-
dia est, sexaginta tantum sunt,
quarum aureæ sunt triginta &
sex tantum. Vocatis secundum
sortem ad sortes subselliis qua-
tuor classibus distinctis, veniunt
singillatim ad urnas: in quas
quemque demissa manu inde
globulum extrahere moris est,
qui autē argenteum tulerit, re-
dit in sedem frustratus: qui au-
reum, ostendens assidenti urnæ
consiliario, transit ad mediā:
ex qua si argenteum educat, spe
luditur. qui utramq; sphæram
aureā habet: is ex electoribus est:
qui singulis ex quatuor classibus

ATHENIENSIVM. 91

noveni eliguntur: electi vero conscendunt suggestum, illicque à scriba nominantur, ac in conclave (prius tamen in Reip. verba iurati, se sine ambitione, fraude aut favore electuros viros bonos magistratibusq; idoneos) statim concedunt, electuri & nominaturi, suffragiis inter se etiã agitatis, viros in singulos magistratus. Idem faciunt & alii novem, tertii item & quarti, ad triginta sex usq;: tamen ea lege, ne sint usquam plures duobus ex eadem gentilitate electores. Itaque ubi primus electorum numerus est selectus, omnes eiusdem gentis affines exire coguntur, & ita secundi, tertii & quarti, quoad electio electorum sit absoluta. Singuli itaque novem singulis nominatis magistratibus aut præfecturis singulos deligunt, ita ut in maioribus dignitatibus sint semper quatuor cõ-
petito-

petitores, in minimis duo. quibus expletis, prodūnt nomina, ut in suffragia eatur, & qui plura tulerit, eligatur. Nolo interim omittere, quod præclarum illic est, electorem unumquemque, eius quem nominaverit, si eligatur beneficio suffragiorum, si de iustorem esse, & si quid pecuniæ publicæ averterit, præstare debere. Nominatis competitoribus, statim omnes parentes illius cuius nomine primo in suffragia itur, excedere aula coguntur, quoad suffragia sint lata. tum revocatis illis alii vicissim exeunt sequētis affines, & sic ad ultimum usque. Præterea observāt ex suggestu, unde prospici in totā aulam possit, ne quis, qui parentem iam forte electum intellexerit, captet ullum aut signis, aut colloquio: quod qui admiserit, ambitus notatus, expellitur, honoreq; suffragādi eodie

ATHENIENSIVM. 93

die caret. nec enim licet ulli à quo lecti electores sūt, nisi exire generis causaiussus sit, se loco semel accepto movere. Id quidem aliquando, non tamen sine magno tædio, novi, quum adhiberer illic à patriciis viris, quime & honoris & discendi eos mores gratia illuc crebro ducebant, ab hora fere prima pomeridiana, qua comitia occludūtur, ad occasum usque solis retineri illic tandiu, moleste ferens. Interea dum electores sunt in cōclavi, viatores lineorum suffragiorum cuique nobilium, quantum potest pugillo capere, dant, inque magnum, moreque illorum brachiale amplum factum, demittunt. Pueri vero statim adsunt cum urnulis bina concavitate; anteriori alba probandi, posteriore viridi reprobādi; ita tectis, ut per foramen immissa in illas manu suffragium in utrāvis demittas,

mittas, in scio etiam qui te diligenter observet, edito sæpius illius cuius suffragia petunt nomine, quibusque in magistratibus fuerit, si aliquos gessit: statimque omnia suffragia à tota corona accepta in duo vasa demittunt, quorum unum De si, pro albo scilicet urnulæ ventre, alterum De non, vulgo dicunt, id est, probandi & improbandi, ex quibus illico supputantur mira arte & facili. Habet enim scriba tabulam certo foraminum numero semiperforatam, super quam globulorum vis effusa statim spargitur, ductaque manu in superficie, quot sunt extra numerum, ablegat. Itaque fere pari celeritate ingens numerus atque ipsa unitas supputatur: dum numerant consiliarii candida à dextris, viridia à sinistris, interim pueri redeunt aliorum competitorum nomine, donec quatuor

exple-

expleantur : quorum qui plura
 tulerit, modo dimidia excedant,
 (nam si pares sint, differuntur
 comitia) in magistratu est. Pa-
 riter in cæteris fit quandiu du-
 rat dies. nam nox adveniens us-
 que adeo comitia solvit, ut ne
 lucernam quidem usquam ac-
 cendere liceat. Hæ suffragio-
 rum leges, hi ritus. Græcis fa-
 bæ albæ & nigræ erant in usu
 magistratum eligendorum,
 loco pilularum auri & argenti.
 Ni vero fraus subesset, habe-
 bant & legumina suas tesseræ.
 Verum de sortibus satis me di-
 xisse, ut rem illam literis eluci-
 darem, credo. Parum admo-
 dum à Diætetis nostris differe-
 bant *ἑρευτήται*; (inquisitores voca-
 buli & officii ratione non ma-
 le Latine dixeris) quorum Iu-
 lius Pollux ait fuisse officium,
 ut res & causas, quarum natu-
 ra status nondum constaret,
 explo-

explorarent; adque senatum ve-
rum ipsum referrent: quo in offi-
cio quotidie leguntur apud nos
commissarii, ut vocant: suntque
ordinarii in causis facinorosis
apud iudices tam capitales quam
rerum civilium. Habemus & no-
stros inquisitores in singulis
provinciis, qui testes audire pos-
sunt ubi ius habent, litesque præ-
parare iudicibus offerendas: etiã,
si non provocent partes, senten-
tiã ut pedanei iudices de mini-
mis dicere possunt. Verum mo-
nuit me Pollux ne suam de arbi-
tris sententiam prætermitterem.
Διατηται, inquit, arbitri supra an-
nos sexaginta nati sorte elige-
bantur, quibus etiam sortito
αὐτῶν, id est, arbitria commit-
tebantur. Admissorum vero ad
hanc dignitatem si quis suo mu-
nere aliquid indignum commi-
sisset, ille aut gravi pro delicti æ-
stimatione multa plectebatur,

aut

aut summo cum dedecore de illo
 cœtu eiici solebat, exiliarique:
 ut nil sit mirum, illos tanta equi-
 tate ac constantia fuisse, quos si
 non virtus cohibere, vitii pœna
 terrere posset. Omnia itaque iu-
 dicia de rebus sacris apud illos
 veluti sanctissimos tractabantur.
 Primam vero de diis rationem
 perpetuo, seu in vera, seu in falsa
 religione, habitam fuisse omni-
 bus gentibus, constat. In rebus
 porro civilibus causam eos non
 potuisse dicere ultra æstimatio-
 nem drachmarum decem, scribit
 etiam Pollux alio in loco; quam
 vere, ipse viderit. Quumque ab
 se causas ad alios iudices trans-
 ferrent, coniectis in urnam pro
 sententia calculis, acta proferen-
 da tam actoris quam rei, apud
 illos designabant: accepta tamen
 in litis principio ab actore dra-
 chma; quam causa inferior sol-
 vebat. Ea drachma *drasaris*, id est,

diffidium dicebatur, inque rationem ærarii publici referebatur; postquam alteram, qui causa cadebat, dare cogebatur. Hæc Pollux. Verum Latini quoque varia significatione. Græcæ dietæ utuntur: primumque ea rationem quandam tenuioris victus, aut à medicis, aut ipsa conditione valerudinis ægrotis præscriptam significat: quod Cic. ad Atticum docet. Sed ego, ait, diætæ curari incipio: chirurgiæ tædet. Diætæ alias locum significat in domo, in quo versari solemus frequentius; aut in horto, in quo expatiari moris est, atque æstate cœnare. locus domesticus ille alioqui non male Latine cœnatio appellabitur. Diætarius servus inde dictus est, quod illic mensas ornare, & ministrare mensis solebat. Ulpianus Tit. de fundo instructo, L. Quæsitum, versus finem,

nem, r
 et, con
 tum de
 tur. Q
 puros
 illi in o
 parii,
 de spini
 cium fe
 varieta
 et p r
 sunt)
 ex arb
 effing
 novu
 tere
 diæti
 idem
 flor. l
 verbi
 diæta
 effrac
 bant
 quo f
 sus.

nem, meminit. Ostiarii autem, ait, topiarii, diætarii, domi tantum deservientes, continebuntur. Quam egregie explicet topiarios Accursius, videant qui illi in omnibus applaudunt. Topiarii, inquit, sunt qui vepribus & spinis agrum purgant, & faciunt fossas. Pro iis, qui locorum varietatem exprimendo (nam *ὄμι τὸ τόπος*, id est, à loco dicti sunt) imagines rerum omnium ex arbutis, fruticibus, & herbis effingebant, statim somniavit novum officii genus. Nolo omittere diætarium furem, qui ex diætis aliquid surripuisset: cuius idem iuriconsultus Tit. de effractor. L. munerum, meminit his verbis. Simili modo sacularii, diætarii, erant puniendi, item & effractores. Vetera exēpla habebant detrectarios, dignum in quo somniaret vocabulo Accursius. Adeo fuit olim crebrum il-

lud furum genus, ut tenuioris fortunæ homines cogerentur apud plerosque divites indumenta pro foribus relinquere, si velent admitti: quod in Atheniensibus taxat Aristophanes in Pluto;

Α' Μ' ἔχι φασεῖται ἔγωγε εἰσερχομαι;

Nonne furaturus huc venio?

Nunc autem à diætariis ad naucleros eo.

C A P. IX.

De Trierarhis.

NON pro celebriori dignitate, sed pro maiori numero nunc τριηραρχοι, i. *triremium præfecti* mihi sunt tractandi, eo potissimum nomine, quod spem salutis non raro in re navali Athenienses posuerint. Numerum aucthores non præfiniunt, quoniam pro rei necessitate augebatur, aut minuebatur. Unum id tradunt,

com-

A T H E N I E N S I U M . IOI

communiter duodenos id mune-
ris una obire solitos : quibus pa-
cis tempore sarrum lectum nava-
le præstare incumbere, belli ve-
ro etiam parere ducibus, & aliis
præfectis: qua in re Veneti etiam
imperatorem creant absolutæ, &
veluti Tribunitiæ potestatis, qui-
bus in locis classis conducta fue-
rit. In civitate enim eo iure uti-
tur. Trierarchorum, seu navar-
chorum, aut nauclerorum (nam
pro eodem usurpare hæc tres vo-
ces Græci solent, quanvis primâ
ab imperio triremium, altera na-
vium, tertiâ à sorte navium dica-
tur) erat præterea munus, ut pro-
priis opibus & impensis in Rem-
publ. collatis, naves triemesque
curarent, & refici, & construiri.
Ad hæc præmonebant principes
senatores urbis, si quid in re nau-
tica esset unde Respub. in discrimen
posset adduci, si per illorum
curam suppleri non poterat. Re-

vera is ordo non magistratus
 (quanvis quidam Græci id tra-
 dant) sed coactus ad contribu-
 tiones civium numerus videtur:
 qui etiam hodie à Venetis legi
 ex mercatorum, & sellulario-
 rum, atque viliorum numero in-
 gruente necessitate solet, non ut
 ministrent aliquid, sed una ars,
 aut duæ, unius triremis impen-
 sas persolvant: unde maxima
 auri vis cogitur. *Ærarium* vero
 populare non modicum est in
 multis locis, quas scholas vo-
 cant, ubi sub Iohanne, & Paulo,
 Antonio, Diva Virgine, religiosi
 civium, & plebeiorum cœtus
 sunt. Hoc officii genus sensim
 labefactatum emendavit Demo-
 sthenes, lege in illos lata qui eli-
 gerentur ad hoc munus: quod
 cum alibi, tum potissimum patet
 in oratione contra *Æschinem*.
 Videte, inquit, viri Athenienses,
 in *Republ.* administranda quot
 vobis

vobis commoda attulerim. quum viderem navale vestrum labefactatum, atque divites collato modico ære à tributis immunes, eos vero qui mediocres, aut fere nullas haberent possessiones, rem familiarem in eo absumere, indeque vestram Remp. longe deteriori conditione fieri: legem tuli per quam divites quidem pro census æstimatione conferre cœgi quæ iure debeant, pauperes vero ab iniuria vindicavi. Et paullo post clarius multo aperit. Prima legum constitutione sedecim una triremis unius impensis satisfacere solebant; ipsi quidem divitibus nil aut parum infumentibus, egenos vero cives opprimentibus: Lege vero mea statutum est, unumquemque pro ratione facultatum numerare: tumque visus est qui primum decimam partem impensarum triremis unius sup-

peditabat, posse duabus in solidum satisfacere. Unde antea non trierarchos se vocari volebant, sed contributores. Oratio eiusdem authoris in Androtionem fere tota est in hoc negotio declarando. Verum præter illa, quæ iam scripsi, nil est diversi, nisi quod solerent Prytanes corona aurea donari bene administratare navali: qua negligentius curata, etiam si diligentissime cæteras officii partes absolvissent, privabantur. Latini etiam Græca voce appellant Trierarchos. Cic. act. 3. in Verrem, ubi de testimoniis contra illum agit, Qua de re, ait, Charidemum Chium testimonium propiore actione dicere audivistis, sese, quum esset trierarchus, & Verrem ex Asiæ decedentem, &c. Item ad senatuscons. Trebellianum. l. Seius. Seius Saturninus archigubernius ex classe Britannica,

A
 nica, re
 rium ha
 mum
 u: filius
 Atheni
 præter
 sonibu
 mihi C
 Contra
 eius V
 gante
 yinci
 rum
 copi
 His
 nie

U
 to
 q

ATHENIENSIVM. Ios
nica, testamento reliquit fiducia-
rium hæredem Valerium Maxi-
mum trierarchum, à quo petiit
ut filius, &c. Facile vincuntur
Athenienses à Venetis. Verum
præter Novemviros, qui armis,
funibus, & navali præsumt, nihil
mihi scribendum reliquit Gaspar
Contarenus Cardinalis patri-
cius Venetus. ita ample, & ele-
ganter illius partes descripsit, ut
vinci arte nequeat. De Turca-
rum autem apparatu maritimo
copioso egi in nostra Turcica
Historia. quare ad cætera ve-
niendum.

CAP. X.

De undecimviris.

UNDECIMVIROS Græco
vocabulo τὰς ἑνδεκά dici solit-
tos, quos etiam νομοφύλακες, at-
que ἐπάρχαι, id est, præsides,
G. 5 nun-

106 DE REPUBLICA
nuncupabant, ex Polluce constat. Decem-viri, inquit, singuli à singulis tribubus eligi solebant, quorum numerum augebat *ἑξαμμάτους*, hoc est, scriba. Horum erat officium, fures convincere, atque carcere iam detentos iudicare: præterea plagiarios, quos *ἀνδροποδιστῆς* dicunt, & item grassatores, indumentorumque suppilatores, qui Græce *λαποδύται* dicuntur, convictos pœna afficere. Quod si apud illos deprehensi crimen diffiterentur, eos ad aliorum iudicum subsellia sistebant: apud quos si tormentis, aut testibus faterentur victi, de pœna stabant. Erant itaque veluti pœnæ æstimatores. quales sunt hodie in Gallia ii., qui præpositi Marschalorū vulgo dici solent: quibus non absimiles mihi visi sunt quos Turcæ Vaivod, & Vaivodlar, numero multitudinis appellant.

lant. Possunt enim omne nebulonum genus comprehendere, & iudicibus proximis reddere: de pœna vero statuere non possunt. Tales sunt vigilum præfecti in tota Gallia, & ditione Venetorum, &, ut facile mihi persuadeo, ubivis gentium. Locus ubi hi undecim nomophylaces iudicabant, νομοφυλάκιοι dicebatur: in cuius posteriori parte ostium nomine χαρῶτιον erat. quo ad extremum supplicium educi solebant fontes, non secus atque in castris decumana porta à tergo erat, qua desertores, & facinorosi milites, ad pœnam educebantur. Demosth. καὶ Ἀρροσθέντος illorum meminuit. ὅτι γὰρ, ἔφη, τὸ δεσποτικὸν διορύξας ἀπίδρα, τότε πρὸς γυνάμκα τινα ἔρχεται ὀνόματι Ζωβίαν, ἢ ἐτύγχανεν, ὡς ἔοικε, καχευιδρός ποστί. καὶ κρύπτε καὶ διασώζει τὰς πρώτας αὐτῶν ἡμέρας, ὡς ἐξήπτω καὶ ἐκῆρυπτον

Ρυττον οι ενδεκα. Quum enim ef-
 fractis carceribus aufugit, ad
 mulierem quandam Zobiam
 nomine divertit, qua aliquando
 usus fuerat: ea vero abscondit, &
 servat primis diebus quibus un-
 decim-viri perquirebant homi-
 nem (Aristogitonem) atque per
 pracones sibi reddi satagebant.
 Ex quo loco patet, statim admis-
 so crimine illos perquirere, &
 comprehendere solitos: quare
 merito notavit Suidas, hos νομο-
 φύλακας à primis differre, quod
 illi iudices, hi populares co-
 gerent secundum legum pra-
 scriptum vivere, facinorosos-
 que coërcerent. Adferam item
 alium locum ex oratione eius-
 dem Demosth. in Timocratem.

Ε'αν δέ τις ἀπαχθῆ τῆς γυνέαν κακώστας
 ἡλωκώς, ἢ ἀσρατείας, ἢ, ποσεινημύαν
 αὐτῷ τῆς νόμων εἰργασίης, εἰσιῶν ἐπὶ μὴ
 δεῖ, δημοσίων αὐτὸν οἰεῖνδεκα, καὶ εἰσαγόν-
 των αὐτὸν εἰς τὴν ἡλιαίαν, καταγρεῖ-
 ται

τῷ 3. ὁ Βυλόμενος οἷς ἔχεται. Si quis
 vero denunciatur convictus in-
 iuriæ parentibus illata, aut non
 obitæ militiæ, aut qui in ea loca
 in quæ legibus non licet, se re-
 ceperit, illum comprehensum li-
 gent undecim viri, sistantque in
 heliæ: (nomen est comitii, de
 quo suo loco:) ubi ex his quibus
 lege licet, qui volet accusato. No-
 lo hic omittere, qua arte Veneti,
 quum illorum Capitales magi-
 stratus non sufficerent, magna
 proscriptorum nebulonum fu-
 rumque turba regionem sibi sub-
 iectam liberarint. Sub finem belli
 quo ad Ticinum pugnatum est,
 multa improborum manus, tam
 ob libertatem, quam ob impuni-
 tatem scelerum, undique exerci-
 tum colluviem contrahendo
 Venetias ibant. Admissis itaque
 illic multis sceleribus quum ali-
 quis ad pœnam perquiretetur,
 sciens se criminis reum ab advo-
 cato-

ITO DE REPUBLICA
catoribus, ut vocant, ad quadra-
ginta viros criminales delatum,
fugiensque, lite peracta proscri-
bebatur; ut undique Venetiæ il-
lis pestibus veluti obsiderentur.
Propositum est itaque præmium
proscripto, quum præsentibus
testibus ademptum caput alte-
rius proscripti offerret Reip., si
tamen illé ingulasset. quo fiebat,
ut quum illorum bona pars sibi
mutuo esset nota, se ipsam con-
ficeret: pauci ius civitatis repe-
terent, hi que munere eo donati,
probos in posterum cives age-
rent. Si illa lege in illos nebulo-
nes, qui post bella insurgunt, &
furtis, stupris, cædibusque Rem-
publ. totam labefactant, animad-
verteretur, aut rusticis, sua tuen-
do, illos cædendi fieret potestas
quoties improborum audacia
vim legum superat, ex usu esset
Reipublicæ.

CAP. XI.

*De Decemviris præsilibus,
qui Grace ὀβέσποι
vocantur.*

QUANVIS hi præsides in-
 quingētum-viris, à quibus
 lecti erant, debebant tradi veluti
 una tractatione, tamen quia pri-
 mum sum maiorem numerum
 in magistratibus secutus, quod-
 que hi sint longe celeberrimi, il-
 lis particularem tractationem
 servare visum est. Ex quingētum
 ergo viris, singulis 10 tribuum,
 quinquaginta sorte eligebantur,
 & item ex illis sortito nostri De-
 cemviri, penes quos singillatim
 erat Reipubl. summa commit-
 tenda. Verum rogaret aliquis,
 quomodo sorte possit pro di-
 gnitate eligi, quem ipsa com-
 mendat virtus? Facile, ut visum
 est.

est.

est in Venetis, constitutis primum sorte electoribus, qui nominarent, demum nomina in urnas coniecta cum suffragiis extraherent pro sorte tribuum, in iuvenibus *ἐν τῷ ἀρχιάρχικῳ*, id est, in diario Reipub. ob nobilitatem adscribendis. Iam dixi, electis **L**, ex ipsis item deligi decem, suffragiis tacitis, & fabis. quæ res quum videatur maxime sortem habere, nullum virtuti aufert præmium, imo maxime secundum eam iudicat. Ex ipsis item decem selectis, septem tantum officium præsidis assequi poterant. Itaque inter illos Decemviros omnium suffragiis electos fors ducebatur, ne ulli fieret iniuria, dum tres relinquerentur. At quia is qui erat in magistratu, dicebatur *ἀρχαῖος*, atque *ἐπίτροπος*, præfectus & præses, omnes eo honoris vocabulo gaudebant. Id vero summopere

A
moper
ulli lic
hanc ad
esset in
blici el
servab
officia
lia, C
ne vor
libere
totis.
senat
vem
deli
vari
cap
bat
for
cu
rec
bat
rec
tē
co
ca

moperere cavebatur, ne secundo
 ulli liceret in anno eodem ad
 hanc adspirare dignitatē. Quum
 esset in imperio, arcis ærarii pu-
 blici claves, & Reipub. sigillum
 servabat: itaque iungebat duo
 officia, quæ diversa sunt in Gal-
 lia, Cancellarii, & Maioris viri,
 ut vocant, in quibus urbibus est
 libertas, aut si desit Maior, Præ-
 toris. Quoties autem Prytanes
 senatum convocabant, ille no-
 vem *προξενος* à novem tribubus
 deligebat. ab illa enim quæ *προ-
 ξενος* dicebatur, cuius erat
 caput, nullus assumi alius sole-
 bat. Præterea ex illis novem
 sortito deligebat successorem,
 cui Reipubl. habenas permitte-
 ret. In ipso porro confessu cura-
 bat ne quid in causis ommitte-
 retur quod ad iudicū instructio-
 nē faceret, ubi causas prius illis
 commisisset: quale facit aut præ-
 ses quū remittit causas ordina-
 rio,

114 DE REPUBLICA
rio, aut delegato tradit. Harpocration de epistatis hæc tradit, sententiam Isæi adversus Elpatoram adferens. Duo, inquit, sunt constituti Athenis epistatæ: unus quidem ex prytanibus sorte delectus, alter vero ex proedris. quorum quod sit officium, declarat Aristoteles in Atheniensium politia. vulgari vero vocis usu *ἐπιστάτης* dicitur cuicumque negotio præfectus, ut notat Hyperides. Librorum Aristotelis, quos de hac Republ. scripserat, iactura me incitavit, ut dixi in principio, ad hoc instaurandum argumentum. Verum ab epistatis ad proedros redeo. *Πρόεδρος* unitatis vocabulo, tanquam totius politiæ Dux & Princeps erat: multitudinis autem, is ordo qui cæteris præsideret magistratibus, præscribendo. quorum dignitas *προσπία* dicebatur. Demosthenes in oratione *κατὰ Τιμόκλειον*

ἐπέτης maximam lucem adfert
 huic ordini: unde sententiam
 eius adferre visum est. Verba
 legis quam adfert, ita incipiunt,
 ἐπὶ δὲ τῆς ἐπέτης ἐρυταρείας, καὶ τὰ λοι-
 πὰ. quæ verba appendenda cu-
 rabo. Undecima primi mensis
 die, postquam apud populum vo-
 ta præco fecerit, in suffragium
 ad leges comprobandas eatur,
 primum scilicet illas, quæ ad se-
 natum pertinent, secundo quæ
 ad plebem, postremo loco ad
 perpendendas, quæ à Novemvi-
 ris latæ sunt. Prima autem in suf-
 fragia coitio, sit eorum, quibus
 videntur probandæ quæ ad con-
 silium, senatumve faciunt. Alte-
 ra illorum, quibus improbandæ
 videbuntur. Hoc vero suffra-
 gium secundum legum præscri-
 ptum esto. Quod si contingeret
 quasdam ex his, quæ antea latæ
 sunt, abrogari, prytanes qui tunc
 sunt in officio, senatum de ea re

postrema comitiorum die habento. Proedri vero eius prytaniæ de illis etiam sententiam dicunt. Primo quidem de his quæ ad Religionem, postea de nomothetis, quo ordine pro dignitate sedeant, demum unde nam possit ipsis nomothetis pecunia ad Reipubl. munia suppeditari, sanciunt. Hos autem nomothetas ex eorum ordine qui in heliçâ iuraverint, sumunt. (de heliçâ postea dicam.) Quod si prytanes secundum legum præscriptum senatum non habuerint, pariter si proedri non retulerint secundum ius & æquum, singuli prytanes mille drachimis mulctantur; quæ in ærarium Palladis consecrantur. Si proedron aliquis, idem quadraginta drachmas dæ dato. Illorum autem accusatio apud Thesmothetas fiat. Pariter si æri publico obnoxius in magistratu sit, cognoscunt.

scunto. Hi vero Thesmothetæ sibi eo nomine delatos, criminis-que convictos in carcerem concludunt. Quod si id facere neglexerint, infamiæ notam subeunt, consortioque Ariopagitico arcentor, veluti legum gubernationem negligentes. Antequam vero de suffragiis ferendis senatus habeatur, quicumque legem rogaturus est, illam pro eponymorum statuis proscribit, adscriptis omnibus quas latas cupit, ut pro legum propositarum numero, populus ipsis nomothetis tempus decernat ad leges examinandas. Qui vero novam legem rogat, is non tantum semel, sed quotidie pro eponymorum statuis eam exponat, donec habeatur senatus. Populus vero quinque viros ex omni Atheniensium numero eligat, qui legum patrocinium suscipiunt. Hastenus de lege: nunc

113. DE REPUBLICA

ex eodem authore atque eadem oratione iusiurandum *Ἰουραστὸν* est adscribendum; in quo etiam Græca ob tædium repetendi omittere censui. Sententiam feram secundum legum, ac populi Atheniensis plebiscitorum, atque senatus quingentorum virorum præscriptum. Meo favore, aut suffragio, nec tyrannis, nec oligarchia in Rempub. recipietur. Nec si quis corrupto Atheniensium populo, aut statuat, aut velit contrarium, usquam in illius sententiam pedibus ibo. Tabulas novas, alienive æris rescissionem, agri Attici, domorumve divisionem, nunquam fieri permittam. Nullos exules revocabo, uti nec proscriptos: Ut è diverso neminem qui civitatis iure utatur, contra leges, & Atheniensis populi decreta, senatusque quingentorum auctoritatem, usquam urbe eiici patiar,

nec

A
nec qu
cere n
nullum
qui ra
tes no
magist
sive q
lit, ve
ptinci
gantu
fuerit
tis hi
bis i
mag
eod
reci
sect
con
mir
fate
sine
tio
qu
gn
N

nec quemvis alium iniuria id facere permittam. Magistratum nullum constituam, ut possit ille qui rationes anteacti magistratus non reddiderit, fungi alio magistratu, sive ex Novemviris, sive qui sacris publicis functus sit, vel ex illis, qui cum novem principibus proedris fabis eliguntur, legatisve, aut assessoribus fuerit. (erant primariæ dignitatis hi omnes.) Nec permittam bis in anno quenquam eundem magistratum gerere, nec duos in eodem anno. Nulla munera recipiam, sordeseve iudicii causa sectabor, nec ipse, nec alius me conscio. Sum natus annos non minus triginta. Audiam accusatorem & defensorem ex æquo, sine affectibus, & personarum ratione: illumque condemnabo quem merito causa cadere cognovero. Adiuro Iovem ipsum, Neptunum, Cererem, ut pern-

120 DE REPUBLICA
ciem in me ipsum, meamque fam-
iliam immittant, si quid horum
transgrediar. Hæc Demosthe-
nes: in quibus maximum fuisse
etiam ethnicis æquitatis stu-
dium monstrat. Postquam satis
dignitas Decem-virorum & pari-
ter & officii ratio est etiam ab
eodem tradita, de comitiis ἡλια-
σῶν nunc sum dicturus.

C A P. XII.

*De subdialibus Comitibus, quæ
Græci ἡλιασῶν dicunt.*

HΑΙΛΙΑΣ Α. καὶ ἡλιασῶν, maxi-
mum Athenis tribunal erat,
(inquit Harpocration) in quo
publica iudicia, ultro citroque
caussis agitatis, tractabantur à
mille, aut mille quingentis pri-
mæ notæ civibus. quingenti ve-
ro solebant uno in loco esse, mil-
le, & quingenti in tribus. ἡλια-
σῶν

ζῆτος autem erat ius in eo loco
 dicere: ἡλίκοις vero ipsa in iudi-
 ciis diversatio: Lyfias ἡλίαν καὶ
 ἡλιάζωτος pro eodem est usus. Ha-
 ctenus Harpocrat. Interpres ve-
 ro orationis καὶ Τιμοκράτους ita de
 hac re tradit. ἡλιάια, inquit, locus
 magni senatus, & iudicum mult-
 tudo ibidem ius dicentium di-
 citur. ἡλιάια autem vocatus est
 locus παρὰ τὸ ἐκεῖσιν ἀλιζέωτος καὶ συν-
 αδροίζωται. τὸ πλῆθος τῶν δικαστῶν,
 quod illic iudicum multitudo
 congregari sit solita; α in
 mutato, ut crebro fit. Alii volunt
 (quæ melior esse sententia vide-
 tur) inde dictum locum, quod sit
 sub dio. ἡλίον enim, id est, solem,
 in eum radios immittere. Pollux
 ita tradit: ἡλιάια erat quidem u-
 no confessu quingentorum iudi-
 cum, duobus, si mille: tribus, si
 mille quingenti. Calculos vero
 quibus in suffragiis utebantur,
 habebant duorum generū, con-

demnandi, & absolvendi: probandive, aut improbandi: solidum unum, perforatum alterum. Vas porro habebant quod *κέρων* Græci vocant, infundibulo simile, per quod demittebantur suffragia in duas urnas, quarum altera lignea, ænea altera erat, probandi, & improbandi: de quibus cætera dicam ubi de iudiciorum aut fori locis agam. Interpres vero orationis *κατὰ Τιμοκράτους* diversum habet, loco calculorum fabis uti nigris & albis solitos, ut differrent: quemadmodum calculorum unus erat solidus, alter perforatus. unde, qui *κέρων* fabæ, dicantur, *κυαμβίαν*, fabis sortiri, & magistratum deligere, significat. inde etiam Pythagoram aiunt per fabarum abstinentiam, non leguminis (ut volunt) flatuosi, & cuius hilum pudenda effingat, usum prohibuisse, sed, ei, qui velit in pace degere, atque for-

A
fortuna
bitiof
non e
viff.

De
S

S
rant
refve
lect
reci
rur
bus
liar
leg
res
col
Gr
vib
ga

fortunaë ictibus non subiici, ambitiose magistratus & dignitates non esse appetendas, significavisse.

CAP. XIII.

*De quaestoribus, Graia voce
 ὑποδέκταις vocari solitis.*

SINGULI à singulis tribubus, decem videlicet numero, erant ὑποδέκταις, coactores, quaestoresve, quos nostrum vulgus collectores taleæ in indictionibus, receptores domini & auxiliorum in canonibus & oblationibus vocare solet. Alioqui peculiari vocabulo Græci & Latini ἕκτισταις & indictionales coactores vocant, quos patrio vocabulo collectores taleæ dicimus, sed Græcæ linguæ copia præterea οὐνοζίας, & ἀγορταίς, idem significantibus vocibus appellat.

Ἀποδέκται munus erat acceptis à
 Republ. libellis (ut solent apud
 nos Electi , quum Provinciali-
 bus , & locorum singulorum
 quæstoribus summam à rege ob
 ingruentia negocia significant
 expetendam) cogere eos qui ali-
 quid Reipub. deberent, id ut sol-
 verent , ac pro facultatum ratio-
 ne in Reip. discrimine nume-
 rarent. Præsens aderat dum re-
 ciperent , antigrapharius , quem
 vulgo Contrarotulatozem di-
 cunt : quumque quicumque nu-
 meraretur , in diario accepti &
 impensi rationes omnes transcri-
 bebat : de quo postea latius. A-
 pud logistas vero rationes rerum
 omnium reddebantur , nedum
 pecuniæ. Verum paucis absol-
 vens meos quæstores , statim il-
 los logistas subnectam. Si quid
 ergo reddita & exposita ratione
 reliquatū esset , statim , quandiu
 pro re sua possent , id persolve-
 bant ,

erat acceptu
ut solent apu
n Provinciali
n singulorum
ram à rege or
ia significat
ere eos qui ab
erent, id ut sol
altatum ratio
imine nume
derat dum re
harius, quon
ulatorem di
uicquam no
io accepti &
nnes transcri
tea latius. A
tiones rerum
tur, nedum
paucis absol
s, statim il
am. Si quid
posita ratione
m, quandam
id persolre
bant,

bant, atque deleta summa diario
publico inscripta, absoluebantur.
Quod si (ut non raro contingit)
aliquid maioris momenti obori
retur unde lis posset nasci, ipsam
ad Novemviros contestandam
deferrebant, atque iudicatum sol
vi satagebant. Ἀποδικτῆρις in hoc
tantum ab illis differebant, quod
hi tantum recipere, non item co
gere poterant. mitius itaque hoc
vocabulum est: quod patet in eo
libro qui Aristoteli sub titulo de
mundo adscribitur: *χαεῖς δὲ τέ
των ἄλλοι καθεισῆμισαν περισόδων τα
μίαι, καὶ στρατηγὶ πολέμων καὶ κωκ
γισίαν, δάρον ἢ ἀποδικτῆρις, τῶν τε
λοιπῶν ἔργων ἱκετοὶ καὶ τὰς χεῖρας
ὑπμιλυταί.* Præter eos vero
constituti erant quæstores æra
rii, bellorum Duces, ac venatio
ni præfecti, præterea donorum
susceptores, aliorumque operum
pro necessitate curatores. Latini
illos voce paullo moderatio
re sus

re susceptores dixere. C. de de-
 fen. civita. L. iubemus. iubemus,
 cura ac solertia defensorum
 minime possessores maioribus
 mensuris & ponderibus à susce-
 ptoribus prægravari, sed eos de-
 prehensos, &c. Hæc Budæus. Pu-
 to sane, Iurisconsultum intellige-
 re per susceptores, illos quos re-
 ceptores auxiliorum dicimus,
 qui aliquando cogunt res fisci
 maiori mensura aut pondere no-
 mine regio persolvi, non quidem
 ut regi, reive publicæ proficiat, sed
 ut sub regii nominis terrore rei
 maxime augeant.

C A P. XIV.

*De logistis, quos rationum
 magistros dicimus.*

ΛΟΓΙΣΤΑΙ, inquit Har-
 pocration, sunt etiam De-
 cem

cemviri singuli à singulis tribu-
 bus electi, quibus omnes magi-
 stratu functos, intra triginta dies
 quam magistratu decessissent, o-
 portebar rerum omnium admi-
 nistrationis rationem reddere.
 quod Graii λογίζεσθαι, & λογίζεσθαι
 dicunt. Aristoteles in Athenien-
 sium politia scripserat, ut idem
 author scribit, illos ἐπὶ τῶν ἀθύρων,
 ab euthynis, qui aliud genus
 rationis audiunt, differre. Asside-
 bant ἑσθῶσι novem principibus.
 repetendarumque agebant iam
 magistratu functos, qui æris ali-
 quid publici avertissent. Duo,
 inquit Pollux, erant Athenis lo-
 gistæ, unus in senatu, alter in re-
 bus extra senatum administran-
 dis: qui ambo à senatu eligeban-
 tur ut rerum omnium in Repub.
 administratarum rationes audi-
 rent. Duos credo Pollucem
 scripsisse pro duobus generibus,
 quum & cæteri authores plures
 scri-

IBLICA
 ere. C. de de-
 us. lubentis
 defensorum
 es maioribus
 ribus à sacce-
 ti, sed eos de-
 c Budæus. Pe-
 tum intellige
 illos quos re-
 um dicimus,
 gunt res ficti
 t pondere no-
 non quidem
 æ profunt, sed
 s terrore tem-
 IV.
 rationum
 imus.
 inquit Hat-
 et etiam De-
 cem

scribant, & fieri non potuerit ut duo soli tot rationibus audientibus satis essent. Verum duos veluti præfides possumus in eo intelligere. Id muneris in Gallia habemus præstantissimum, quod ad fisci res attinet, in eo loco Parisiis, quem Camera Computorum vulgo dicunt ubi qui sunt summa dignitate, præfides: qui secunda, auditores: qui tercio loco, clerici computorum dici solent. Oblatos à quæstoribus libellos hi recipiunt, recitantque audientibus & supplicantibus auditoribus: hi recitant primis iudicantibus. Nec tantum rem pecuniariam in rationem deducunt, sed & quicquid olim regio censui accessit, aut decessit, notant, inque locos communes secundum annorum multitudinem collocant, ut, quum opus est aut litis causa, aut aliter de publicis & rebus agere,

statim

A
statim
fident
latores
rationi
rent r
suum F
sectur
ration
ociofu
schini
Grefij
rum
quid
mun
apud
bus
Illi
cum
scr
tus
Pr
ra
le
h
d

statim diarium promant, quod
 fident faciat. Triumviri calcu-
 latores Venetiis sunt à publicis
 rationibus. Nec Turcæ eo ca-
 rent magistratus. habent enim
 suum Barat emin; impensis præ-
 fectum, qui cum quattuor viris
 rationes fisci audit. Verum non
 ociosum fuerit, ex oratione E-
 schinis contra Demosthenem &
 Ctesiphontem officium logista-
 rum amplius appetire. Primum
 quidem, ait, lex iubet sanctissi-
 mum Ariopagitarum senatum
 apud logistas inscribi, rationi-
 busq; reddendis esse obnoxium.
 Illicque vult, o Athenienses, se-
 cundum vestræ sanctionis præ-
 scriptum, venerandi illius sena-
 tus dominum fieri Logistam.
 Præterea quingentos viros vult
 rationes magistratus sui reddere.
 Ita vehementer diffidit Respubl.
 his qui rerum rationem non red-
 didere, ut sub ipsum statim le-

gum exordium dicat, magistratum rationi reddendę obnoxium
 (nam *in* *Stuor*, quod ait, & active, & passive capitur, nempe
 tam pro illo qui rationem exigit, quam pro eo qui illam reddit.)
 non debere peregre proficisci, non habere suarum rerum potestatem,
 non posse divis quicquam consecrare, non manumittere, non posse
 in summa de suis rebus quicquam statuere: sed omnes illorum facultates
 qui Reipubl. rationes non reddiderint, oppigneratas Reipubl. vult
 legislator. At dicet aliquis: Quidam fuit in aliquo ordine, qui
 nil usquam nomine publico accepit, aut expendit. Etiam hunc
 vult rationem reddere oportere. Verum qui poterit, qui nil habuit?
 Iubet lex isthuc ipsum inscribere: Nil usquam publico nomine
 accipi, aut expendi. Immune quidem certe rationis

A
 nis red
 bet esse
 Oportet
 secundu
 permit
 proclan
 Quis v
 schines
 deram
 tantam
 reprim
 electo
 fraud
 res,
 stes c
 posit
 accu
 Quo
 tos,
 iure
 tite
 de d
 non
 sanc
 iari

nis reddendæ in civitate nil de-
 bet esse. Subiungit paullo post:
 Oportebat te, ô Demosthenes,
 secundû patriam consuetudinem
 permittere, ut logistarum præco-
 proclamaret, *Τίς ἐθέλει κατηγορεῖν;*
 Quis vult accusare? Hæc Æ-
 schines. Cætera iam ante tradi-
 deram. Proculdubio si hæc lex
 tantam apud nos vim haberet,
 reprimerentur coactorum furta,
 electorum technæ, quæstorum
 fraudes, iudicum sordes, favo-
 res, oppressiones, si semel te-
 stes omnes admitterentur, pro-
 posita tamen falsis testibus, &
 accusatoribus, capitis pœna.
 Quot enim putas misere lacera-
 tos, enecatos, spoliatos, de suo
 iure deturbatos, ea una de re mu-
 tite non audere, sed altum cor-
 de dolorem agre premere, quod
 non est libere sine forma accu-
 sandi locus? unde innumeræ in-
 iuriæ. At quis custodiet ipsos

132 DE REPUBLICA
custodes? Ad te, æquissime Can-
cellarie, tanquam iuris asyllum,
nisi recurrant miseri, actum de re
illorum est. Logistas & voca-
bulo suo noverant Latini, rei que
publicæ curatores appellabant.
I. Curator. C. de modo multar.
Curator Reipub. (inquit Impe-
rator) qui Græco vocabulo lo-
gista nuncupatur, mulctandi ius
non habet.

C A P. XV.

*De Custodibus, quos Græci
ἀντιγραφῆς vocant.*

Q UOS Græci ἀντιγραφῆς di-
xere, Latini custodes, aut
Græca voce antigrafiarios ap-
pellarunt. Aderant hi observa-
tores his de quibus proximo ca-
pite egi, rationesque omnes in
diario scribebant: quod nostri fa-
cere non solent in omni admini-
stratio-

BLICA
quissime Cap-
iuris asylum,
ri, actum detri-
stas & vocat-
Latini, reique
s appellabant.
modo multas.
(inquit Imper-
vocabulo lo-
mulctandi iur

XV.

quos Græci
vocant.

ἀντιγραφῆς di-
custodes, aut
grapharios ap-
hi observa-
proximo ca-
ue omnes in
quod nostri fa-
mni admini-
stratio-

ATHENIENSIVM. 133
statione publica, pecuniarum
præcipue. Æschines κτὶ κτησι-
φῶντες. Προῶτον μὲν τοῖσι, ὃ Ἀθῆναιοι,
&c. Primum quidem, ὃ Athe-
nienses, suffragiis eligebatur an-
tigrapharius urbi, qui in singulis
Prytæanis proventuum rationes
populo recitaret. Ulpianus Tit.
de adm. tut. l. Si plures. Datæ
sunt, inquit, quasi observatores
actus eius, & custodes. Suidas ait;
τὴ γραμματεία καὶ ἀντιγραφεία eadem
significatione esse, fortasse iam
degentrem linguam suo seculo
secutus. vocant enim vulgari
voce τὴ γραμματικὴν, scribam, &
antigraphæum, Græci omnes. Sub-
iungit autem, primum acta se-
natus recitare solitum, alterum
transcribere. Statim veto sui im-
memor, palinodiam cantat, sed
in melius meo iudicio mutata
sententia. Alterum enim ait fuisse
in senatu, alterum in publica ad-
ministratione observanda: quod

& rationi, & hodierno rerum
 usui apud nos est consentaneum.
 In curiis enim omnibus est scriba
 qui calamo celerrime à iudici-
 bus prolata excipit, quem *γραμ-
 ματῖα* nominare possumus. Al-
 ter est qui singulis accepti &
 impensi publici rationibus adest
 custos, aut antigrapheus. Verum
 & de scribis dicere ex occasione
 operæ præcium videtur. *Γραμμα-
 τῖς* erant scribæ tres numero, ait
 Suidas, quos Romani à secretis
 dicunt, qui acta senatus sanctio-
 ra transcribebant, servabantque.
 Cæteri tamen Græci volunt à
 singulis tribibus singulos fuisse:
 quod vero similis est. Nam
 qui fieri potuisset ut tam ingens
 Reipublicæ moles, populusque
 seditioni natus, tantum tres scri-
 bas haberet, quum tot essent iu-
 dicia, iudicumque ordines, qui-
 bus ipsis necessario aderant sin-
 guli? *Æschines κατὰ κτησιφ.* etiam
 addis

addit
 mina
 minist
 nem
 dissen
 rare.
 nit cu
 mibi
 itaque
 adder

De

Q
 voca
 trib
 se e
 sic,
 vis
 tio.
 cen

addit scribas, solitos illorum nomina excipere, & servare, qui administratæ Reipubl. essent rationem reddituri: & quoad reddidissent, in publicis diariis conservare. qua in re fere illis convenit cum nostris. Nulla Reipubl. mihi videtur illis carere potuisse. itaque nullam comparationem addere visum est.

C A P. XVI.

De quæstoribus illis quos Græci demarchos vocant.

QUOS Græci *δημάρχους* nominant, an recte quæstores vocare debeam, an ex vi verbi tribunos pl., quum apud nos tale exactorum genus inusitatum sit, nescio. Videbitur ex officio vis nominis, & propria appellatio. Scribunt multi, fuisse decem numero, veluti tribunos pl.

136 DE REPUBLICA
aut singularum tribuum Duses:
de qua significatione hic non
ago. Julius Pollux ait, illos in
locum *ναυκράρον, ναυκλέρον, ναυκά-
ρον* ve (nam hoc nomen ita diver-
sum pro re eadem apud varios
authores est) successisse: fuisse
vero in singulis tribubus, *χιι*
partes, quæ singulæ *ναυκραείαι*
dicebantur, quibus ipsis singuli
præerant demarchi, *ναυκραείαι*
autem singulæ tempore belli
duos equites, & navem unam
suis sumptibus dare & ornare, il-
lisque ad finem belli sumptum
facere nomine Reipubl. debe-
bant. Erant ergo *ναυκραείαι* *ccx*,
demarchi totidem, naves toti-
dem, equites *ccxl*, quum belli
ingrueret necessitas, sine illis quæ
ab ærario publico petebantur.
Curabant primo quæ ad ius nau-
crariæ pertinerent conservari,
facta restaq; omnia haberi: unde
quum crebro exigere, erant
paupere-

aut singularum tribuum Duce
 de qua significatione hic ag-
 ago. Julius Pollux ait, illos
 locum *ταυράεσσιν, ταυράεσσιν, ταυ-
 εσσιν* (nam hoc nomen ira dicitur
 sum pro re eadem apud varios
 auctores est) successisse: fuit
 vero in singulis tribubus tri-
 partes, quæ singulæ *ταυράεσσιν*
 dicebantur, quibus ipsis singulis
 præerant demarchi, *ταυράεσσιν*
 autem singulæ tempore belli
 duos equites, & navem unam
 suis sumptibus dare & ornare,
 illisque ad finem belli sumptum
 facere nomine Reipubl. debe-
 bant. Erant ergo *ταυράεσσιν* *ταυράεσσιν*
 demarchi totidem, naves con-
 dem, equites ccxii, quum bellum
 ingrueret necessitas, sine illis quæ
 ab ærario publico perebantur.
 Curabant primo quæ ad ius nau-
 crariæ pertinerent conservari
 facta restaq; omnia haberi: unde
 quum crebro exigent, erant
 paup-

pauperibus molestissimi, quum
 pro ratione soli, ædium, mer-
 cium, aut artis, solvere cogeren-
 tur. nisi enim solverent, *εὐχρη-
 σιάζοντο*, id est, pignora capere,
 auctioneque distrahere ad sum-
 mæ usque rationem poterant. Ad
 illas molestias popularium allu-
 dit Aristophanes in Nebulis, his
 verbis,

*Δέχεται μὲ δ' ἄμαρχός τις ἐκ τῶν στραμά-
 των.*

*Aliquis, inquit, demarchus me
 mordet ex lecto.*

Indicat autem illa allusio *χάειν*,
 id est, cimicem, ut ait interpres,
 quod tenuioris fortunæ homi-
 nes soleant continuis affici mole-
 stis à coactoribus, non secus at-
 que cimicibus noctu somnū ex-
 cutientibus. Locus ille alioqui
 non caret ardua difficultate, quo-
 modo Demarchus unus possit
 ex culcitra ad mordendum pro-
 dire. Ut autem Demarchi mi-
 nori

nori popularium iniuriacorrade-
 rent, describebant in singulis re-
 gionibus (nec enim Athenę tantũ
 Athenę fuisse) atque agri Attici
 Provinciis quantum agri fertilis
 sterilisve esset, demum quantum
 quisq; possideret: (ut in illis indi-
 ctionibus quas regales taleas vo-
 cant, in Gallia Narbonensi fieri
 solet) demum pro possessionis ra-
 tione merciumque usu exige-
 bant: quod an sit olim factum in
 tota Gallia, nescio: id unum scio,
 si fieret, electorum ars eludi pos-
 set, qui à publicanis aut ditiori-
 bus accepta pecunia traducunt
 summas in alios pagos, aut impo-
 tentiores, aut æque afflictos:
 coërcerentur præterea (nisi iam
 excogitasset contra illorum frau-
 des sanctionem Poyetus Cancel-
 larius) illi nobiles qui tenuiorum
 terras obnoxias regio censui, suis
 adiungunt, immunesque red-
 dunt. Præterea non pauci aut
 compen-

AT
 compen-
 villas, &
 conduc-
 ne, pec-
 arerunt
 la trans-
 qui inte-
 nissim
 divites
 cani se-
 nondu-
 rent, f-
 secun-
 manu-
 res f-
 æstic-
 iudi-
 reat
 locu-
 com-
 sum-
 eni-
 iuri-
 in f-
 lu-

nori popularium iniuriacorrade-
 rent, describebant in singulis re-
 gionibus (nec enim Athenę tantum
 Athenę fuisse) atque agri Acrie
 Provinciis quantum agri fertili-
 steriliſve eſſet, demum quam-
 quiſq; poſſideret: (ut in illis in-
 ctionibus quas regales taleas vo-
 cant, in Gallia Narbonenſi fieri
 ſolet) demum pro poſſeſſionis ra-
 tione merciumque uſu exage-
 rant: quod an ſit olim factum in
 tota Gallia, neſcio: id unum ſci-
 ſi fieret, electorum ars eludi poſ-
 ſet, qui à publicanis aut ditioni-
 bus accepta pecunia traducunt:
 ſummas in alios pagos, aut impo-
 tentiores, aut æque afflictos:
 coërcerentur præterea (niſi iam
 excogitaſſet contra illorum fran-
 des ſanctionem Poyerus Cancellarius)
 illi nobiles qui tenuiorum
 terras obnoxias regio cenſui, ſuis
 adiungunt, immunęſque red-
 dunt. Præterea non pauci aut

compen-

compendii, aut favoris gratia,
 villas, & cenſuum omnia genera
 conducunt, illaque nundinatione,
 pecuniæ publicæ non parum
 avertunt. Etiam negligentia il-
 la tranſcribendi ſoli contingit, ut
 qui inter ipſos paræcos ſunt te-
 nuiffimi, fere omnia perſolvant:
 divites, qui alternis annis publi-
 cani ſolent eligi, ut ſummam
 nondum præceptam repræſen-
 tent, ſibi mutuo parcent, atque
 ſecundum proverbium, manu
 manu fricant: quapropter aut
 res ſiſci ad certam pecuniam
 æſtimari, aut coactores omnium
 iudicio æquiſſimi delecti debe-
 rent perpetuo in officio eſſe, ne
 locus talionis in eos eſſet: aut
 communi popularium ſuffragio
 ſumma cōſtitui illis deberet; tum
 enim non facile fierent ſolitæ in-
 iuriæ. Verum longe amplius
 in ſecundo Reipub. Turcicæ vo-
 lumine iſta iam tradidi, quo re-
 mitto

mitto lectorem. Post curatam illam pecuniam quæ erat imperata, secundo officio Demarchi eos iuvenes, quibus per ætatem liceret τῆ λήξῃ ἀρχεῖν, successionem hæreditatemve administrare, ἐν τῷ ληξιαρχείῳ, in diario videlicet hæreditario, adscribebant: quæ res magnam adferebat utilitatem. Nam junioribus, & rerum imperitis, non licebat rem domesticam, dum fingunt se velle seorsum agere, decoquere, & paternas, atque adeo frater- nas & avitas opes absumere. unde innumeræ lites apud nos scaturiunt, non raro & cædes: summaque inopia multos per scelerum licentiam, quam in re paterna dissipanda didicere, ad laqueum adigi certum est. Deinde quoties super ætate oriebatur contentio, (quod quum alibi frequenter, tum maxime in magistratibus dandis & accipiendis erat.

AT
erat soli
ubi stat
fidem
iam ma
admira
nibus c
nes, se
gram i
fantes
betent
mans,
rarem
obser
alioq
perit:
dant
milli
tute
rissin
post
his a
care
li d
acci
tim

140 DE REPUBLICA
 mitto lectorem. Post curam
 illam pecuniam quæ erat impo-
 rata, secundo officio Demarchi
 eos iuvenes, quibus per artem
 diceret τῶν ἀρχῶν ἀρχεῖν, successu-
 nem hereditatemve admittit
 re, ἐκ τῆς ἀρχῆς ἀρχεῖν, in diario vult
 licet hereditario, adscribebat
 quæ res magnam adferbat uti-
 litatem. Nam iunioribus, & in-
 rum imperitis, non licebat res
 domesticam, dum fingunt se re-
 le. seorsum agere, deoquere
 & paternas, atque adeo fratru-
 nas & avitas opes absumere. mo-
 de innumeræ lites apud nos scita-
 turunt, non raro & cædes: sum-
 maque inopia multos per sceler-
 rum licentiam, quam in re pater-
 na dissipanda didicere, ad la-
 queum adigi certum est. Deinde
 quoties super ætate oriebatur
 contentio, (quod quum alibi fre-
 quenter, tum maxime in magis
 stracibus dandis & accipiendis
 erat

erat solitū contingere) diarium,
 ubi statim nati scribi solebant,
 fidem faciebat veri. In qua et-
 iam maxime Poyeti prudentiam
 admirari licet, qui regis sanctio-
 nibus curavit ut paræci curio-
 nes, seu vicarii, singulos ad sa-
 cram intinctionem oblatos in-
 fantes in paræciæ diario adscri-
 berent. Tertia utilitas inde ma-
 nans, erat tironum ad rem mili-
 tarem opportuna electio: ex qua
 observatione hodie Turcæ, gens
 alioqui non usque adeo rerum
 perita, perpetuo milite abun-
 dant, utraque ccc. hominum
 millia delecta semper ex iuven-
 tute Græciæ habent, qua præcla-
 rissimæ orbis parti imperando,
 nostro capiti imminent. Sed de
 his alibi commodius. Convo-
 care præterea *ἑκατονταρχοὶ* suas singu-
 li demarchi in urbem ad leges
 accipiendas solebant. Credide-
 rim sane, eam appellationem esse
 depra-

142 DE REPUBLICA
depravatissimam, quum vix, ut
iam dixi, inter duos authores in
eo nomine conveniat: quamob-
rem variorum authorum senten-
tiam adferendam de ea duxi,
eamque lectori excutiendam
relinquere. Demosthenes κα-
τὰ Τιμωκράτους vocat ναυκρατικά.
Μή ποτε, inquit, τὰ ναυκρατικά
βέλτιον φέρονται ἢ τὰ τοῖς ἀθηναίοις. Ne
forte naucratica, id est, res
tribuum, melius in Atticianos
procederent. Aristophanis in-
terpres ναυκλήρες demarchos ap-
pellat. Demarchi, inquit, scri-
bebant in diariis eorum nomi-
na qui Reipubl. debebant quip-
pam. Ad hæc libellos lexiar-
chicos apud se servare solebant,
congregabantque populum ad
leges quum opus esset accipien-
das, quibus ipsis popularibus
eandem offerre solebant. Ari-
stoteles autem de Clisthene ait,
(scribit idem interpres cum Hat-

A
pocrat
summ
cerit
march
claris
primu
in Pa
bant.
terpre
idem
a car
verur
erran
and
διμά
Der
zim
De
pri
aq
ex
ter
qu
cu
9

pocratione) quod quum esset in
 summa Reipub. authoritate, fe-
 cerit eodem esse instituto De-
 marchos cum naucratis, seu nau-
 claris; qui à Solone creduntur
 primum instituti. Hi pompam
 in Panathenaicis ornare sole-
 bant. Paulo mox subdit idem in-
 terpres: Est autem Demarchus
 idem qui & ἐπὶ νόμος. diversum
 à cæteris authoribus scribendo.
 verum ex vocis ratione parum
 errant. Verum Asclepiades Alex-
 andrinus τὰς κατὰ τὸν δῆμον ἄρχοντας
 δὴ μάρχας vocat. ut vero scribit
 Demetrus Phalereus, Solon ma-
 xima diligentia curavit constitui
 Demarchos, qui inter populares
 principes essent, simulque quod
 æquum & iustum Reipubl. erat,
 exigent, darentve. Hæc in-
 terpres, omnia in dubium relin-
 quens: ex quo loco illius ingenii
 curiosam ostentationem, magis
 quam acutum iudicium, licet de-
 prehen-

B L I C A
 quum vix, ut
 los authores
 iat: quamob-
 horum senten-
 de ea duri-
 excutiendas
 nosthenes re-
 car ναυκρατῶν
 τὰ ναυκρατῶν
 ἀδίκων. Ne-
 id est, res
 in Atticiant
 istophanis in-
 demarchos ap-
 , inquit, scri-
 eorum nomi-
 ebant quip-
 bellos lexia-
 are solebant,
 populum ad
 fter accipien-
 popularibus
 ebant. Ari-
 listhene ait
 es cum Har-
 poera-

144 DE REPUBLICA
 prehendere. Harpocratiem ait:
 Erat ναυκράτις Aegypti empo-
 rium. Si vero legamus ναυκρα-
 εικὰ, sunt res Principum. Nam
 olim τῶν ἀρχόντων, id est, Principes,
 ναυκράτες appellare soliti erant,
 teste Herodoto in decimoquin-
 to historiarum. Verba sunt Har-
 pocratiem, quæ indicant, et si
 Musas habemus Herodoti, ta-
 men alia eum scripsisse, quæ tem-
 porum iniuria periere.

C A P. XVII.

*De quaestoribus repetundarum,
 quos Græci εὐθύναι dicunt.*

DE C E M erant εὐθύναι, alias
 ἑταῖροι, debitorum exacto-
 res: κυβερνήται, rectores: διορθω-
 τῆται, emendatores: ὀρθωτῆρες,
 directores: δικαστικοί, iudiciales:
 aut λογισταί, rationum magistri
 vocari soliti: quos qui rationes
 red-

prehendere. Harpocratiem autem
 Erat *ἡρακράτης* Aegypti emp-
 riam. Si vero legamus *ἡρακρά-
 τειαν*, sunt res Principum. Nam
 olim *ἡρακράτης*, id est, Principis
ἡρακράτης appellare soliti erant.
 teste Herodoro in decimoquin-
 to historiarum. Verba sunt Har-
 pocratiem, quæ indicant, esse
 Musas habemus Herodoti, ta-
 men alia eum scripsisse, quæ re-
 porum iniuria perierit.

C A P. XVII.

*De quaestoribus repetundarum,
 quos Græci ὀδύνας dicunt.*

DE C E M erant ὀδύνας, alii
ἡρακράτης, debitorum exacto-
 res: *ἡρακράτης*, rectores: *ἡρακρά-
 τειαν*, emendatores: *ἡρακράτης*,
 directores: *ἡρακράτης*, iudiciales:
 aut *ἡρακράτης*, rationum magistrum
 vocari soliti: quos qui rationes
 red-

reddere cogebant, atque repe-
 undarum reos agebant, non pos-
 sum alio vocabulo, quam co-
 actorum, aut quaestorum repetun-
 darum nominare. Hi à novem
 Principibus viris in maximis
 maximeque urgentibus Reipub.
 calamitatibus delecti, tributa po-
 pularibus augebant, debitaque
 omnia exigebant, unde *ἡρακρά-
 τειαν* dicti, non quod deberent, ut vox
 communiter notat, sed quod exi-
 gerent. Vox enim *ἡρακράτης* & *ἡ-
 ράνας* licet frequenter passive ca-
 piatur, hic tamen activa est, ut
 & in Græco vulgati sermone u-
 traque voce utuntur. Illis erat
 numerandum Reipub. pro ratio-
 ne accepti, reddita apud logistas
 ratione. Magistratum alioqui
 pedaneorū rationes audiebant,
 repetundarumq; agebant si quis
 à popularibus præter æquitatem
 salarii quicquã accepisset. Caus-
 sa perperam obitæ legationis,
 K quam

quam Græci *παραπορισίας* dicunt, solebat apud eos dici : unde *διορθετῶν* sunt vocati. *Εὐθύναι* porro dicebantur illi à quibus rationes ab his exposcerentur: præterea *εὐθύναις* *διδόναι*, dare rationem, vel pœnam suscipere. inde illorum magistratus dici solitus *εὐθύνας*, quum alioqui rationem & pœnam significet ea vox. Adesse illis solebat *ἐπιγραφεὺς*, scriba, de quo egi : qui viritum omnium popularium nomina ederet, censusq; omnium rationem promeret. Quum autem lis de re fisci apud illos oriretur, tunc sistebant reos ad maiorum iudicium subsellia, pariter & eos qui non essent solvendo : cuius rei Isocrates contra Pasionem in Trapezitico dat argumentum versus finem, ἴτι δὲ παρ' αὐτῶν ἔχουσάνησα ἕω' ἐκείνον τὸν χρόνον πλείους ἢ χλίους καταθέρας. καὶ τελοιστά. Insuper (eos, subaudi, in testimonium vocabo)

quam Græci *πρωτοδικας* dicunt
solebat apud eos dici : unde
πρωτοδικας sunt vocati. *Επιδημι*
porro dicebantur illi à quibus ra-
tiones ab his exposcerentur : pra-
terea *εὐθύναι* *διδόναι*, dare ratio-
nem, vel pœnam suscipere. unde
illorum magistratus dici solent
εὐθύναι, quum alioqui rationes
& pœnam significet ea vox. Ad-
se illis solebat *επιτηρητής*, scriba
de quo egi : qui vitium om-
nium popularium nomina ede-
ret, censasq; omnium rationem
promeret. Quum autem lis de
re fisci apud illos oriretur, sus-
sistebant reos ad maiorum iudi-
cium subsellia, pariter & eos qui
non essent solvendo : cuius rei
Isocrates contra Pasionem in
Trapezítico dat argumentum
versus finem, *ἵτι οὐδὲ πᾶσι ἔστιν ἰσχυ-*
ρῶτα ἡ δὲ κρίσις τὸν χρόνον πλείον
ἢ χρόνον κατασκευάζει. καὶ τὰ λοιπὰ. Insuper
(eos, subaudi, in testimonium
vocabo)

vocabo) à quibus ultra mille sta-
teres precario accepi. ad hæc, in-
dictione nobis imperata, in scri-
ptionibus variis factis, plus ego
& mei numeravimus, quam per-
egrini : mihiq; maximam col-
lationem persolvendâ duxi. Pro
Pacione vero erat mihi opus in-
scriptoribus, quod dicerem illum
etiam meis uti pecuniis. Hac-
tenus Isocrates. Describebat
vero is scriba cum magistratu in
σπεδοσίαις, id est, frumenti con-
tributionibus, suum cuique mo-
dum, ut in publicum horreum
inferretur. quam annonam qui
dispensabant, *σπιμήται* diceban-
tur : qui servabant, *σποφύλακες*,
annonæ, seu frumenti custodes.
locus ubi servabatur, *καρφοφυλάκειον*.
Qui undique convehendam
in urbem curarent, *σπιτῆται*, fru-
mentatores, aut annonæ præfe-
cti, *ἐκ τῶ τὸν σίτην ἀνεῖδοναι*, ab
mendo frumento, dici consue-
verant.

verant. Magistratus hi nobis passim Reipubl. contemptu neglecti, admodum sunt necessarii. Eos habent summa in cura Venetiae. Curam enim convehendi undique frumenti habent illi quos à providendo vulgo providatorios vocant: recondendi, servandi, & distribuendi, Duumviri, quos farinarios ea de re appellant, quod popularibus semper viliori precio iuxta cum urbis locum qui Rivus altus dicitur, distrahant, quam mercatores soleant: ut nebulonum, Rempubl. labefactantium, fameque encantrium, avaritia coërceatur: quæ non raro apud nos mediis in urbibus, pro pudor, usque adeo invaluit, ut nonnunquam frumentum (quo in cumulum putrefacto, quæ pestis possit esse terrior, non facile dixerim) ob auri sitim diutius conservatum, & tandem putrefactum, aut defodi-

aut

verant. Magistratus hi nobis pul-
 sim Reipubl. contemptu negli-
 gi, admodum sunt necessari.
 Eos habent summa in cura Ve-
 netiæ. Curam enim conrehe-
 di undique frumenti habent, in
 quos à providendo vulgo præori-
 datorios vocant: recondendi,
 servandi, & distribuendi, Duum-
 viri, quos farinarios ea de re ap-
 pellant, quod popularibus sem-
 per viliori precio iuxta eum ur-
 bis locum qui Rivus alius dicitur,
 distrahant, quam mercatores
 soleant: ut nebulonum, Rempubl.
 labefactantium, fameque ene-
 cantium, avaricia coercetur: quæ
 non raro apud nos mediis in ur-
 bibus, pro pudor, usque adeo
 invaluit, ut nonnunquam fru-
 mentum (quo in cumulum pu-
 trefacto, quæ pestis possit esse te-
 trior, non facile dixerim) ob auri-
 litim diutius conservatam, &
 tandem putrefactum, aut defodit
 aut

aut in medium flumen conici
 videas, quod centies centena ho-
 minum millia alere posset: & non
 tantum eximi ab usu, quod per
 providentiam erat à natura do-
 natum, sed & elementa inde la-
 befactata videmus. Habēt iidem
 & Duumviratum annonæ præ-
 fectum, qui curet opsonia con-
 vehenda. At ne quis caufferetur,
 Venetiis tantum esse hos magi-
 stratus propter circumfusum
 mare, sunt nobis exemplo apud
 Turcas, quos barbariores, re-
 rumque imperitos falso credi-
 mus, ædiles, urbive præfecti,
 quos patria lingua Sfar Emin, id
 est, urbis præfectos nominant,
 qui ut popularibus sit copia ory-
 zæ, & frumenti, perpetuo curant,
 utque viliori precio distrahatur,
 neve ullum sit illarum rerū mo-
 nopolum. Idem in exercitu cu-
 rat Arpac Emin, hordeo quo illic
 equi aluntur, præfectus, ut abun-

150 DE REPUBLICA
de pabulum militibus adsit ad
equos alendos. Tanto olim stu-
dio Romani coluere rem fru-
mentariam , ut sine qua nulla
Respub. incolumis est, ut alveos
à singulis regionibus Aegypti & re-
publico in Nilum ducendos cu-
raverint, quibus frumenti ingens
vis Alexandriam, ac demum Ro-
mam conveheretur : incredibili-
que sumptu eos alveos servari
curaverint, ea lege, ut si quis ag-
geres Nili qui erant alveorum
ripæ, rupisset, capite plecteretur.
Ager Bizacenus in Africa, Cam-
pania, Sicilia, & quæcunque olim
regio frumenti ferax , tantæ fuit
illis curæ , ut Provinciæ nomen
inde habuerint. Sed ad *curatorem*
redeo, quo vocabulo usus est iu-
risconsultus dig. de mune. & ho-
nor. l. Munerum. Nam harum,
inquit , specierum curatores,
quos *σιτονας* , & *ελαμπορος*
Græci appellant, creati moris
est,

170 DE REPUBLICA
de pabulum militibus adferat
equos alendos. Tanto olim fru-
dio Romani coluere rem fru-
mentariam, ut sine qua nulla
Respub. incolumis est, ut alveos
à singulis regionibus Aegypti
publico in Nilum ducendos ce-
raverint, quibus frumenti ingentis
vis Alexandriam, ac demum Ro-
mam conveheretur: incredibili-
que sumptu eos alveos servari
curaverint, ea lege, ut si quis ag-
geres Nili qui erant alveorum
ripæ, rupisset, capite plecteretur.
Ager Bizacenus in Africa, Cam-
pania, Sicilia, & quæcunque olim
regio frumenti ferax, tantæ fuit
illis curæ, ut Provinciæ nomen
inde habuerint. Sed ad *eritum*
redeo, quo vocabulo usus est in-
risconsultus dig. de mune. & ho-
nor. l. Munerum. Nam harum,
inquit, Specierum curatores,
quos *sitonas*, & *elætempores*
Græci appellant, creari moris
est.

ATHENIENSIIUM. ISI
est. Antequam Budæus nostræ
Galliæ suo seculo primum orna-
mentum, Græca illic reposuisset,
alba ibi papyrus erat: & interim
satis habent nostri Accursiani, si
bonas contemnant literas, si non
esse de pane lucrando, ut aiunt,
adferant. quid illic potuissent
pro *στανῶν*, & *ἰλαίμωπος*, com-
minisci? At dicent, Et si Græce
scriptum esset, non legeretur. In-
stitit enim de publ. iudiciis, ubi
de sicariis agitur, Accursius, aut
alius dignum patella operculum
Accursianus, scripsit pro com-
mento, Hoc totum quod sequi-
tur, omittas. & alibi, Græcum
est, legi non potest. Verum quo-
modo sciret Græce, qui vix latina
intelligat? qui ait bina esse qua-
tuor: balucam, quæ vox aurum
ἄβουμον significat, baiulans
lucem: bastagarios laniones, aut
ut vocat becharios: topiarios esse
fossores, & alia sexcenta. At eius

152 DE REPUBLICA
patet late impudentia in dig. de
orig. iuris. Ulpianus voce *σιτωρίας*
Græce usus est tit. de vacatio.
& excusatio. munerum, lege se-
cunda; Sextumdecimum an-
num ætatis agentem ad sitoniæ
munus admitti non licet. quod
vocabulum statim in quandam
urbem vertit audaculus Accur-
sianus. Non ita admodum dif-
ferebant ab illis scribis quorum
in sitoniis mentionem feci, qui
vocabantur *λογόγραφοι*, quasi ra-
tionum scriptores. nam & loco
ῥητογράφων ponebantur, quum a-
lioqui vox illa oratorem versu-
tum, & quod Græce magis ex-
primitur, *λογοδαίδαλον* significet,
quo convitio se mutuo impetunt
Æschines, & Demosthenes. Ve-
rum ad alia veniendum est.

CAP. XVIII.

De Lexiarchicis, Peripolis, & Ephēbis.

QUONIAM iam ante in Demarchorū muneribus mentionem de iuuenibus feci qui in diario, quod *λβικωμα*, id est, album, & *λεξιαρχικόν* vocant, inscribi solebant: de illis nunc sermo est absolvendus. Antequam *ἢ λήξειαν ἔρχον*, id est, rei hereditariæ potestatem haberent, biennium solebant circumire regiones limitaneas veluti tirocinia armorum meditando: tuncque à decimo octavo ætatis anno, quo ex ephēbis excedere mos erat, ad vigesimum, vocabantur *περιπολοι*, id est, circumitores, & *ἴφθοι* ob ætatem, *ἰφοδοί* ob viam & peregrinationem in qua versabantur: etiam *τῆς χάριτος ἐπίσκοποι*,
K 5 regio-

152 DE REPUBLICA
patet late impudentia in dig. orig. iuris. Ulpianus voce Græce usus est tit. de vacat. & excusatio. munerum, lege cunda; Sextumdecimum annum ætatis agentem ad finem manus admitti non licet. quod vocabulum statim in quanda urbem vertit audaculus Aemilianus. Non ita admodum differēbant ab illis scribis quorum in finonii mentionem feci, qui vocabantur *λεξιαρχοί*, quasi rationum scriptores. nam & loco *λεξιαρχίαν* ponebantur, quum alioqui vox illa oratorem verbatim, & quod Græce magis exprimitur, *λεξολόγοι* significet, quo convitio se mutuo impetunt Æschines, & Demosthenes. Verum ad alia veniendum est.

regionis inspectores, non veluti magistratus, sed ut quum ingrueret necessitas, essent regionum, viarum, & locorum periti. Exacto demum biennio, ve'uti in præmium laborum dicebantur *ληξιαρχοὶ*, qua iam dixi ratione. *ληξιν* enim Græci *ἐκ τῆς λήξεως* id est, à desinendo, hæreditatem dixere, quod scilicet statim ab uno in alterum desinat. Alioqui (ut ex Isæo notavit Harpocration) *ληξίς* unitatis numero *τῶν κληνῶν*, id est, accusationem, significat. Facta illis facultatum potestate, iusiurandum istud, quum inscriberentur, in Agraulo, loco subdiali præstare solebant. Iuramentum Lexiarchicorum: Armorum nunquam me pudebit. Ducem cui semel addictus fuero, nunquam relinquam. Pro aris, & focis solus, aut cum pluribus decertabo. Patriam deteriorem non reddam. Adversus

quan-

regionis inspectores, non veli
 magistratus, sed ut quum ingre-
 ret necessitas, essent regionum
 viatum, & locorum periti. E-
 cto demum biennio, ve' unum
 præmium laborum dicebantur
 ἀποκρίται, qua iam dixi ratio-
 ne. ἀδελφία enim Græci in τὴν ἀδελφίαν
 id est, à desinendo, hæreditatem
 dixere, quod scilicet statim ab
 uno in alterum desinat. Ali-
 qui (ut ex Iliæo notavit Harpo-
 cration) ἀδελφία unitatis numerum
 τὸ γένος, id est, accusationem,
 significat. Facta illis facultatem
 potestate, iusiurandum istud,
 quum inscriberentur, in Agraulo,
 loco subdiali præstare solebant.
 Iuramentum Lexiarchicorum:
 Armorum nunquam me pude-
 bit. Ducem cui semel addictus
 fuero, nunquam relinquam. Pro-
 aris, & focis solus, aut cum pluri-
 bus decertabo. Patriam dete-
 ctorem non reddam. Adversus
 quan-

quancunque regionem decer-
 nar, navigabo. Assentiar æter-
 nis iudiciis æquitatis, sacrisque
 iam receptis parebo. assentiar
 his etiam summa pace quæ plebs
 sancte sanxerit. Quod si quis
 legibus non paruerit, easque
 evertere volet, non permittam.
 vindex vero seu solus, seu cum
 multis ero. Sacram patriam
 semper colam. Hos hodie De-
 marchos seu ἐν τῷ τοῦ δουκόματι τὰς νόμους
 ἐν τῷ εὐπορίῳ duplici in officio
 Turcæ habent, nomine vide-
 licet Principis, & militum. No-
 mine quidem Principis tertio,
 quarto, aut quinto quoque an-
 no: pro bellorum usu singulis in
 vicis & urbibus colliguntur ab
 eis iuvenes ex toto loci unius
 grege una composito, ut facilius
 sit in turba electio, pro virium
 corporis, & formæ ratione: qui
 delecti ea lege ne una domus
 duos fratres exhibeat ad id mu-
 nus,

156 DE REPUBLICA
nus, conductique Constantino-
polim, ubi nunc regia est, in tres
classes rediguntur. Quos for-
ma naturæque indoles præstan-
tior ornat, (quod in primis phy-
siognomiæ periti in eam rem de-
lecti curant etiam in primo de-
lectu) hos Princeps seorsum ad-
hibitis doctis præceptoribus for-
mandos in re literaria ad persua-
sionis usque notionem, & re mi-
litari, curat, donec nati sint ut
minimum xx. annos: (nam quum
eliguntur primo, ex ephebis ex-
cessisse non licet, si in hunc nu-
merum sint adscribendi:) tum sa-
tis exercitati nobilitate donan-
tur, equitesque trium generum
sunt, Spachi, Seliçtari, Uluphe-
gi. Secundi ordinis, Principis
hortos, quorum non tantum
ipse, sed & tota Turcia est stu-
diosissima, colunt, biremesque
quibus Princeps vectari in mari
solet, agere Constantinopoli,
quum

nus, conductique Constantinopolim, ubi nunc regia est, in tres classes rediguntur. Quos prima naturæque indoles præstantior ornat, (quod in primis præfignominæ periti in eam rem delecti curant etiam in primo delectu) hos Princeps seorsum adhibitis doctis præceptoribus فرماندوس in re literaria ad perfectionis usque notionem, & remilitari, curat, donec nati sint ætatis minimum xx. annos: (nam qui eliguntur primo, ex ephæbis excelsisse non licet, si in hunc numerum sint adscribendi:) tum factis exercitari nobilitate donantur, equitesque trium generum fiunt, Spachi, Seliçtari, Uluphegi. Secundi ordinis, Principibus hortos, quorum non tantum ipse, sed & tota Turcia est studiosissima, colunt, biremesque quibus Princeps vectari in mari solet, agere Constantinopoli, quum

quum Princeps adest, solent. Tertius ordo, infelicium plane, datur divitibus, Principibusque viris, qui illos non raro totos octo annos durissimis exercent laboribus, interim ægre naturæ illorum tenuissimeque satisfaciunt, donec quadam virtute Principibus ducibusque belli innotescant, militumque numero adscribi soleant. qua arte effectum est, ut perpetuo milite abundet Turcia. Nec vero tantum ad hæc munia deliguntur quos parit Græcia, sed & bello capti, emptitii, quacunque arte comparati, modo non sit inepta ætas, solent eum augere numerum, sensimque crescendo, qui non statim munus equestre consequuntur, fiunt Imghitzi, inde Solachi, custodiæ Principis invigilantes: postremo aut equites, aut maioris muneris, donec rude donentur. Delectus Principis ita

ita habet. Ut vero tam ingenti perpetui militis numero parata sit pecunia, habent & suum delictum, quos iam bene gestæ rei fama evexit. Nam ut præsens est apud Turcas pœna socordibus, alas ad virtutem facere solita, ita præclarum aliquod facinus aggresso statim præmium adest: quæ ipsa sunt duo maxima virtutis excitandæ fundamenta. Præter decimas, quibus olim ecclesia Græca dotari potissimum solebat, etiam militibus, hisque quos Princeps eVectos cupit, militiæque paratos, masculæ ætatis, in universis Provinciis, quemque tamen suo iure, ius inquirendi est permissum, ut quotquot ex ephēbis excedunt, & ut proprie magis Græce efferam, *απειρητιζοντι*, quotannis 25. aspra persolvant: qui uxorem duxere, xxx. quæ industria facile trecenta hominum millia quæ annis alit. Indi-

ita habet. Ut vero tam ingens
perpetui militis numero parum
sit pecunia, habent & suum debi-
ctum, quos iam bene gesta
fama exivit. Nam ut praefat-
est apud Turcas poena socordibus,
alas ad virtutem facere sub-
ta, ita præclarum aliquid quod facina-
gresso statim præmium adde-
quæ ipsa sunt duo maxima vir-
tis excitandæ fundamenta. Pre-
ter decimas, quibus olim ecclesiæ
Græca dotari potissimum sole-
bat, etiam militibus, hisque quot
Princeps evectos cupit, militum-
que paratos, masculæ ætatis, in
universis Provinciis, quemque
tamen suo iure, ius inquirendi est
permissum, ut quotquot ex epho-
bis excedunt, & ut proprie ma-
gis Græce efferam, *αυρηγοσι*
quotannis 25. aspra persolvant:
qui uxorem duxere, xx. quæ
industria facile trecenta homi-
num millia quæ annis alit. Indi-
ctio

ctio sola venit ad Principis æra-
rium. Cætera, quomodo scili-
cet possit dignosci qui ad nubi-
lem accessit ætatem, acceprique
& impensi rationes omnes, tra-
ctavi in secundo rerum Turcica-
rum libro. Sed nimis sum di-
gressus ab incepto *τῶν ληξιαρχικῶν*.
Hoc nomen fuit sexviratus, cui
potestas erat quoties magna co-
gerentur, eligendi xx. viros
libadiuvas, qui omnes funiculo
cinnabari tincto populares in au-
diendis legibus. Senatuque ad-
eundo socordes impeterent, no-
tarentque: qua nota per negli-
gentiam accepta mulctabantur:
unde parcæmia de illis efferri so-
lita qui poenæ timore, non amo-
re virtutis in officio essent, *σχολίου
φύρουσι μεμικτομένοι*, id est, Funi-
culum fugiunt minio rubricave
tinctum, aut ut Erasmus vertit,
*Vitant sinopi collitam resimru-
bra.*

Tale

Tale genus hominum frequens
in urbibus est, quos nisi vis le-
gum, magistratusque diligentia,
coërceat, in officio nunquam
contineas. Aristophan. ἐν ἀχαρ-
τιῦσι.

Οἱ δὲ ἐν ἀγορᾷ λαλοῦσι, καίτω καὶ
κάτω
τὸ χροῖον φέρονσι τὸ μεμιλτα-
μόνον.

id est,

*Illi in foro nugantur, ac modo
huc, modo illuc
Fisticulum fugiunt cinnabari
tinctum.*

Ab hac dictione χροῖον quoniam
multa verba sciru non indigna,
à nemine (quod equidem vide-
rim) explicata, veniunt, visum
est ea addere, explicareque.
Σχοιρίζειν itaq; est circum scribere,
finire, dividere, solum dimeriri,
veluti in locorum, finium, hære-
ditatisve designatione agrimen-
sores solent: qui etiam loquendi
modus

Tale genus hominum frequens
in urbibus est, quos nisi vis
magistratusque diligentia
coërceat, in officio nunquam
contineas. Aristophan. ἐν τῷ
1107

Οἱ δὲ ἐν ἀγορᾷ λαλοῦσι, αἵτις
καὶ τῷ
τὸ ἄξιον φερόμενοι τὸ μάλιστα
μῆσαν.

id est,

*Illi in foro nugantur, ac mo-
huc, modo illuc*

*Funiculum fugiunt cinnam-
tinctum.*

Ab hac dictione *ἄξιον* quoniam
multa verba scitu non indigna,
à nemine (quod equidem videri-
m) explicata, veniunt, visum
est ea addere, explicataque
ἄξιον, itaq; est circum scribere
finire, dividere, solam dimittere
veluti in locorum, finium, hære-
ditatisve designatione agrimeo-
lores solent: qui etiam loquendi
modis

modus Hebræis atq; Chaldæis (à
quibus ut disciplinarum lingua-
rumq; primis authoribus Græci
multa accepere) est familiaris: ut,

חבלים נפלו לי בנעיימי Chab-
belim naphlu li banchimim. id
est, Funiculi acciderunt mihi pro
votis. aut ut vulgata habet edi-
tio, Funes ceciderunt mihi in
præclaris: quæ vox prophetæ re-
gii est, adserentis, nil sibi non fu-
turum gratissimum, quod Deus
præscripserit. Verum de illis lo-
cutionibus ample scripseram an-
tequam nostræ tractationes de
linguarum varietate, ac noster de
orignibus liber ederetur: quæ
quum extorquerentur ista ma-
gis quam prodirent, visum est
servare in alium locum. περι-
εργάζω item circum scribere signifi-
cat, inque unum ducere. Pollux:
τὸ δὲ δικασθῆιον (τὸ ἐν ἡλιόφῳ) πε-
ριεργάζετο, τῷ μὲν βασιλείῳ περι-
εργάζετο, τῷ δὲ θεομοδίτῳ
L ἡλιόφῳ

πληρέντων, καὶ τὰ λοιπά. Tribunal vero Hæliæum circumscri-
 bebatur, rege quidē id iubente,
 thesmothesis autem implenti-
 bus. Quinquaginta pedes illa
 circumscriptio distat à iudicum
 loco, ut ministri subsistentes
 observarent ne quis adesset qui
 iusjurandum non præstitisset.
 Valvæ porro iudicii vocabantur
 κυκλίδες, non absimiles illis
 quas καγκιλλάτας dicunt. De-
 mosthenes καὶ Ἀρείου. ὧν ἐν τῷ δού-
 ἐρῳ ἀναδείγματος ἕνεκα τὰ γιν-
 ομιώτατα. τὸ πρὸ βελῶ τῆς πι-
 τακοσίους ἀπὸ τῆς ἀδείου ταυτησὶ
 κυκλίδος ὅτι ἀπορήτουν κυρία εἶναι,
 καὶ μὴ τῆς ἰδιώτας ἐπεισεῖναι. τὸ πρὸ
 ἐξ ἀρείου ἀγού βελῶ, ὅταν ἐν τῇ βα-
 σιλείῳ σοῦ καθεζομένη περιχορίζη-
 ται, καὶ πολλῶ ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς
 εἶη, καὶ ἅπαντας ἐκποδῶν ὑποχωρεῖ.
 Quorum (inquit, de ordinum
 maiestate agens) unum atque al-
 terum dicam exempli causa, ea-
 que

que
 quir
 tus
 varu
 tract
 cuiq
 Alter
 senat
 conf
 cong
 alto
 mne
 nzen
 nam
 sign
 ead
 rat
 tne
 qu
 re
 Bu
 val
 gu
 ar
 id
 que

162 DE REPUBLICA

πληθύνω, καὶ τὰ λοιπά. Τὸ
 nal vero Hælixum circum
 bebatur, rege quidē id iube
 thesmothetis autem imple
 bus. Quinquaginta pedes
 circumscriptio distat à iudica
 loco, ut ministri subsisterent
 observarent ne quis adesset
 jusjurandum non præstiterit
 Valvæ porro iudicii vocabatur
 μεγαλήτης, non abfimiles
 quas καρχηλάτας dicunt. De
 mosthenes καὶ Ἀριστογίτων
 ἰσῶν συνεδρείουματος ἵνα καὶ
 εὐμύστατα τὸ πρὸς βασιλῆα καὶ
 παροῦσους ἀπὸ τῆς ἀδείας ποτε
 καρχηλάδος τῆς συνεδρείου κυρίως
 καὶ καὶ τὸς ἰδιώτας ἐπεισίνεον. τὸ
 ἐξ ἀρείου σώρου βασιλῆα, ὅταν ἐπὶ
 εὐλείῃ σῶρ καθεζομένη περὶ
 ταί, καὶ πάλιν ἰσυχίας ἰσῶν
 ἰδῶν, καὶ ἀπαύτως ἐκποδῶν ἰσυχίας
 Quorum (inquit, de ordinat
 maiestate agens) unum atque
 terum dicam exempli causa, et

que notissima. Primum, quod
 quingentorum virorum sena-
 tus ab istarum tenuium val-
 varum limite tantum secretiora
 tractandi ius habet, nec privato
 cuiquam licet tum illuc introire.
 Alterum, quod Ariopagiticus
 senatus quum in regia porticu
 confederit, (locus erat Athenis)
 congregatusque omnino fuerit,
 alto silentio illic esse, atque o-
 mnes secedere necesse est. Ἀποχοι-
 νίζειν contrariæ est significationis.
 nam expellere proscribereque
 significat: quod idem orator in
 eadem adersus Aristogitonem o-
 ratione aperit, vocans Ἀριστογι-
 τονα ὡς τοῖς ὄππ τῆ πόλει δικαίως ἀπε-
 χοινισοῦσθον, cui omni civitatis iu-
 re est interdictum. Verum quia
 Budæus de eius significationis
 varietate in commentariis lin-
 guæ Græcæ egit, de illo dicere
 amplius supersedeo. Περὶ ἐξηγητῶν,
 id est, de aruspibus de cælo ser-

164 DE REPUBLICA
vantibus, deque magistratibus
res sacras, ludos, mysteriaque ad-
ministrantibus, hic egeram, sed
quia erant parum apta illa hoc in
loco, visum est ea in opus aliud
differre.

C A P. XIX.

*De novem-viris una, quos ἀρχοντας
Græci, id est, Principes
dicunt.*

CELIBERRIMI Athenis
erant οἱ ἐνία ἀρχοντας, no-
vem Principes, qui eligi in eam
functionem non poterant nisi
præstito hoc iureiurando, Esse
tam à patre quam à matre gene-
re Athenienses, talesque iam ab
avis, abavisque, atque atavis
agnosci. Rogabantur præterea
an αὐτόχθονες essent, id est, indi-
genæ, an à quibusdam aliis po-
pulis olim traxissent originem:
quod

164 DE REPUBLICA
vantibus, deque magistratibus
res sacras, ludos, mysteriaque
ministrantibus, hic egeram,
quia erant parum apta illa hoc
loco, visum est ea in opus
differre.

C A P. XIX.

*De novem-viris una, quos
Græci, id est, Principes
dicunt.*

C E L E B E R R I M I Athenienses
cerant omnia à se, non
vem Principes, qui eligi in
functionem non poterant
præstito hoc iureiurando, esse
tam à patre quam à matre gen-
re Athenienses, talesque iam ab
avis, ab avisque, arque a
agnosci. Rogabantur præter-
an autò, id est, in-
genæ, an à quibusdam aliis po-
pulis olim traxissent originem.

A T H E N I E N S I U M. 165
quod & Veneti in agnoscendis
nobilitatis liberis faciliant. De
religione, si esset ipsis Ζεύς ἑρμῆος,
Iuppiter penetralis, tutelarisve,
Ἀπόλλων πάριος, Apollo avitus
authorve. De vira antea acta, si
in parentes beneficia contulif-
sent, si pro patria, aris, focis,
arma fuissent ab illis sumpta, si
publicis honoribus, meriti in
Rempubl. collati ergo, donati a-
liquando fuissent. quas notas
consequuti admitti poterant,
non aliter. Hæc illos interroga-
bant Ariopagitæ in regia porticu,
quæ paullo ante tradita est. Exhi-
bito primo iureiurando, hoc se-
cundum addebant, Se perpetuo
servaturos leges, auream statuam
nunquam pro quantumvis in
Remp. magno beneficio postu-
laturus: non δωροδότην, id est,
sordes & quæstum iudicii causa
sectaturos, qua data fide, in Acro-
polin Atheniensium arcem à se-
natu,

166 DE REPUBLICA
natum, ubi ibidem jusjurandum
repeti moris erat, deducebantur.
Non absimile à senatu Veneto
solum est ei fieri qui classis ele-
ctus est imperator, quem Provi-
dadorium vulgo dici, expositum
à me est prius, diverso tamen
longe sacramento. Is enim pro-
specturus rebus bellicis, annonæ,
ac classi est: illi legum vim admi-
nistrare solebant. Ubi in arcem
excepti erant, quanvis omnes
ἀρχοντες dicerentur, tamen θε-
σμοθέτης, unus ἀρχων ἐπιτάμιος, de
quo dixi, alter βασιλεύς, id est,
Rex, tertius πολέμαρχος, magister
militum dici solebat: de quibus
ipsis singillatim sum modo di-
cturus.

CAP. XX.

De Eponymo.

166 DE REPUBLICA
 natu, ubi ibidem iururanda
 repeti moris erat, deducebant
 Non abfimile à senatu Vetus
 solitum est ei fieri qui classis
 ctus est imperator, quem Pro-
 dadorium vulgo dici, exponitur
 à me est prius, diverso tamen
 longe sacramento. Is enim pro-
 specturus rebus bellicis, anno-
 ac classi est: illi legum vim admi-
 nistrare solebant. Ubi in armis
 excepti erant, quavis omne
 ἀρρετις dicerentur, tamen &
 φμεδί, unus ἀρρησιν ἰπώωντων, de
 quo dixi, alter βασιλεύς, id est
 Rex, tertius πολίμαχος, magis
 militum dici solebat: de quibus
 ipsis singillarim sum modo de-
 cturus.

CAP.

AB Eponymo τὰ διούσια, id
 est, Bacchanalia, & θερμάλια,
 id est, Apollini & Dianæ sacra,
 unde θερμάλια, mensis Aprilis di-
 ctus est, administrari consue-
 verant. Lites τῆς κακώσεως (qua
 voce primo lites quæ inter vi-
 rum & uxorem acciderent, se-
 cundo mutuæ inter parentes a-
 ctiones aut liberorum ingrato-
 rum erga progenitores, & item
 plura, quæ in tractatu de actio-
 num vocabulis tradere decrevi,
 significantur) audit, atque iudi-
 cat: pœnam τῆς παρρησίας, id est,
 iniuriæ per temulentiam illatæ
 statuebat. Illius curæ commit-
 tebantur orphani, ad quos de-
 fendendos tuendosque, ὀπίσθους,
 tutores viros, singulari inte-

L 4.

gri-

gritate, deligere solebat, quius etiam inter legitimum & institutum hæredem dicere ex officii ratione solebant. Hos Græcia τῶν ὀρφάνων ἐπιτρόπους, id est, orphanorum tutores, ut ab his apposita dictione differrent, qui χηρῶν ἐπιτρόποι, viduarum defensores dici consueverant, vocare solebat. Postremi viduas quæ post mariti mortem gravidæ remanserant, diligentius conservabant, atq; posthumis prospicere soliti, curabant, viduas pupillosque diario indictionum eximi, publicisque contributionibus liberari. Qua in re quam simus negligentes, id satis monstrat, quod nullus ad id munus magistratus peculiaris deligi solet: & præclaris interim verbis pietatem innotamus, in qua exercenda facile non tantum à Muhamedicis, sed & ab ethnicis vincimur. *Επιτρόπον* alioqui si sine adiecta
alia

gitate, deligere solebat, quibus
 etiam inter legitimum & in-
 tutum heredem dicere ex officio
 ratione solebant. Hos Græci
 τῶν ἐπὶ τῶν ἄνευτων, id est, or-
 phanorum tutores, ut ab his pro-
 posita dictione differrent, quæ
 τῶν ἐπὶ τῶν ἐπιπέτων, viduarum defen-
 ses dici consueverant, vocari
 solebat. Postremi viduas quæ
 post mariti mortem gravida re-
 manserant, diligentius consere-
 bant, atque posthumis prospicere
 soliti, curabant, viduas pupillorum
 que diario indictionum eximi-
 publicisque contributionibus li-
 berari. Quæ in re quam summo
 negligentes, id satis monstrat,
 quod nullus ad id munus magi-
 stratus peculiaris deligi solebat
 & præclaris interim verbis piete-
 tem intonamus, in qua exerce-
 da facile non tantum à Muham-
 dicitis, sed & ab ethnicis vincimur.
 Ἐπιπέτων alioqui si sine adiecta
 alia

alia voce acceperis, cuius nego-
 cio præfectum notabit. Iam su-
 pra docui, fastorum seriem, re-
 rumque gestarum memoriam, ab
 hoc eponymo magistratu nota-
 ri scriptis publicis privatique
 solitam: quod verum semper
 erat, nisi quod in ἀρχαιουσίας,
 id est, magistratum electione,
 sub anni Principio fieri ad ali-
 quot dies solita, ita supputabant,
 ἐπὶ ἑσπέρῃς ἑσπέρῃς τῆς δεκάτης ἢ ἑν-
 δεκάτης, primæ prytanix deci-
 ma, aut undecima. Cicero mo-
 rem Græcorum exprimeret libro
 de fato voluit. Morietur, in-
 quit, Epicurus, quum duos &
 sexaginta annos natus vixerit
 Archonte Pythorato. Voluit &
 genitivum Græcorum in ablati-
 vum Latinorum transferre Græ-
 co vocabulo. Proprie itaque
 dicebatur ἀρχὴν ἢ ἐπιπέτων, id est,
 Princeps unde res gestæ ra-
 tionem temporis, nomenque,

acciperent. De eponymis statutis iam ante scripsi. Ἀρχὴ ἐπέτυμος nomen erat magistratus illius. Unum nolo omittere, quod hi ius civibus tantum dicerent, in iisdem vero causis πολέμαρχος inquilinis.

C A P. XXI.

De Rege.

BΑΣΙΛΕΪΑ, regem, sacrificulum interpretatur Livius: unde possumus confirmare, (quod sæpius exposui) Romanos non tantum legum exemplum à Grecis expetivisse, sed & Reipubl. imaginem hinc sumpsisse. Quemadmodum enim hi rege sacrificulo sacra fere omnia administrare solebant, ita nomine sacrorum prima erat Athenis autoritate Rex. Prima enim muneris dignitas illi erat, quod τὰ ἱευσίνα
καὶ

A T H
τὴν ἀπορία Ce
tra à ludor
pro moris u
gulis enim
suos χορηγεῖ,
adiutores, h
non tantum
tarum) præter
ralitate pro
impensas ut
rum infume
ne, quod illa
quemadmo
ἐθελοδία; mu
tim ex suo, p
pramia pro
ragorum m
aperiendis
Mediam o
itaque co
cupiat, illa
rum exem
tragœdia
gates, c
Christo p

καὶ λιωαῖα Cereri & Baccho sa-
 cra à ludorum curatoribus fieri
 pro moris usu curaret. In sin-
 gulis enim ludis Athenienses
 suos χορηγούς, id est, choragos, seu
 adiutores, habere solebant, qui
 non tantum (ut iam à me est no-
 tatum) præerant ludis, sed & libe-
 ralitate pro opū ratione in Reip.
 impensas utentes, de suo non pa-
 rum infumebāt, eo solum nomi-
 ne, quod illorum essent præfecti,
 quemadmodum in certaminibus
 ἀθλοδότης, munerarii, athletic par-
 tim ex suo, partim ex publico ere
 præmia proponebant. In cho-
 ragorum munere & privilegiis
 aperiendis tota Demosthenis in
 Mediam oratio versatur. si quis
 itaque copiosius de illis legere
 cupiat, illam legere poterit. Ho-
 rum exemplum in mysteriis (ita
 tragœdias, comœdiasque vul-
 gares, quæ vitas heroum pro
 Christo passorum personatis ho-
 minibus

172 DE REPUBLICA
minibus plebeiis exponunt, vulgo dicunt) frequens usque adeo est, ut multi inde rem familiarum, dum lucello inhiant, decoquant amplissimam. Athlotheta- rum exempla crebra sunt in singulis urbibus, quæ aut iactu balistæ, ignei tormenti, arcus, aut etiam palæstræ, exercitatione militem exercent. Curabat præterea noster sacrificulus sacra τὰ ἐπι λαμπάδι, quæ videlicet ad lampadem fierent. Quæ vero ea essent, quæ ratione obiri solita, ita scriptum reperio. Tria, ubi semper lampadis usus erat, festa Athenienses habuere, ἀθηναιῶνα, ἡρασιῶνα, προμηθεῖνα, Minervæ, Vulcano, Promotheo. Suidas ait, Istrum scriptum reliquisse, quod quum Athenienses sacra Vulcano facerent, lampadem excogitassent: ob cuius rei memoriam perpetuos illi ludos consecrarent, in quibus usus semper

ATH
per esset lam
tiam referre
ma artium
nemque Pr
prema liter
trum varian
propagatori
illorum sac
posteri uter
altius conte
sum satis ad
fere ob rem
facile ride
nem, levi
cam impie
quitas mu
in deorum
ostendere
nitione, non
hiemens m
verso adm
suasum ha
vita sine l
culo coele
quod yeh

per esset lampadis. Ut vero gratiam referrent etiam prudentissimæ artium inventrici Palladi, itemque Promothæo primo summa literarum memoria artium variarum inter homines propagatori; sanxere ut pariter in illorum sacris eadem lampade posterius uterentur. Quæ quum altius contempler, ut non possum satis admirari, quam nullam fere ob rem, aut vilioris, & quam facile rideas artis excogitationem, leviter, temereque, ne dicam impie, credula nimis antiquitas multa hominum monstra in deorum numerum reposuit, ut ostenderet, religiones illas opinione, non veritate nixas: ita vehementer mihi subit illorum è diverso admiratio, qui semper persuasum habuere, nil boni in hac vita sine lumine atque adminiculo cœlesti se posse consequi: quod vehementer illorum refellit

lit amentiam, qui sine providen-
 tiæ munere res istas bene geri
 posse credunt. Peractis sacris,
 etiam controversias quæ illorum
 causa inter gennetas oboriebā-
 tur, dirimebat. Qui essent *ἡθη-
 ται*, ex Harpocrate subdo.
 • *Γενηται*, inquit, sunt eiusdem
 generis, familiæve participes.
 Quum enim Atheniensium po-
 pulus esset in certas partes divi-
 sus, maximæ, ut diximus, *φυλὰι*,
 id est, tribus vocabantur. qua-
 rum singulæ trifariam partitæ
τριπλῆς creabant. quæ etiam *φεα-
 τεῖαι* dici solebant, ἀπὸ τοῦ φρέα-
 τος, à puteo videlicet, cuius e-
 rat in eadem vicinia communis
 usus. (dixi iam in demarchis,
 etiam quamlibet tribum propter
 nautica munia in duodecim par-
 tes seu *νευκαεῖαι* partiri.) quæli-
 bet vero *φεατεῖα* (persequitur
 Harpocrat.) sacrorum gratia in
 triginta partes divisa creabat

ἄλλοις,

ἄλλοις, non
 theniensis
 si patres
 solebant:
 erorum ad
 Subdit idē
 tione pro
 te *συλλογῆς*
 bulo abut
 Philochor
 interpretat
 si collactan
 causas, qu
 aut ex occa
 cupare pot
 pagiticum
 ubi vero re
 set, depofi
 gitis assi de
 tione crim
 Ad hæc
 causas, v
 obice in
 na ex tigi
 edibus

ἄλλος, non gentesimam populi A-
 theniensis partem: cuius singu-
 li patresfamilias *ἑταιροὶ* vocari
 solebant: inter quos ius de sa-
 crorum administratione dicebat.
 Subdit idē author, Isæum in ora-
 tione pro Apollodori hæredita-
 te *συγγυεῖς*, & *ἑταιροὺς*, voca-
 bulo abutendo, eosdem dixisse:
 Philochorum præterea *ἑταιροὺς*
 interpretatum *ὀμογαλάκτας*, qua-
 si collactaneos dicas. De cæde
 caussas, quas ex præcognitione,
 aut ex occasione rei obvi, præoc-
 cupare poterat, in senatum Ario-
 pagiticum introducere solebat:
 ubi vero reos ante tribunal stitif-
 set, deposita corona ipsis Ariopa-
 gitis assidebat, sententiā pro ra-
 tione criminis primus dicturus.
 Ad hæc rerum inanimatarum
 caussas, verbi gratia de dāno ab
 obice in via publica dato, de rui-
 na ex tigno communi, maceriis,
 ædibus ruinam minantibus, &
 huius-

huiusmodi, audire solebat, quisque teneretur earum nomine, iudicio declarare. Qui ille erat factorum Princeps. De vocabulo quo illum honoris ergo Athenæ donarent, deque cæteris sacrarum rerum curatoribus, pariter de ludis, festis, & huiusmodi, plura hoc in loco scripseram, que etiam ipsa commodius in suum ordinem operi peculiari servare visum est.

CAP. XXII.

De Polemarcho Tribuno militum.

TΩΝ δὲ ἀρχόντων τρίτος ἦν ὁ πολέμαρχος. Principum tertius erat polemarchus: qui quo vocabulo melius Latine dici possit, etiam officii explicatio planum faciet. Præerat primum Dianæ & Martis Enyalii sacris, ob eam
rem,

ATHEN
rem, quod b
bellicis præ
Homerus e
mis expositi
ἡμίγετος, hoc
tem, hunc
ἡμι, τῆς πλά
stantem, ho
urbiumque
Certamina
nari & dispo
chus. Erat
nienibus r
bello pro
buissent, e
nominum
clare gesta
ne, celebra
sente unive
na, post tan
dis & celi
brarent, c
tate fieren
ἡμίγετος, id e
bus ipsi

rem, quod hi potissimum rebus
 bellicis præire crederentur: quod
 Homerus epithetis appositis-
 mis expositū reliquit, dum illam
 ἰοχίαιον, hoc est, telis gauden-
 tem, hunc ἀμοτέρου, μιαιφόν-
 τον, τεχνοπλάκτων, id est, incon-
 stantem, homicidam, murorum
 urbiumque everforem vocat.
 Certamina etiam ἑπιτάφια or-
 nari & disponi curabat polemarchus.
 Erat olim præclarus Athe-
 niensibus mos, ut, quotquot in
 bello pro patria fortiter occu-
 buissent, eos in diario adscriptos,
 nominum & rerum ab illis præ-
 clare gestarum crebra recitatio-
 ne, celebratione, & gloria, præ-
 sente universorum civium coro-
 na, post tam felicem mortem, lu-
 dis & celebritate publica cele-
 brarent, certaminaque à iuven-
 tate fierent, quæ dicerentur ἑπι-
 τάφια, id est, sepulchralia, in qui-
 bus ipsi iuvenes gloriae cupi-

ditate ad rem bellicam, mortis contemptum, amorem Reipubl., usque adeo beneficiorum in se memoria inflāmarentur. Quamvis enim virtutis præmium vir bonus in conscientia, minus perfectus in gloria ponit, tamen verum est & illud Silii,

Nec reperire licet multis è millibus unum,

Virtutem precium qui putet esse suum.

Qui itaque gloriam è rebus humanis tollit, is virtuti alas præcipuas adimere videtur. Tribus enim illa rebus potissimum alitur: unica gloria in magnis viris, cui præmium accedit: in tenuioribus, & quos non usque adeo incitat, formido, & præsens pœna, illam in improbis inserit; qui non raro inde habitum facultatemque ad duo prima sibi comparant, ut iam scilicet non inepti,

ATHE
inepti, præ
erecti, in
que illos in
eunt. Præsc
lemarcho so
versus quid
ctorum, &
juvenibus
publicis da
in bello rel
nente peri
crimina ne
cant) eos
ticum def
Singulis
partes da
census pr
Athenis a
quilitis,
pulis, fur
dicere: le
ma, rei m
omnia
consuev
ci authc

inepti, præmio digni sint: quo
 evecti, in gloriæ cupiditatem,
 quæ illos in virtute retinet, transf-
 eunt. Præscribi præterea à Po-
 lemarcho solebant cantilenæ &
 versus quidam, in laudẽ defun-
 ctorum, & virtutis: qui ipsis
 juvenibus decantandi in ludis
 publicis dabantur. Qui ordinem
 in bello reliquissent, qui immi-
 nente periculo fugissent, (quæ
 crimina *λειπτὰξις* & *δοπισασις* vo-
 cant) eos ad senatum Ariopagi-
 ticum deferrebat condemnandos:
 Singulis tribubus manubiarum
 partes dare: inquilinos qui sine
 census persolutione aut vade
 Athenis agerent, multare: ius in-
 quilinis, & *ισοτελείσι*, id est, po-
 pulis, fundis civitateq; donatis,
 dicere: legatis prospicere: in sũ-
 ma, rei militaris & inquilinorum
 omnia tractare terminareque
 consueverat. Scribunt non pau-
 ci authores, & urbis claves ad

180 DE REPUBLICA
eum deferri noctu solitas, porta-
rumque custodiam tradi: quod
munus in liberis Galliae civitati-
bus illorum est quos vulgo Ma-
iores vocant. Verum quia is rei
militaris summam habuit, volo
hoc in loco ceteros belli Duces
attingere.

C A P. XXIII.

De militaribus officiis.

SUBERANT *πολεμάρχων* duo
ἱππαρχοι, equitum magistri,
ut refert Harpocration Aristo-
telem in Atheniensium politia
scriptum reliquisse: quibus non
tantum equestris ordo, sed uni-
versus quo in loco erant pareret
exercitus necesse erat: alioquin
animadvertere in facinorosos
imperiumque detrectantes sta-
tim licebat. Curabant præter-
ea, ne quis ab Ordine aut à Du-
ce se-

ATH
et semel de
ta causa
permisso, p
ut modum
varet: ne s
victumque
popularibu
huiusmodi
solita, quib
rum quam
brietate, co
olim Galli
toram sub
tam incu
venus, in
cacia, O
prus, fu
priorum
nos delict
reptum
Duce vir
na de cit
& factio
cturum a
nari: & h

ATHENIENSIVM. 181

ce semel delecto recedere, indi-
 cta caussa urgente, sine illorum
 permisso, pœna capitis, auderet:
 ut modum in victu & cultu ser-
 varet: ne se sarcinis graviores
 victumque redderet: ne iniuriam
 popularibus inferret: & cœtera
 huiusmodi militibus præscribi
 solita, quibus in observandis mi-
 rum quam simus socordes. So-
 brietate, continentia, obedientia
 olim Galli non tantum Europam
 totam subegere, sed & Asiam to-
 tam incurrendo terruere: nunc
 venus, ingluvies, ebrietas, pervi-
 cacia, Ordinis & Ducis contem-
 ptus, furta, cædes, rapinæ pro-
 priorum civium & popularium,
 nos deliciis involventes, in con-
 temptum vertunt. si interim à
 Duce viro probò expectatur pœ-
 na de eius milite, audet turbas
 & factionem excitare; se abdu-
 cturum ad alium plures, commi-
 nari: & hæc patimur: unde inulta.

scelera illos furcis quotidie re-
 servant. Verum frustra queror;
 capita non infrequenter sunt mē-
 bris deteriora. Hoc tam dif-
 ficile, tamque laboriosum mu-
 nus per *ταξίαρχους*, id est, ordi-
 num præfectos, obire solebant.
 Hi enim ordinum duces, cen-
 turiones, decuriones, levioris-
 que armaturæ milites, in ordinē
 cogere solēbant, quod Græci
παρασῆζειν dicunt. Erant Athenis
 & decem *φύλαρχοι*, id est, Tribuni,
 tribuumve præfecti, quos qui-
 dam scribunt (quibus non facile
 assentior) hipparchis præfuisse.
 Diversum vero me sentire De-
 mosthenes facit Philippica I.
*ἐκ ἰχθῆροισιν εἶτε ὃ ἰξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα
 ταξίαρχους καὶ στρατηγούς, καὶ φυλάρ-
 χους, καὶ ἰσπαρχους δύο; τί οὖν ἔτοι ποιῆσαι;*
 Nonne elegistis ex vobis decem
 ordinum præfectos, ac duces, tri-
 buumque præfectos, & magistrōs
 equitum duos? hi igitur quid fa-
 ciunt?

ATH
 ciunt? Voc
 diversitate
 dine dicen
 monstrant.
 equites illi,
 erant, quor
 sacra eques
 erant. Vo
 est Cicero
 bus. Verun
 mihi parum
 tia, recedo
 tingat qu
 fessiori in
 pud Han
 præclare
 niores n
 abstrusæ
 rant, de
 prasser. P
 se quiden
 disse, sed
 liraret, vi

ciunt? Voces diversæ, muneris diversitatem significant, & ex ordine dicendi, functionis seriem monstrant. Ἴππεις porro, id est, equites illi, quibus ἵππαρχοι præerant, quotannis ἵππάδα, id est, sacra equestria persolvere soliti erant. Voce φυλάρχα Græca usus est Cicero in epistolis familiaribus. Verum ab hac tractatione, mihi parum cognita de experientia, recedo, ne idem mihi contingat quod olim sapientiæ professori in Græcia Phormioni apud Hannibalem contigit. quum præclare enim, ut literæ humaniores nullius rei quantumvis abstrusæ expertes illum docuerant, de re militari ex arte disceptasset, Pœnus subiunxit, multos se quidem deliros senes sæpè vidisse, sed illo uno qui magis deliraret, vidisse neminem.

De sex Thesmothetis.

VELUTI summa capita in
iudiciis sex Thesmothetæ
cum tribus iam scriptis, tribuum
duces, equites, equitumque ma-
gistros, eligere solebant; alioqui
horum præcipuum munus erat,
in iudices, legum præscripto non
utentes in iudiciis, veluti custo-
dum totius Reip. & observato-
rum, severissime animadvertere:
ita loco illorum sane nos regios
procuratores & advocatos ha-
bemus, sed apud quos non raro
ἡχρησθησαν τῶν κριτῶν ἰσχυρῶν. Scorsum
porro. Senatum extra præscri-
ptū iure aut consuetudine tem-
pus cogere poterant: quod quan-
ti esset muneris, quantæque au-
thoritatis, ut hodie satis patet, ita
Romani magno docuere argu-
mento.

ATHA
mento. L
tantum di
ri, & in su
te Tribun
quam pleb
to senatu,
popularib
intendere
eos magi
omnium
legem pr
actionem
cari iam
bus nota
lates leg
fundis p
suum iure
bere, in f
tuere, tal
fatore
gulis cur
ris loco
muneris
stituend
vati à C

mento. Licebat enim apud eos
 tantum dictatori, consuli, præto-
 ri, & in summa rerum difficulta-
 te Tribunis tam militaribus,
 quam plebeiis, id efficere. Habi-
 to senatu, illius acta significari
 popularibus curabant. Litem
 intendere præterea solebant in
 eos magistratus qui nondum
 omnium suffragio examinatum
 legem promulgassent, quam
 actionem *παράνομον γράψω* vo-
 cari iam supra in nomophylaci-
 bus notavi. Erant enim singu-
 lares legum vindices. Populis,
 fundis præterea, qui Athenien-
 sium iure uterentur, ius præscri-
 bere, in falsos testes pœnam sta-
 tuere, talionis pœna falsum accu-
 satores plectere, iudicibus sin-
 gulis cum proedris sedes hono-
 ris loco designare, illorum fuit
 munus. Hoc munus in con-
 stituendis iudicibus probe obser-
 vari à Quatuorviris præsidibus

apud Parisios videmus, aut, si alii non sint, ab uno, qui curiæ præsi-
deat. Sunt enim apud nos, præci-
pue Parisiis, (quū alioqui in Gal-
lia sit cōventus Rhotomagensis,
Burdegalensis, Tolosanus, Gra-
tianopolitanus, & Divionensis)
plures ut vocant camerae, quæ
subsellia non male vocari credo,
à quibus varios iudices quotānis
dari certum est. Alibi enim caus-
sæ civiles, capitalia alibi crimina,
alibi quæstio rerum fiscalium tra-
ctatur. Iura Principum alii, mul-
tas alii exigunt. quæ prosequi, ef-
fet aliud opus, si pro materia di-
catur. Verum hæc me admonent
ut subselliorum Atheniensium
loca nunc attingam.

CAP. XXV.

*De tribunalibus, subselliisve,
in quibus Athenis ius
dicebatur.*

UT clarius singula appareant,
Demosthenis omnium do-
ctrinarum Principis ex oratione
κατ' Α'ετοκράτους sententia mihi
primum in medium adferenda
videtur. Illa enim lucem sequen-
tibus maximam adferet. Ubi er-
go in memoriam ipsis Athenien-
sibus illa publica commoda re-
tulit, quibus illi fruerentur quo-
tidie, qui civitatis iure uteban-
tur, quorumq; Charidemus, (in
quē partim ea oratio scripta est)
si secundum Aristocratis decre-
tum, ipsum Athenienses recepif-
sent, particeps esse poterat, ait:
Varia quidē certe sunt apud vos
ὁ Athenienses commoda, qualia
non

non temere alibi reperiatis: inter
 quæ unum illud præcipuum est,
 non minus celebre, quam vene-
 randum, Ariopagiticum tribu-
 nal: de cuius dignitate si quis-
 quam orationis copia dicere co-
 nabitur, (tam varia, magna; de
 illo tum ab antiquis tradita, tum
 nostra memoria cognita sunt)
 tanta se dicendorum moles offe-
 rat, ut de nulla alia re maior. quo-
 rum tamen ipsorum exempli gra-
 tia unum atque alterum adfe-
 ram in medium: utque primo
 ab antiquis est traditum, refe-
 ram. Dii ipsi senserunt, illic po-
 tissimum cædis iudicia peragi de-
 bere, (ita fama est) ibique potis-
 simum iudices fuere. Neptunus
 pro Halirrhothio filio adversus
 Martem id testatur. Duodecim
 dii iudices inter Orestem & Fu-
 rias illic sententias dixere. At
 ista antiquiora videntur. Venia-
 mus ergo ad recentiora. Tanta
 huic

AT H
 huic senat
 Semper h
 rannis, nec
 corum po
 est) nec et
 administra
 superat De
 fuerit cad
 transferre.
 cum sempe
 putavere, c
 exacte veru
 ratem in c
 sequi. Ad h
 maximum
 reus conv
 non convi
 merito ab
 set provo
 quicquar
 rito posse
 tum est. F
 ius verba
 rent pau
 Pausani

huic senatui reverentia, tanta est
 semper habita fides, ut nec ty-
 rannis, nec oligarchia, (quæ pau-
 corum potentiorum imperium
 est) nec etiam quæ universarum
 administrationis specierum vim
 superat Democratia, ausa usquam
 fuerit cædis iudicia ab eo loco
 transferre. Ita omnes in univer-
 sum semper sua consilia debilia
 putavere, quam quæ possent tam
 exacte verum ipsum atque æqui-
 tatem in causis tam feliciter as-
 sequi. Ad hæc etiam (quod ipsum
 maximum est) nemo unquam aut
 reus convictus, aut accusator
 non convincens repertus est, qui
 merito ab eorum sententia pos-
 set provocare. Nunquam enim
 quicquam quod reprehendi me-
 rito posset, in eo collegio decre-
 tum est. Hæc Demosthenes. cu-
 ius verba appendere ob dignita-
 tem paullo prolixius visum est.
 Pausanias in Atticis ita tradit:

Prima quidem, ait, in dextra
 τῆς κεραικῆς parte est τὰ βασιλῆος,
 regia porticus, in qua annuo
 magistratu solet Rex sedere, cu-
 ius magistratus ἡ βασιλῆος ἀρχὴ δι-
 ci solet. Harpocration ex prima
 Demosth. in Aristogitonem o-
 ratione, tres esse τὰς βασιλείας,
 porticus regias, invicem è re-
 gione collocatas, ait. Primὰ Διὸς
 ἰλδδθεῖς, Iovis liberatoris: al-
 teram regiam vulgarem, usita-
 tamque: tertiam variis figuris
 ornatam, quam ideo ποικίλῳ
 dixerunt Græci. Sed verba Pausa-
 niæ prosequor. Ἀρεῖος ὄμιλος, in-
 quit, id est, Martius vicus, dictus
 inde est, quod Ἀρης, id est, Mars,
 condemnatus illic est eo quod
 Ἀλκίβροδοτον occidisset. ubi & Ore-
 stes ob matrem interfectam iu-
 dicatus est. Qui sententiæ pœnā
 effugeret, aram Palladi instituit,
 quam ἀρείας Ἀθηνῶν βασιλῆος, id est,
 Martiæ Palladis aram vocavit. Et
 paullo

Α Τ
 paullo m
 alia tribu
 ut primu
 ner, à fig
 ctum: &
 tum, quoc
 co (erant
 co sitæ, L
 esset, atqu
 tur. Max
 & in quoc
 erat ἰλιαι
 est. In qu
 venefici, s
 sã capital
 vocabant
 ius illis di
 quidem c
 naturæ t
 rent. In
 libus, ut
 transiget
 cus ad pe
 erat) i
 ubi vide

paullo mox: Sunt etiam Athenis alia tribunalia non usque adeo ut primum celebria: ut est *τριγωνικον*, à figura triangulari ita dictum: & *παράβυσσος*, ita nuncupatum, quod in obscuriori urbis loco (erant Athenæ in declivi loco sitæ, Libonotoque obiectæ) esset, atque à paucis frequentaretur. Maximum vero omnium, & in quo plures convenirent, erat *ἡλιαία*, de quo iam dictum est. In quo autem homicidæ, venefici, sicarii, & maxime causæ capitales iudicarentur, illud vocabant *παλάστιον*. E'ν δελφείο ius illis dici solebat, qui cædem quidem commississent, iure vero naturæ tuendæ se fecisse assererent. In prytanio de rebus civilibus, ut supra à me est notatum, transigebatur. *ὑπεραιῶ* (qui locus ad portum non longe ab arce erat) iudicia *Θρηνησίου* erant, ubi videlicet illorum audiebantur

tur accusationes qui iam iudicium extra Arium pagum effugissent: qui veluti profugi causam ex navibus dicere consueverant. Hæc Pausanias paucis explicat: à quo ad lucernam Demosthenis rediens, volo maiorem lucem adferre. Postquam de Ariopagitis supra egit, in eadem oratione statim subiungit: Alter autem iudiciorum locus ἐν ἑσπέρῳ erat, ubi de cæde præter voluntatem, vimque repellendo illata, quærebatur. Illic enim quanvis manifesti criminis reum defuncti necessarii agerent, non tamen pœnæ arbitrium habere poterant, sed ab ipso senatu cognita causa alio ille concedere iubebatur, quoad parentum animi desinerent in eum esse infensi. Solebant vero pœnam æstimare apud antiquos læsi aut interempti affines, præterea in ius presentibus rapere testibus quælibet

AT
libet adve
ca quidem
moisthene
τοῦτο, ἰὰ
ποι, καὶ τὰ
quit, hab
modos leg
quibus ad
rentes urar
ti vin' alic
viribus? fa
stat? Rape
ros. est eni
periculum
non probe
qui in ius
re? Agito
vem ἀπὸ
deferre ti
thelmoth
conquere
per? no
chmis sc
Furti ap
potes, n

libet adversarium: qua de re pauca quidem addere visum est. Demosthenes in Mediam: *πῶς ἐν ἔσται πῦρο, εἰὰν πολλὰς ὁδοὺς δ' ὦ' διὰ τῶν νόμων, καὶ τὰ λοιπὰ.* Quomodo, inquit, habebit istud, si plures modos lege permisos dedero, quibus adversus iniuriam inferentes utamur? Verbi gratia, furti vin' aliquem accusare? vales viribus? factum tibi certo constat? Rape in ius ad undecim-viros. est enim mille drachmarum periculum in multa, si factum non probes. Es tu debilior, ut qui in ius non possis facile rapere? Agito illum furti apud novem *ἀρχοντας*. Quod si apud illos deferre times, accusa apud sex thesmothesas. De tua fortuna conquereris, quodque sis pauper? non potes esse mille drachmis solvendis si non probas? Furti apud arbitrum accusare potes, nil tibi erit inde pericu-

li. Sexcenta sunt huiusmodi ad-
 minicula ad ius consequendum.
 Satis ex verbis Demosthenis ap-
 paret quod dicebam, cuique in
 ius sine viatore, aut apparitore,
 (quos seruiantes vulgo in Gallia
 vocant) adversarium rapiendi
 potestatem fuisse. Quod vero
 idem exemplum Romam sit tra-
 latum, quum ex multis aliis lo-
 cis, tum maxime ex titulo dige-
 storum, Si quis illum qui in ius
 vocatus est, vi eximat, satis patet:
 & Lyricus satyra nona libri primi
 aperit;

-- Casu venit obuius illi

*Adversarius: &, Quo tu tur-
 pissime? magna*

*Exclamat voce. &, licet atte-
 stari? ego vero*

*Oppono auriculam, rapit in ius,
 &c.*

Quo ex loco notandum venit
 præterea, si quis vellet attestari
 rogatus,

A
 rogatus,
 actore d
 circa au
 & nostra
 dem rati
 esse apud
 te ea de r
 quod à v
 rum conf
 isse certu
 subsellia.
 eversa T
 fuisse dela
 Phaleri, q
 Athenis c
 hostes arb
 tes deder
 Græcos f
 ladis sim
 cibus itac
 & p
 ei, contes
 iere: qu
 tiam Pa
 bunal c

rogatus, eum, ut meminisset, ab
 auctore defricari memoriæ gratia
 circa auriculam solitum: quod
 & nostra ætate video servari ea-
 dem ratione, proverbii que loco
 esse apud multos, Post auriculas
 te ea de re defricabo, scalpam ve.
 quod à vetustissima Romano-
 rum consuetudine ad nos transi-
 isse certum est. Verum redeo ad
 subsellia. Παλλάδιον ait Pollux
 everfa Troia à Græcis Athenas
 fuisse delatum: habitatores vero
 Phaleri, qui portus iuxta Piræum
 Athenis coniunctus est, illos esse
 hostes arbitrati, in mare præcipi-
 tes dedere. Acamas etiam dixit
 Græcos fuisse homines qui Pal-
 ladis simulacrum attulerint: oc-
 cisos itaque oraculum vocavit
 ἀγρίων, quod quum essent ami-
 ci, conterraneique, ut ignoti per-
 iere: quo in loco ob rei memo-
 riam Palladium sacrum, & tri-
 bunal constructum est, ubi de

196 DE REPUBLICA
cæde involuntaria ius dicere-
tur, quoniam illos Phalerei non
nocendi, sed opitulandi patriæ
desiderio imprudēter veluti ho-
stes occidissent. Subdit Demo-
sthenes: Tertium porro tribunal
fuit ἐν Σελφινίᾳ, ubi ius illis dici
solebat, qui cædem quidem com-
misisse se non negarent, iure vero
eam fecisse contenderent. Esse
enim aliquam iuste illatam cæ-
dem, non negabit, quicumque
deosiplos, qui æquissimi putan-
tur, illic Orestem, qui matrem
tamen, sed iuste, occiderat, post
dictam causam noverit absolvif-
se. Ab Ægeo id constructum nar-
rat Pollux, unde Apollo Delphi-
nius, Bellona Delphinia dicta
est: primumque ibi iudicium re-
cepisse Thesea, quum prædonum
spolia dicaret deo, non quidem
negando, Pallantidiorum cædem
se commisisse, sed sancte id fecisse
contendendo, ne illi aut ei, aut

Reipub,

AT
Reipub.
tum (a
alw, m
huiusmo
in via tra
lapide sci
alia quavi
iam ab ig
læsus, e
bantur, si
lius qui d
dati causa
venire: q
victas, c
ratione.
diciis, qu
præerat,
reges asse
reū post
si non co
rumpi, &
iici, in f
numer
tum tri
qplap, id

Reipub. nocere pergerent. Quartum (ait Demosthenes) erat, ἐν τῷ, ὅπῃ περὶ ταμίῃς, ubi solebant huiusmodi causæ tractari: si quis in via transiens, ab obice illato, lapide scilicet, ferro, ruina, aut alia quavis re inanimata, aut etiam ab ignoto percussore fuisset læsus, coniecturis argumentabantur, si qua arte possent in illius qui damnum dedisset, aut dati causa fuisset, cognitionem venire: qui inde probationibus victus, condemnabatur pro reiteratione. In illius tribunalis iudiciis, quibus Rex, de quo egi, præerat, assidebant φιλοβασιλῆς, reges assessores, amatoresve, qui reū post perquisitas coniecturas, si non constaret de authore, corrumpi, & in flumen mareve proiici, in pænæ signum curarent. Πέμπτον βῆμα τὸ ἐν φρέατι, quintum tribunal in loco quem φρέαρ, id est, puteum vocabant: alio-

alioqui τὸ ἐν περιεχίει dici solebat: ubi si quis post cædem contra voluntatem admissam, aliam voluntariam commisisset, cogebatur dare facti rationem, idque ex navi (veluti solo proscriptus) quæ nec anchora, nec rudentibus ocularibus retineretur. Ibi primum ἐφέτας ius dixisse fama est. Persequeretur ex Demosthene τὴν ἡλιείαν, nisi iam sæpius esset à me scriptus ille confessus. Ἐν λύκῳ in Lyco conveniebant arbitri, & illi iudices qui causis terminandis adiungerentur. Μέτοιχον addidit Pollux, nomine tantum, verum quid illic tractaretur, non docet, nec apud alium legi. Nolo hic immorari in iudiciorum verbis aut formis explicandis, quæ multa huc congesseram, ne operi, ad res ipsas declarandas parò, videar & Grammatica inserere: quod alibi fiet commodius: sed tamen absolvere curiarum & iudicio-

AT
 dicio-
 promisc
 modius
 idem fig
 narium,
 αταρ, à
 dici sole
 natuum
 nomen e
 par est, a
 iudices)
 men voc
 quaginta
 Lacones,
 storeles.
 quamvis
 cuiusvis
 strarum
 ἐπιτάτ,
 πειλά. è
 præterq
 tum vo
 iam sur
 terea d
 tentes

dicioꝝ vocabula, ut sunt mihi
 promiscue observata, nunc com-
 modius iudico. Ἡλικῆς καὶ κριτῆς,
 idem significant, iudicem ordi-
 narium, ut aiunt. Ἐκριτῆς καὶ δπό-
 λευτος, à Cicerone lectus iudex
 dici solet. Γερυσία, omnium se-
 natuum & iudicioꝝ generale
 nomen est, à senili ætate (qua
 par est, aut certe moribus, esse
 iudices) dictum ; peculiari ta-
 men vocabulo ita vocari quin-
 quaginta ἐφόρων consilium apud
 Lacones, scriptum reliquit Ari-
 stoteles. Hoc enim ἐφόρος nomen
 quamvis generale est præfecturæ
 cuiusvis nomen, tamen & magi-
 stratum eum significat, ut & ista,
 ὀπιτάτης, ποσειάτης, ὀπίτροπος, ἄρχων,
 ταμίας. ἐπίσκοπος. Omnia enim
 præterquam quod sunt dignita-
 tum vocabula, communia et-
 iam sunt. Nomine γερυσίας præ-
 terea decem κέσμες apud Cre-
 tenses etiam notavit Aristoteles.

teles. Illam vocem ex Græco in Cicerone Senatium vertit Gaza.

Ἡμῶνιαι etiam τῶ δικάσειον vocari, ex oratione Æschinis in Cresiphontē notavi, iudicium quodlibet, quoties in eo iudices ius dicerent. Confessum præterea iudicum σωιδείαν, ipsosque iudices σωιδέας, quod communi fede uterentur, reperio dici, id est, assessores: qua voce Hebræi, ut LXX. sapientum confessum exprimerent, sunt usi, סנהדרין sanhedrin vocando.

C A P. XXVI.

*De assessoribus, quos Græci
σωιδέας vocant:*

IUDICIIS solennioribus sex σωιδέαι, à singulis trium ἀρχόντων bini delecti, solebant adesse: quos ex Aristotelis Atheniensium politia recitat Suidas
tan-

AT
tantum f
numero
ad rem p
tebat esse
qua, ante
adfidere,
prytanes
Axiopagi
præconer
tum) ad ac
tionem
Causa tan
erat, quo
in quibus
tractarent
rentias,
omissum,
tum, au
piere ad
re, inque
salem p
multum
veluti se
punctori
scripsisse

tantum fuisse quatuor: de quo numero non contendo, quum ad rem parum faciat. Hos oportebat esse vitæ inculpatissimæ, de qua, antequam iudicibus possent adsidere, apud quingentos viros prytanes primum, secundo inter Ariopagitas, quovis volente per præconem (ut iam à me est notatum) ad accusandum admissio, rationem reddidisse oportebat: Causa tam severæ perquisitionis erat, quod res periculi plenas, & in quibus maxima fide opus est, tractarent, nempe iudicum sententias, quas unum verbum omissum, mutatum, alio translatum, aut scriba celerrime excipiente additum, poterat evertere, inque contrarium trahere, aut saltem partem à iudicis mente multum abducere. Erant itaque veluti scribæ observatores, dis-punctoresque eorum quæ transcripseret distante iudice. Non

N. 5. possum

possum hic non admirari patientiam nostram, qui alamus quotidie in curiis sexcentos stebulones sescuncialibus literis libellos ita augentes lucri gratia, ut quod decem aut duodecim versus vix impleat, in integrum quaternionem transeat, & extendatur: tamen quum videam, leges contra illatos latas à nemine magistratū habente curari ut observentur, vereor ut stipendium quod alioqui consularium virorum advocatorum & procuratorum servis daretur, inde sarciri facile omnes velint, patianturque. itaque alio progredior.

CAP. XXVII.

*De apparitoribus, & illis quos
Græci εἰσαγγεῖς dicunt.*

NISI maior dignitas, & magistratū numerus, me ordinem

ATV
dinem inst
set, & qu
fed locor
tione scri
erant hi m
potius, in
adscriben
ius vocan
cusāntem
vero singu
& nomina
adscripta,
menque
videtur n
illorum q
distiarios
officii ho
dictos pl
mus, tat
catione i
vocare li
iniciaru
in ius vo
varieg
voce,

dinem institutum servare coëgis-
 set, & quod non litium ordine,
 sed locorum & observationis ra-
 tione scribere ab initio visum est,
 erant hi magistratus, aut munera
 potius, in ipso operis exordio
 adscribenda, ut quorum alter in
 ius vocante adversario venire re-
 cusantem compelleret, *εἰσαγωγὸς*
 vero singulis mensibus libellos,
 & nomina litigantium in diario
 adscripta, senatui offerret, no-
 menque ederet. qua in re mihi
 videtur non esse absimile munus
 illorum quos ostiarios, & au-
 diētiarios, vulgo dicimus. Primi
 officii homines, servientes vulgo
 dictos plures quam par sit habe-
 mus, tamen sine illorum signifi-
 catione in Gallia neminem in ius
 vocare licet, nisi citatione factis
 initiatum. unde *κλήτῳ* Græci
 in ius vocare dicunt, ducta *ἐπὶ τῷ*
κλήτῳ, id est, ab apparitoribus
 voce, ut item hi *ἐκ τῷ καλέειν*, à
 vocan-

204 DE REPUBLICA
vocando scilicet, dicti sunt. Ver-
bum κλητῶν πρᾶτερα significat,
testes adversum me audio:
quod Aristophanēs in Nebulis
significat;

Τῶν ἑμαυτῆ γ' ἔνικα τῶν χερμά-
των
Ἐλάω σε κλητῶσιντα.

*Mearum certe pecuniarum gra-
tia traham te in ius, testes adver-
sum te auditurum.*

CAP. XXVIII.

Πεὶ κλητῶν, quos coloniis di-
cendis praefectos dicere
possimus.

RΑΤΙΟ (ut sum proxime
praefatus) dignitatis magi-
stratum, aut, si illa deesset, ma-
ior numerus, me coëgit eum ser-
vare ordinē qui in operis discursu
visus est: verum promiscue us
plura

ΑΤΙΟ
plura dice
a Sus, ite
se offeren
quorurus
πρῶτον colon
Athenien
nuper con
bitaras, i
delectos
num, &
dividere,
que. und
fortes hal
mos ut la
phistæ ser
orationis
ἐν χερμα
Erat, in
Thraciæ
suum a
quam Pl
contine
καρῶν
ipsis er
bus est

plura dicere sum eam ob rem co-
 actus, ita nunc ad finem usque, ut
 se offerent, sum singula prose-
 quuturus. Solebant itaque κλη-
 ρέχοι colonos in urbes, aut priscae
 Atheniensium possessionis, aut
 nuper conquisitas, non satis ha-
 bitatas, inscribere, destinareque
 delectos, atque agrum regio-
 num, & iuris ipsarum urbium,
 dividere, veluti pro sorte cuius-
 que. unde vox κληρέχων, id est,
 sortes habentium, ducta est. Qui
 mos ut latius pateat, Libanii so-
 phistæ sententiam ex argumento
 orationis Demosthenis *ἔπειτα τῶν
 ἐν χερρονήσῳ*, adducere visum est.
 Erat, inquit, ea peninsula quæ
 Thraciæ adhæret, Athenien-
 sium antiqua possessio, in
 quam Philippi regis tempore ad
 continendam possessionem suos
 κληρέχους miserant. Mos enim
 ipsis erat, ut qui domi facultati-
 bus essent destituti (quod per
 Ario-

Ariopagitarum diligentiam à Valerio scriptam atque superius adductam statim resciri poterat) accepto illi cum armis viatico à Republ. in exteras, aut nudas, cultoribusque vacantes, aut recens conquiritas urbes mitterentur. Hæc ille. Quibus ipsis exemplis docemur, quonam hodie sit utendum remedio, ut tantæ populi multitudini, aut per vim, calumniãve, aut per agnatorum multitudinem, aut quodam progenitorum scelere, facultatibus omnibus destitutæ, egregie prospiciatur. Eam enim frequentiam populi, etiam illorum quorum maiores virtutis ergo erant laudem nobilitatis consequuti, videmus eousque crevisse, ut una hæreditas (si Caletensium, Aquitanorumque morem, quorum primigenii male fratribus consueverunt, excipias) iam ad unicolos redacta, vix possit singulis fratribus

ATI
 bus vel
 quere, &
 ingens v
 relictura
 rationem
 rerum or
 ductitiar
 mensum
 quæ æqu
 re, nos a
 & conten
 tem parte
 propter
 contentio
 possit, &
 nominur
 ter Princ
 legum au
 fecerint,
 inde ann
 toram re
 gere vole
 terras no
 tas mitte
 inter ill

bus vel hæredis nomen relinquere, & ante paucos annos, nisi ingens vetuerit clades, sit nudos relicta nepotes, atque in desperationem adductura. Præterea rerum omnium venalium conductitiarumque precia in immensum aucta, extremaque omnia quæ æquitatis lancem superavere, nos admonent, multitudinis & contentionis ergo in deteriorem partem abire omnia. Quapropter quum æmulationis & contentionis vitium nunquam possit, & nescio si debeat, è medio hominum tolli, non imprudenter Principes, & penes quos est legum authoritas, meo iudicio fecerint, si dato ad iter, & aliquot inde annos stipendio, & viatico, totam rebus destitutam, & pergere volentem multitudinem in terras novas cultoribus destitutas mittant. Inde enim divisio inter illos agro novo, aut ex
æquo

æquo, aut pro dignitate, fiscus facile ad principem ex vectigalibus redibit, miseris vero amplissime prospicietur, malis, & proscriptis hominibus, quibus ex rerum defectu peccandi consuetudo est in habitum versa, purgabitur culta regio, nec erit ubi, etiam si maxime velint, furandi in tenues exerceant cōsuetudinem. Hac arte olim Athenienses, Lacedæmonios, Græcos, Romanos, Gallos usos legimus. De his aliquando locum mihi dicendi apud Principem cupiebam vehementius, antequam tua prudentia, Poiete, apud eundem impetratum intellexi quod summo opere suadere conabar. O felicem Franciscum Regem tali Cancellario, ô feliciorum Cancellarium tali rege: verū utrum, præter dignitatem, magis beatum existimem, ægre sane iudico. Ille literatos literasque excitat præ-

A T
præmiis
perquin
Ille iud
mniū de
rare m s
li non sa
Francisc
nibus pr
utis &
lutam
haberi c
fession
summo p
mel fini
inferis
Verum c
nitate
nuam pe
cetera p

præmiis, benevolentia: hic illos perquirat, evehit ad præmium. Ille iustissime imperando, omnium demeretur animos: is equitatem summam observando, nulli non satisfacit. Tutatur omnes Franciscus, per eum Poietus omnibus prospectum curat. Ille virtutis & literarum omnium absolutam quandam possessionem haberi curavit: is etiam ipsi possessioni suam assignari locum summopere contendit. Et ut semel finiam, Augustum ille, is ab inferis Meccenatem revocavit. Verum quum hac eloquendi tenuitate utriusque laudes immnuam potius, quam augeam, ad cætera progredior.

CAP. XXIX.

*De ærarii custodibus, quos
ταμίαις Græci dicunt.*

DE C E M numero erant ærarii publici dispēfatores, qui præsentibus senatoribus viris ex ipso ærario in Palladio, de quo egi, adservari solito, quantum ipsæ publici usus necessitates exigent, desumere solebant, præcipueque in rem nauticam factam rectamque conservandam, ex qua frequenter non tantum Athenarum, sed totius Græciæ salus pendere visa. Duas vero potissimum naves insigni magnitudine nomine publico curabant, quarum una *παραλίος*, altera *ἄμμων* dicebatur; quanvis non desunt authores qui cum *παραλίῳ ταλαμινίαν* iungant. Præter ærarii dispensationem, Palladis auream imaginem,

A
nem, vi
ducibus
sacroru
supplic
tui eun
stitari se
Græci
ταμίαις
rit vero
de digni
sta, quo
promere
pres ora
ταμίαις
stica arc
nominan
Σιδών,
omnium
congere
aliquanc
aversæ
desidera
de ut qu
rarium
apparet

bis, quos
dicunt.

ro erant
ōēfatores, qui
ribus viris ex
dio, de quo
o, quantum
cessitates exi-
lebant, preci-
ticam factam
ndam, ex qua
tum Athens-
cie salus pen-
o potissimum
itudine no-
ant, quarum
μων diceba-
ant authores
αμνίαν iur-
dispensatio-
eam imagi-
nem.

A T H E N I E N S I U M. 211
nem, victoriarum monumenta à
ducibus data, reliquorumque
sacrorum ornatum, in publicis
supplicationibus obviam sena-
tui euntes deferebant: quod fa-
ctitari solitum lego ab his quos
Græci *κολακέρται*, *ἐφόροι*, *φύλακες*,
ταμιέχες, *διοικητὰς* vocant. Adse-
rit vero Harpocracion, esse eius-
dē dignitatis vocabula, inde di-
cta, quod conderent, servarent,
promerent, dispensarent. Inter-
pres orationis Demosthenis *κτῆ*
Ταμοκράτης, ait, locum fuisse in po-
stica arcis parte, quam *ἀκρόπολις*
nominant, hincque dictum *ἐπι-*
δίδομον, & *ταμείον*, quod omnes
omnium fanorum pecuniæ eo
congererētur: ubi ait, contigisse
aliquando ut à fœneratoribus
aversæ per Tamias pecuniæ
desiderarentur, factumque in-
de ut qui tunc *ταμείαι* essent, æ-
rarium incenderent, ne illorum
apparerent furta, & negligentia.

212 DE REPUBLICA
Demosthenes Philippica tertia
hos ταμίαις δημοτίους, publicos ad-
servatores, quos vulgus nostrum
thesaurarios parsimoniam, aut
simpliciter vocat. quod vero &
pecunias suppeditent, prima Phi-
lippica ποσειδῶς ταμίαις dixit.

C A P. XXX.

Ποσειδῶν ταμίαις, quos Latine
Gracia quaestores dice-
re possis.

TAMI'AI me admonuere
ἐπιλωταμίαν. Quorum mu-
nus erat eas pecunias excipere,
& administrare, quæ ex parte
Græciæ Atheniensibus parente
colligebantur, ut idem illi in sa-
cris, quod isti in indictionalibus
agerent. Pollux ait & insularum
proventum exigere & excipere
solitos. Hanc vero tradunt Græ-
ci authores nominis rationem.
Post

Post navali pugna superatum
Persarum regem ab Atheniensibus,
illi in retinendo imperio
diligentissimi, quia caput post ca-
lamitatem clademque acceptam
statim apud omnes Græcos ere-
xissent; cæteris tributa impera-
vere, ad persolvendas belli nava-
lis impensas, quo communis pa-
triæ hostis esset profligatus, quia
maior impensæ pars fuisset ante
ab illis exposita: itaque illos quæ-
stores vocarunt *ἐπιλωταρίας*, id
est, Græciæ quæstores. Latius ex-
plicat originem vocis huius He-
rodotus in Urania, adfertque de
Themistocle historiam: ad quem
lectorem remitto, ne sim tædio-
sior.

O ;

CAP.

BLICA
lippica tercia
publicos ad-
ilgus nostrum
monia, an
quod vero &
nt, prima Phi-
dixit.
XX.
quos Latine
res dice-
admonere
Quorum mu-
ias excipere
uæ ex parte
bus parent
dem illi in sa-
fictionalibet
& insularum
& excipere
adunt Ger-
rationem.
Post

CAP. XXXI.

De Hellanodicis.

QUOD eadem in sacris ro-
 tius regionis, Atheniēſibus
 ſubiectæ, iſti curarent, ac præce-
 dentes proxime, in ætario con-
 ſervando, volui illos ſubiunctos.
 Pecunias ergo rerum ſacrarum
 nomine debitas exigebant, ipſiſ-
 que choragis de quibus egi, in
 impendium ſacrorum dabant:
 quod ipſum à civibus Athena-
 rumque habitatoribus *πριτάρχαι*,
 qui & *φρόνιμοι*, exigentes, in urba-
 nis ſacris & ludis facere conſue-
 verant. Sed de his & conventu
ἀμφικτυβίων amplius dicam in al-
 io opere. Labet vero nunc quæ
 deſideramus ſubnectere.

CAP. XXXII.

De gynaecomis, qui matronarum cultui, ne modum excederet, praeerant.

ΓΥΝΑΙΚΟΝΟΜΟΙ, aut *γυναικόκοσμοι*, de matronarum primum, postea de omnium mulierum ornatu statuebant, ne ulla ipsarum quicquam se indignum ferret, utque singulae pro ratione census & facultatum induerentur, indicta multa ei quae fecus fecisset, qua statim plecti solebat quae edicto aut legibus de ea relatis non paruisset. Erat etiam de incesu lex à Philippide quodam lata, ut quae inhoneste incederet, statim mille drachmis multaretur. Hos fuisse viginti numero scribit Pollux. Venetiquum proxime actis annis viderent, eum in mundo muliebri

sumptum intolerabilem, indeq;
 rei familiaris, in immensum dis-
 pendium crescere, sanxere ne ul-
 la patricii sanguinis mulier, aut
 puella, in publicum veste serica
 induta prodiret, nisi nuptiarum
 die, & quibus nuptiis, conui-
 viisve solennibus, adesse moris
 est: quum alioqui multæ etiam
 humili loco natæ cum reginis
 pompa certare possent. Statuere
 præterea, ne aureum, gemmisve
 ornatum torquem, monileve, aut
 cingulum, una ferret, gemmasve
 in annulis gestaret. alterum enim
 horum tantum eligere necesse
 est, aliis carere. Creati ad hanc
 rem magistratus eas cogunt
 multando legis observare præ-
 scriptum. Non dico quam ista
 lex sit nobis necessaria, quum il-
 lis, qui prædia tã sua, quam alie-
 na, domos, dignitates, & quic-
 quid undique per fas aut nefas
 corradere possunt, in humeros &
 orna-

orna-
 cent
 re co
 Unu
 non d
 & ins
 pecca
 his pra
 atque
 ossa m
 tigator
 hæc ex
 deflent
 quid ta
 tissima
 ut ama
 dicis e
 molest
 nzus
 libro
 patuif
 ait. D
 do. p
 nisse
 recur

ornamentum uxorū & adolescentularum exponere vano more coguntur, sit satis persuasum. Unum id adseverare constanter non dubito, frustra leges condi, & instaurari, nisi funditus evulsa peccandi origine. quæ quanta in his præcipue sit, qui in foro sunt atque versantur, tantum non ad ossa medullasque exesi miseri litigatores, docent: viri boni, qui hæc ex usu perferre coguntur, desunt. nec enim videre possunt quid tantopere prosit uxori gratissimæ marito ille ornatus, nisi ut amatoribus placeat magis. pudicis enim & probis nil præter molestias adferre potest. Athenæus sexto Dipnosophistarum libro *γυναικονόμων* officium latius patuisse scribit, ubi de parasito ait. Narrabat *Χαιρέτων*, aliquando parasitum non vocatum venisse ad convivium; quumque recumberet in ultimo mensæ loco,

loco, ipsis gynæconomis (quos
 symposiarchas alio verbo Græco
 Latinis magis usitato dicere hic
 possum) numerantibus, ut moris
 erat, convivas invitatos, illum
 parasitum, ut qui numerum ex-
 cederet tricenarium præfinitum,
 discedere iubentibus, Numerate,
 inquit, secundo, à me incipien-
 tes. Quod vero mos esset gynæ-
 conomos convivia inspicere, in-
 vocatorumq; numerum disqui-
 rere, si legis servaretur præscri-
 ptio, Timocles in φιλοδοκίᾳ ita
 scriptum reliquit. Reserate, ait,
 portas, ut in luce simus conspicui
 magis: ut pertrāsīens, si volet gy-
 næconomus, numerum capiat
 convivarum, secundum scilicet
 legem novam: quod fieri est soli-
 tum. statimque subdit: Philocho-
 rus in septimo Attidos ait; Gy-
 næconomi cum Ariopagitis con-
 gressus hominum in singulis do-
 mibus observabant, atque in nu-
 ptis,

A
 ptis, &
 solebat
 que ad
 Hæc A
 in convi
 tione. Is
 tem con
 que viro
 minas. V
 hic imag
 illius Re
 pter &
 Politia e
 ne quis ig
 tia, id à n

C
 Περὶ νῆσ
 C

Qu
 ma
 servator
 suæ Re

ptiis, & sacrificiis : quoniam illic
solebant dapibus affatim uti, at-
que adeo tantum non obrui.
Hæc Athenæus. Non convenit
in convivarum numero cum Pla-
tone. Is enim in nuptiis ultra de-
cem convivas esse non vult, quin-
que viros scilicet, & totidem fœ-
minas. Verum ille rem gestam,
hic imaginariam, qualis est tota
illius Respubl., scribit. quapro-
pter & magistratus illos quos
Politia exponit nolui attingere;
ne quis ignorantia, aut negligen-
tia, id à me factum credat.

CAP. XXXIII.

*Περὶ οἴνοπιᾶν, quos bibendi arbitros
dicere possumus.*

QUOS cæteri authores οἴνο-
πιᾶς dixere, id est, vini ob-
servatores, illos Plato in effictæ
sua Reipubl. libris *μενάμονας* vo-
cavit,

cavit, quod legis credo admonerent. nam sicut gynæconomi, ut paullo ante scripsi, modum in mundo muliebri, convivarum numero, epularum modo, observare cogebant: ita hi itidem in vini usu præscribebant, ut si quis bibendi modum esset supergressus, multa præsentē cogereetur parcius alias vino uti. Quis vero antiquis esset poculorum numerus, nō refert, quum naturæ, non numeri sit habenda ratio. Morem in ea re apud varias gentes observari solitum si quis scire desiderat, decimum atque undecimum *δειπνοσοριστῶν* Athenæi libros legat, in quibus fere nil aliud tractatur. Magistratus, inquit ille libro X, *οινόπλαι* erant apud Athenienses, teste Eupoli poëta *ἐν πόλεσιν*: quos nunquam adhuc vidimus inter milites adscribi, ne ipsos *οινόπλαι* quidem. O civitas civitas, quam tu es delicata-

A
 licatio
 tior
 Ex illi
 antiq
 adeo s
 atque
 ipsos q
 volueri
 Quant
 exercit
 dit Tur
 illa mu
 vini que
 ercitu
 gregio
 pergra
 cedone
 fios, Pe
 tas, G
 Germa
 peritia
 Gallos
 licius
 tracta
 tenui

licatior, quam melior, ac prudentior! Hæc ad verbum Athenæus. Ex illa Eupolis sententia apparet, antiquitatem militem usque adeo sobrium deligere solitam, atque vini usu carentem, ut ne ipsos quidem vini observatores voluerit eum augere numerum. Quantum vero iuuet vini usu in exercitu carere, satis re ipsa ostēdit Turca, qui magna quidem illa multitudine, sobria tamen, vini que usu pœna capitis in exercitu destituta, Græcos tam egregios potores, ut proverbium pergræcandi hinc sit natum, Macedones, Thraces, Dacos, Mysios, Pannonos, Iugros, Dalmatas, Gepidas, atque adeo ipsos Germanos etiã, vino armorum peritiam iungentes, nostrosque Gallos, docet, rem bellicam infelicius inter pocula fœminasque tractari atque delicias, quam in tenui mediocritate, vitæque abstemia.

temia. Nostri Thrasones inter pocula, Venerem, rusticos, singuli decem illius viros unico congressu, ne dicam nictu, conficiunt verbis, & interim ille serio, reque ipsa de nobis, aris, focis, liberis, coniugibusque triumphat. Sed ad Athenæum redeo. Hi vero *οινόπρωται*, ait, observabant, quæ in conviviis solerent fieri: si æqualiter biberent convivæ. Erat vero vulgaris magistratus, & tenuis, ut ait Philinus rhetor in Crocanidarum disciplina, triumque virorum numero, qui inde *ὄφθαλμοί* sunt vocati, oculi, quod non raro quos oculos mentis ipsi convivæ vino victi perderent, hi restituerent monitionibus. Symposiarchæ ab his mihi tantum nomine differre videntur. Huic *οινοφλύζων*, vini heluonum pesti, sanctione prospexerat ante duodecim annos Carolus imperator Quintus, statuerat-

tuerat
nam
quod
legem
filia, p
(ut na
cupim
elset ge
rum. M
gam la
ostensio
tionem
coërcit
mel ho
nionem
terunt
Suasit
mneret
fere or
die ap
orbi re
tum an
ficare.
sa per
barum

tueratque in temulentos pœnam: verum ex eius lege evenit quod ex divina ait Paulus, ut per legem, quæ semper est peccati filia, peccati fieret augmentum, (ut natura in vitium nitimur, cupimusque negata) atque à quo esset genita, idem redderet genitum. Nisi enim sint acerrimi legum latorum vindices, illæ ad ostensionem, peccatique revelationem videntur latæ, non ad coërcitionem. Leges enim si semel hominum mentibus, vel opinione sola sint imbibitæ, plus poterunt quam ipsissima veritas. Suasit lex Chaldeorum contemnere mortem: homines in toto fere orbe sacrificare: quod & hodie apud Barbaros nuper nostro orbi revelatos viget, loco ipsorum animalia divis occisa sacrificare. atque adeo plus valuit falsa persuasio Phariseorum, & scribarum leges, etiam divinæ refragantes,

gantes, sub adventum Christi, & suorum, quam ipsa ab ipsissima veritate enunciata veritas. Quare si lex aliqua est ferenda, est & alenda, consuetudineq; aut vi in usum trahenda: alioqui frustra fertur. Flandri itaque, & quotquot sunt illic Germani, videntur non tantum neglexisse, sed legis Caroli vim auxisse. Veneti vero, quia adolescētes patricos videbant rē familiarem, cui essent successuri, absumere, mercaturam (cui tota Italiae nobilitas studere merito mavult, quam aliena diripiendo, vanum nudumq; nobilitatis nomen prætexere) neglectam relinquere, & præterea rei familiaris dispendium decoctionibus, in spē & rei familiaris, & amplissimæ dotis, ingens facere, indeque scelerata ex cōsortio nebulonum (qui facillime in liberrimam totiusque orbis felicissime sitam civitatem irrepunt) contrahere, non

infræ

A
 ia frequ
 trahit
 larum
 dum,
 multæ
 capum
 ponere
 cina: n
 tricus
 rum au
 liz au
 nuorib
 gina,
 rentur.
 cius au
 stam da
 sumptu
 quum
 mophy
 tur, re
 nullam
 Pruden
 lo qua
 nes ex
 quum

infrequenter inde ad laqueum trahi: sanxere una & dotis & epularum in conviviiis privatis modum, ne privatis epulis poena multæ ultra unum aut alterum capum non impetrata venia apponerent, cum bubula, & vervecina: neve quantumvis dives patricius ultra sex millia Ducatorum aureorum dotis nomine filiae ausit dare, quum antea à tenuioribus ad sexaginta, quadraginta, quinquagintaque M. darentur. Ad hæc ne ullus patricius ausit filio ante ætatem iustam dare qua in leges peccare sumptu liceat: Unde factum est, quum sint exacti apud illos nomophylaces, ut luxus coerceretur, res, si non fieret amplior, nullum acciperet detrimentum. Prudens hic silentio sepultâ velo quam gloriam multæ nationes ex vini ingluvie ambiunt, quum videam, laudi dari, quod

homo cum homine, & ipsius equo, certando certamē ineat bibendi, vincatque, atque una die horaque absumat quod denis iuste faciat satis. Video enim hæc monstra frequenter esse in deliciis, tantum abest ut pœna sit flagitiis illis constituta.

C A P. XXXIV.

De fori curatoribus, quos

ἀγορευτὰς τῆ ἐμπορίας
dicunt.

FORI curatores decem Athenis fuere, qui pro tempestatis annonæque ratione de rerum precio statuebant, ut non vendentium arbitrio, sed iusto tantum precio distraherentur: ad hæc ne vitiosas loco legitimarum merces exponerent: præterea ne quis civium plus frumenti vini que quæstus causa apud se

repon-

AT
reponer
exposce
privatus
commu
urbem
ferrentur
mine pu
unde iust
fima tem
civibus
tim non
dogmata
pietatem
& fons e
gestatur
reis pub
suo cœl
prospice
Euange
virtutes
modo
dixi su
firutis
poshan
non p

reponeret, quam rerū illius usus
 exposcere videretur. (usque adeo
 privatus illis census erat brevis,
 commune magnū.) quæ vero in
 urbem quotidie supra usum in-
 ferrentur, in horrea publica no-
 mine publico reponi curabant,
 unde iusto precio etiam iniquis-
 sima temporū ratione egentibus
 civibus depromerent. Nos inte-
 rim non pudet, Christū, ipsiusq;
 dogmata, verbisque amplissimis
 pietatem, charitatē, quæ mater
 & fons est omnium rerum bene-
 gestarum, profitentes, nullis hor-
 reis publicis pauperibus, quos ex
 suo cælo frequenter eiecimus,
 prospicere: verbis ipsum profiteri
 Evangelium, negligentia autem
 virtutem eius abnegare. Quo-
 modo prospiciant suis Veneri,
 dixi supra. Quavis omnino de-
 stitutis (à foro enim in quo nil
 possunt, digredior) cœptum sit in-
 non paucis Galliæ civitatibus

prospici, tamen indies emergenti pauperum turbæ in singulis facile perspicui posset, si, quæ inutiliter multi hominum conventus ditissimorum absument, in eam rem conferrentur, si, quæ multi monachi occupavere, redderentur, si ex ære publico quæstus refrumentaria & vinaria fieret. proculdubio satis esset unde languenti & semimortuæ pauperum vitæ pararetur quod supplementum laborum ipsorum absolveret. nec enim censerem, omnibus dandum, sed validos occupandos in publicis privatisve operibus, sumptum ubi facerent suum. morbo vero laborantes, atque aliqua præcipua adque opus utili parte affectos, è publico æratio alendos iudicarem. Munera piorum, donationes ex testamentis, multæ, & varia alia, possent in usum illum comparari. Verum ista, ex affectu cogor dicere.

A
 P
 dele
 negocia
 tar, re
 enim P
 arbitri
 his quæ
 blicas
 bant, si
 sententi
 cus ac si
 ra fuisse
 etiam a
 ut, id e
 præfect
 est spec
 ne eph
 Tusc.
 moniu
 nomen

CAP. XXXV.

De Episcopis.

EPISCOPI erant ad quos delectus, Provinciarumque negocia, ut Ciceronis verbis utar, referebantur. In singulis enim Provinciis hi velut rerum arbitri constituti perquirebāt de his quæ ad iurisdictionem, publicas iniurias, litesque spectabant, si quis illos adire vellet: ac sententiam ferebant, cui non secus ac si à principe magistratu lata fuisset, parebatur. Vocabantur etiam ἀρμοσται aptatores, & φύλακες, id est, custodes; atque ἐφοροί præfecti; ἐφοροί enim & ἑπικρατοί est speculari, disponere. Nomen ephori usus est Cicero Quæst. Tusc. prima. Quum Lacedæmonius quidam, ait, cuius nomen quidem proditum est,

mortem tantopere cōtempserit,
 ut quum ad eam duceretur da-
 mnatus ab ephoris, & esset vultu
 hilari atque læto, dixissetque ei
 quidam inimicus, contemnisne
 leges, &c. Voce autem Episcopi
 in Pandectis usus est iuricons.
 tit. de mun. & hono. l. mune-
 rum. Episcopi, inquit, qui præ-
 sunt pani & cæteris venalibus re-
 bus, &c. Cicero etiam Epistola-
 rum ad Atticum septimo, Ego,
 ait, præsum negotio non turbu-
 lento. vult enim me Pompeius
 esse, quem tota Campania & ma-
 ritima ora habeat Episcopum, ad
 quem delectus & negotii summa
 referatur. A diligenti rerum spe-
 culatione nostris Christianis E-
 piscopis nomen est inditum. qui
 ipsi ut sint præclaro nomine do-
 nati, video: ut rem ipsam verbis
 conferant, certe in paucis pater.
 Sed quis custodiet ipsos custo-
 des? Hos puerilis ætas, hos infan-
 tia,

A
 tia, hos
 quosda
 eos ve
 vitiosæ
 rum au
 que inc
 Quæ ita
 dolore
 quum p
 deam ia
 los cor
 verberat
 atque pe
 Esaiam,
 doctore
 quid ali
 bendo i
 guere n
 Habes
 meas de
 sum ob
 probari
 quod r
 fecisse
 conseq

tia, hos ambitio, illos cupiditas, quosdam fastus aulicus, non paucos veri odium, consuetudinis vitiosæ observatio, prohibet verum audire. Improbos nomineque indignos perstrictos volo. Quæ itaque iusto & acerbissimo dolore motus in eos scripseram, quum præclarissimos viros videam iam totos mille annos illos commonefaciendo aërem verberasse, visum est omittere, atque perituræ parcere chartæ. Si Esaiam, Ieremiam, Ezechielem, doctoresq; omnes non audiunt, quid aliud quam crabrones scribendo irritare possum, quum arguere melius non possim?

Habes, æquissime Cancellarie, meas de magistratibus Atheniensium observationes: quas si abs te probari sensero, me, præterquam quod magnum precium operæ fecisse videbor, magnamque consequutus felicitatem, ad ma-

232 DE REPUBLICA
iora incitabis. Fiet enim tui iu-
dicii censura, ne ullus possit tam
facile carpere ac calūniari quod
semel probaveris. Si vero quis-
quam rem ipsam ut minus abso-
lutam culpare volet, erit labo-
rum & sudoris mei admodum
iniquus æstimator. Verum sat
erit si nostra carpendo, norit nil
esse ab omni parte beatum. Sed
hactenus.

F I N I S.

IN.

I

EPI
D
t

Adlecto

De popu

De tribu
bus.

Quomo
Ash

De Ar

De no

I N D E X

CAPITUM.

EPISTOLA nuncupatoria ad
D. Gulielmum Poietum to-
tius Francia Cancellarium.

PAG. 5

Ad lectores prefatio. 13

CAP. I.

De populi divisione. 21

CAP. II.

*De tribubus, & aliis populi parti-
bus.* 37

CAP. III.

*Quomodo eligerentur magistratus
Athenis.* 43

CAP. IV.

De Ariopagitarum senatu. 45

CAP. V.

De nomothetis. 62

P 5 CAP.

I N D E X

C A P. VI.

*De legum conservatoribus, quos
Græci νομοφύλακας dicunt.* 66

C A P. VII.

De quingentum viris. 72

C A P. VIII.

De arbitris. 83

C A P. IX.

De trierarchis. 100

C A P. X.

De undecim-viris. 105

C A P. XI.

*De Decem-viris praesidibus, qui
Græce δεκάσφοι vocantur.* 111

C A P. XII.

*De subdialibus comitiis, quæ Græci
ἡλιαίαι dicunt.* 120

C A P. XIII.

*De quæstoribus Græcia voce κωστί-
κταις vocari solitis.* 123

C A P.

DEX
VI.
vatoribus, quos
as dicunt.
VII.
viris.
VIII.
IX.
X.
XI.
rasidibus, quos
ocantur.
XII.
itis, quae Graeci
129
III.
ia voce
133
CAP.

C A P I T U M.

C A P. XIV.

De logistis, quos rationum magistros dicimus. 126

C A P. XV.

De custodibus, quos Graeci ἀντιγραφεῖς vocant. 132

C A P. XVI.

De quaestoribus illis, quos Graeci demarchos vocant. 135

C A P. XVII.

De quaestoribus repetundarum, quos Graeci δίδυμοι dicunt. 144

C A P. XVIII.

De lexiarchicis, peripolis, & ephēbis. 153

C A P. XIX.

De Novemviris una, quos δεξοκράτες Graeci, id est, Principes dicunt. 160

C A P.

C A P I T U M .

C A P . X X .

De eponymo. 167

C A P . X X I .

De Rege. 170

C A P . X X I I .

De polemarcho Tribuno militum.
176.

C A P . X X I I I .

De militaribus officiis. 180

C A P . X X I V .

De sex Thesmothetis. 184

C A P . X X V .

*De tribunalibus subselliisve in
quibus Athenis ius dicebatur.*
187.

C A P . X X V I .

*De assessoribus, quos Graci $\omega\rho\iota\sigma\tau\epsilon\varsigma$
vocant.* 200

C A P . X X V I I .

*De apparitoribus, & illis quos
Graci*

I N D E X

Graci εισαγωγῆς dicunt. 202

C A P. XXVIII.

Περὶ κληρέων, quos coloniis deducendis praefectos dicere possumus.

204

C A P. XXIX.

De ararii custodibus, quos ταμίαι Graci dicunt.

210

C A P. XXX.

Περὶ ἐλλωοταμιῶν, quos Latine Graecia quaestores dicere possis.

212

C A P. XXXI.

De Hellanodicis.

213

C A P. XXXII.

De gynaecomis, qui matronarum cultui, ne modum excederet, praerant.

215

C A P. XXXIII.

Περὶ οἰνέπλων, quos bibendi arbitros dicere possumus.

219

C A P.

INDEX CAPITUM.

CAP. XXXIV.

*De fori curatoribus, quos ἱπμελητὰς
τῶ ἱμπορίῳ dicunt.* 226

CAP. XXXV.

De Episcopis. 229.

FINIS.

CAPITULUM.

XXXIV.

... quos imperi
... ant:

XXXV.

I S.

AN
DIS
P

REP.

rudition
que scie
ginem s
Cecrop
ma pot
sed lim
enim i
servieb
fait. N
ciis eti
palo d
uicque

ANTONI THYSI JC.
DISCURSUS
POLITICUS

De

REP. ATHENIENSIVM.

Obilissima celeberrimaque Atheniensium Resp., sapientiæ illud civilis Prytaneum, eruditionis Oceanus, omniumque scientiarum vasta vorago originem suam Ægyptiis debet, & Cecropem autorem habet. Prima potestas penes reges fuit, sed limitibus suis clausa. Neque enim imperium libidini regis serviebat, sed populo obnoxium fuit. Nam ex vetustissimis iudiciis etiam regum causas, à Populo diremptas apparet. Quod utique summæ potestatis insignis

gne fuit. cæteras quippe omnes Græciæ regiones, quam latè patent, Atheniensium populus & animi magnitudine, & immensa gloriæ cupiditate, & libertatis æstu semper quam longissimo intervallo superavit. Ita tandem vertentibus annis penes solum populum omnis constitit autoritas. Haftenus tamen regia autoritas apud omnes in summo precio atq; honore fuerat. Quam multum Theseus Athenarum rex decimus immi-
nuit: primus enim dispersos per Atticæ regionis vicos ad novam Athenarum urbem, quæ incolis destituta, libertatis præmio allexit. Ita circumfusa plebs ex agricolis opificumq; grege mirum in modum civitatem auxit. Cui & ius creandorum magistratum concessisse ex Isoleate, Pausania, Plutarcho colligi posse videtur. Electio enim
magi-

D
magistr
fuit, pe
prætera
gium tri
tores m
qui ludi
mibus
tia crea
qualitas
Per for
præstant
Ne aut
gnos est
dum a
multitu
mero q
poterat
nonnul
civili vi
esse ope
iudicio
tas: ca
non ne
hoc in
paucis

magistratum trium generum fuit, per sortem illi qui iudiciis præerant electi, populare suffragium tribunos militum, imperatores militiæ evehebat. Choragi qui ludis sacris sacrificiisque omnibus præerant, opum potentia creabantur. Ita maxima æqualitas in Rep. constituta est. Per sortem etiam indignissimi præstantibus viris æquabantur. Ne autem soli illi, quos indignos esse constabat, ad iudicandum admitterentur, propter multitudinem iudicum, qui numero quingenti erant, fieri non poterat. Ex tanta enim copia, nonnullos iudicio prudentiaque civili virtute denique præstantes esse oportuit. Penes quos tota iudiciorum consistebat autoritas: cæteri eo contenti, quod non neglecti viderentur. Utiq; hoc inter Politicos constat, à paucis atque præstantibus melius.

lius gubernari Remp. modo ceteri non contempti videantur, atque imaginem suffragii habeant, quam si omnium virtus iudiciumque æquale esset. Non semel discordiarum segetem æmulatio virtutis accendit. Difficile cedit, qui se parem existimat, sed potius ex invidia optimis sæpe aliorum consiliis resistit. Ne autem populus paulatim conculcicaretur à potentioribus. repagulum maximum fuit quod ipse militiæ supremus imperator ex illorum voto eligeretur. In cuius potestate præsidia militiæ sunt, facile etiam superiorem spernit. Nimia tamen hæc populi potentia in effrenem licentiam erupit. Non secus enim atque ignis ubi tabulatis adhæsit, maximo postea furore etiã ipsa tecta præcipitat, nihil denique sibi intactum relinquit, ita æga populi libertas nullo rationis vincu-

DE
vinculo
man
sternit &
Iud. An
fuit, qu
conspic
essent.
omne d
tute sed
stebat,
privaba
Deorum
tu magi
mineba
gulos
æquali
diam R
paulati
ad se tr
potesta
chonte
& ann
tuti su
præ e
strata

vinculo constringitur, sed legitimam omnem potestatem prostermit & sibi sumit. Quin & illud Atheniensium institutum fuit, quod illi, quorum divitiæ conspicuæ erant, sacrificiis præessent. Ita illi quoque quorum omne decus & gloria non in virtute sed in opum fulgore consistebat, etiam sua dignitate non privabantur. Neque à sacrificiis Deorumque immortalium cultu magnum Reip. periculum imminebat. Hunc in modum singulos cives æqualitas fovebat, æqualitatem concordia, concordiam Reip. salus sequebatur. Sed paulatim uti dixi cuncta populus ad se traxit. Abolita enim regia potestate, perpetui primo Archontes, dein decennales, hinc & annui numero novem constituti sunt. Nullæ antea leges scriptæ erant, sed arbitrium magistratus, inter quos sanctissimi A-

reopagitæ , ut mox videbimus ,
 pro lege observabatur. Cum ita-
 que iura paucorum libidini es-
 sent obnoxia , leges primo seve-
 rissimæ à Dracone, dein à Solone
 sapientum uno latæ sunt. Dra-
 co quidem propter nimiam aspe-
 ritatem sanguine leges conscri-
 pisse dicitur. verum Solon sum-
 mus legislator maxima æquitate
 iura Atheniensibus dictavit. Uti
 autem popularem favorem sibi
 acquireret , de æris alieni re-
 missione , quam *πρωτόχρηστα* græce
 appellant , legem constituit. Ni-
 mia enim fœneratorum licentia
 plebem conculcabat , & tam
 bona , quam etiam , quod ulti-
 mum esse miseris mortalibus so-
 let, ipsa corpora in servitutē debi-
 ti loco compingebantur. Pau-
 pertas à viro cordato utcunque
 tolerari potest , sed ii , quorum
 pectora generosus spiritus infla-
 vit , facilius vitam quam liberta-
 tem

D
 tem a
 dentif
 popula
 que se
 partim
 corpo
 torum
 majest
 fimum
 tem r
 rum e
 vix in
 rem f
 illo m
 lentio
 frang
 lum u
 tissim
 hiber
 Dem
 ficile
 alien
 iterū
 gis n
 nem

tem

tem amittunt. Vidit hoc prudentissimus Solon, atque auræ populari velificatus est, primusque septem talenta quæ sibi iure patrimonii debebantur remisit, corporumque deditioem in totum prohibuit. Indignum hoc majestate & gravitate Atheniensium fuit, ob inopiam in servitutem redigi illorum corpora, quorum excelsus divinusque animus vix intra ipsum corporis carcerem se continebat. Deinde ex illo metuendum erat, ne opulentiorum potentia paulatim frangeret opprimeretque populum universum. Itaque opulentissimi sumptus trierarchicos exhibere cogebantur, ut autor est Demosthenes aliiq;. Quippe difficile ii, quorum inopia ad æris alieni necessitatem redacta est, iterum emergunt, sed quotidie magis magisque usque ad desperationem ultimam debitis veluti sus-

248 ANT. THYSII
focantur. Ea lex multum auto-
ritatis legislatori exhibuit ad
cæteras leges sancientes, consti-
tuendamque ipsam Remp. Erim-
vero ipsa multitudo facile ob-
temperabat, potentiores autem
ipsa æquitas naturalis in officio
continebat. Deinde ut nobilita-
tem quoque sibi addictam habe-
ret, lege cautum, id totum ar-
bitrio senatus relinqui, an nego-
cia sibi delata populo referre an
supprimere veller. Ipsa denique
plebs à magistratibus annuis ar-
cebatur. Quamvis postea ad il-
lud ius promotæ, sicuti ab Aristotele
& Plutarcho gravissimis au-
toribus proditum est. Porro an-
tiquissimum sanctissimumque
Areopagitarum collegium fuit:
quod à Solone quidem institu-
tum Cicero asseruit, sed an-
tiquius fuisse & in meliorem or-
dinem redactum à Solone Ari-
stoteles maximus Rerump. inda-
gator

D
gator
ExNo
mi qu
suspici
geban
vos in
mentis
iorum
tur, h
vindi
suorum
cum i
secler
mum
fugiu
statu
tradit
gravi
satis
gio i
tibia
con
quo
ser.
lis i

gator in Politicis suis afferuit. Ex Novēvirū collegio sanctissimi quique omnisque expertes suspicionis in hunc senatum eligebantur. Illi in id omnes nervos intendebant, ne quid detrimenti Resp. caperet, mores maiorum avitiq; ritus conservarentur, homicidia consulto patrata vindicarentur, in mores civium suorū animadverteretur. Publicum itaque virtutis seminarium, sceleratorum flagellum certissimum, bonorum tutissimum refugium fuisse, Isocrates in affectatæ eloquentiæ autor nobis tradidit. Tanta ejusdem senatus gravitas, ut in caupona sedisse satis grave crimē fuerit, ut collegio illo quis excluderetur. Quintilianus itidem tradidit, puerum condemnatum ab Areopagitis, quod coturnicibus oculos eruisset. Perversæ enim atque crudelis indolis signum hoc existima-

runt religiosissimi iudices. Hunc magistratum perpetuum fuisse ex antiquis constat. Uti enim præstantissimi quique quorum dignitas, sanctimonia, incorruptum iudicium omnium oculis patebant, ad hoc munus eligebantur, ita conducebat Reip. talem magistratum perpetuum esse, cuius tamen autoritas à populo dependebat, multum itidem Principis senatus vim quingentumviri eludebant. Illi autem de summa Reip. ut plurimum definiebant, Areopagitæ publici erant inspectores, & malis consiliis se interponebant. Profecto illud exploratum est, quo maior est potestas, eo periculosius magistratum perpetuum esse. Maxima quidem Areopagitarum sanctimonia atq; autoritas fuit, non itidem potestas. Perpetuum itaque eorum erat munus. Annui erant magi-
stratus

stratu:
illoru
chiam
Pryta
ceps
mnis
senatu
bantu
sum
magi
prodi
tâ esse
la au
rum
sibi
mun
cont
nifi
olea
bus
Sed
re.
aru
si ve
for

Stratus quingenti, ne continuum
 illorum imperium in Oligar-
 chiam abiret. His præficiebantur
 Prytanes, atque eorum Prin-
 cept Epistates, cui annulus o-
 mnis secreti commissus erat, &
 senatui cuncta per eum propone-
 bantur. Illum autem propter
 summam potentiam unius diei
 magistratum habuisse veteribus
 proditum est. Neque bis Epista-
 tã esse licitũ fuit. Quingētis nul-
 la aut admodum exigua hono-
 rum solvebantur præmia. Virtus
 sibi præmium censebatur opti-
 mum, atque omnia in se bona
 continere. Nulliusque adeo rei
 nisi gloriæ avari erant. Unde
 oleaginæ coronæ merces omni-
 bus muneribus præponebatur.
 Sed hæc florente Rep. contige-
 re. Labentem ventosa ambitio,
 ærugo pecuniæ pessundere. Et
 si vera velimus fateri, nimia eos
 fortunæ prosperitas perdidit.
 Ego

. THYRIC
 timi iudices. Hæc
 perpetuum fuit
 onstat. Uti enim
 quique quorundam
 timonia, incom-
 n omnium oculis
 hoc munus elige-
 conducebat Rep.
 ratum perpetuum
 amen autoritas
 lebat, multum in
 senatus vim quin-
 debant. Illi au-
 a Rep. ut pluri-
 ant, Arcopagia
 spectores, & me-
 interponebant
 exploratum est,
 potestas, eo peri-
 ratum perpe-
 na quidem A-
 ctimonia atq;
 in itidem pote-
 itaque eorum
 i erant magi-
 stratus

Ego certe ut in Atheniensium Rep. ita in aliis plerisque nimiam fœlicitatem interitui occasionem dedisse video. Sicuti enim etiam optimus sanguis in mortalium corporibus si nimius sit putredinem magnasq; febres alit, ita nimis secunda fortunæ faventis aura vitiorum veluti exercitum secum adducit. Tam inania sunt mortalium vota, ut illud ipsum quod appetunt, sæpe exitii iis causa sit. Porro videbat sapientissimus Atheniensium populus non facile figendas esse refigendasque leges. Nam & ipsæ leges perniciosæ, si altius subditorum animis inhæserint: utilius est tolerare, quam evertere. Ne autem leges oblivioni traderentur, vel etiam ut perspicerent, an mutatio quædam necessaria esset, constitutum est, ut singulis annis omnes leges populo prælegerentur, atque de
iis

nis consilium instituerent. Delecti in eam rem Nomothetæ, qui tabulis publice affigebant, si lex abroganda, mutanda, vel nova ferenda esset. Nomine populi syndici sive oratores, quorum integritas, iudicium, facundia explorata, ea de re magno molimine atque contentione agebant. Hinc tanta olim oratorum apud Athenienses auctoritas, quia veluti voce populi loquebantur. Ita facile quid utile nec ne Reip. esset consultabatur. Nam recte alibi Aristot. in Politicis dixit, coniunctam multitudinem sapere, separatam non item. Constat ex veterum monumentis, observantissimos semper legum suarum Athenienses fuisse. In quam rem Nomophylaces, id est, legum custodes, prudenter constitutos fuisse Cicero in libr. de Ll. tradidit. Quorum officium erat prospicere ne quid

ne quid adversus leges ritusve
 maiorum fieret, eos qui iis non
 obtemperabant pœna multare.
 Tanta legum observantia in cau-
 sa fuit, quod cum Resp. Athenien-
 sium admodum tandem popula-
 ris facta esset, tam diu inconcus-
 sa steterit, ut recte à Thucydi-
 de monitum est. Alioquin mere
 popularis status turbidus, inqui-
 etus esse solet, & non secus at-
 que mare huc atque illuc agita-
 ri. Novo autem & admirando
 modo nonnunquam Athenien-
 ses viros præstantissimos, quo-
 rum virtus & gloria in excelsis
 posita erat, urbe eiiciebant,
 ne illorum potentia atque auto-
 ritas libertati populi noceret.
 Ostracismum illam speciem exi-
 lii veteres vocarunt, quod popu-
 lus testæ suffragium suum inscri-
 beret. Neque vero illa ratio pun-
 niendi admittebatur, nisi sex
 mille concionem ad minimum
 consti-

E
 consti
 ferret
 rent.
 iudici
 stides
 buit, i
 sti. Ex
 neque
 ureba
 prope
 plurim
 batur.
 denter
 runt,
 miam
 xiam
 ingen
 molit
 quace
 suis p
 paula
 perun
 vero
 lo via
 simi

constituerent, & qui suffragium ferrent sexaginta annos haberent: ne nimirum temerarium iudicium institueretur. Ita Aristides, qui iusti cognomen habuit, ita Themistocles urbe eiectioni. Exilium hoc decennale erat, neque ulla infamiae nota eo inurebatur. Quippe sine ulla causa propter eminentem virtutem, ut plurimum hæc relegatio infligebatur. Nimirum politice prudenterque admodum existimabant, omnem plerumque eximiam potentiam libertati noxiam, atque exactissima quæque ingenia ut plurimum res novas moliri. Sicuti enim hederæ sequaces primo quidem virgultis suis parietes ædificiaq; lambunt, paulatimque suprema tectorum petunt atque investiunt, tandem vero etiam lasciva folia ipso cælo viam affectant, ita generosissimi maximique spiritus paulatim

• THYSIE
 :rfus leges ritose
 et, eos qui iis mor
 nt pœna multat
 observantia in ca
 am Resp. Athenic
 m tandem populo
 tamdiu inconce
 recte à Thucyd
 est. Alioquin men
 is turbidus, inque
 , & non secus at
 atque illuc agita
 m & admirando
 quam Athenic
 antissimos, quo
 gloria in excessu
 rbe eiiciebant,
 ntia atque auto
 populi noceret.
 m-speciem exi
 nt, quod popu
 m suum inseri
 o illa ratio pu
 tur, nisi ser
 ad minimum
 consti-

tim ut plurimum ad potentiam sibi viam sternunt, donec tandem viribus suffulti eo ascendant, ut nullus amplius gradus honorum supersit quam ipsum imperium. Atque hinc quoque à Politicis annotatum est, mediocria ingenia exquisitissimis aptiora Reip. gubernandæ. Videre hoc Athenienses, quorum iudicium in civilibus exactissimū fuit, & in tempore provide- runt, ne nimia alicuius autoritas Reip. noceret. Difficilius enim & periculosius potentia iam confirmata excinditur, quam nova tollitur. Porro illud egregie ab Atheniensibus quoq; institutū, quod omnes, cum magistratum finirent, rationem actorum Logistis exhibere soliti fuerint. Quam legē Plato Lib. xii de Leg. & ex eodem M. Tullius Cicero prolixè laudarunt. Plurimos enim impunitatis spes ad crimina
 invi-

invita
 cio est
 bi ca
 miam
 Logist
 gulis a
 quinc
 bant a
 magist
 stituti
 Areop
 imperi
 que c
 voce
 lo, qu
 vellen
 liastis
 solvib
 Nequ
 tia, si
 bebat
 gistar
 tissim
 ro ut
 sum e

num ad potentiam
 runt, donec tra-
 suffulci eo alce-
 us amplius grade-
 persit quam ipse
 que hinc quoque
 notatum est, ma-
 nia exquisitissimam
 gubernandæ. Vt
 venientes, quorum
 civilibus crachis
 a tempore provide-
 a alicuius autoritate
 . Difficilius enim
 s potentiam iam con-
 ditur, quam nota-
 o illud egregie ab-
 quoque instruitur
 cum magistratum
 ionem actores
 ere soliti fuerint
 to Lib. xii de Leg
 . Tullius Cicero
 ant. Plurimos e-
 s spes ad crimina
 iant

invitat. Cum vero reddenda ratio est, cuncti quam maxime sibi cavere solent, ne ullam infamiam sibi suisque contrahant. Logistæ itaque & Euthyni singulis annis Athenis creabantur, qui inquisitione instituta damnabant absolvebantque eos, qui magistratu functi, vel in eo constituti adhuc erant, quales erant Areopagitæ, quorum perpetuum imperium fuisse diximus. Denique omnes publica præconis voce admittebantur ex populo, qui accusationem instituere vellent. Tandem vero ab Heliastis iudicibus re perspecta absolvebantur vel damnabantur. Neque ulla Logistarum sententiæ, si iniqua videretur, ratio habebatur. Alioquin calumniis Logistarum etiam optimi præstantissimi que obnoxii fuissent. Porro nullum inertem atque otiosum esse permissum fuit. Ita tamen

men ne duas simul artes exerce-
rent, vel quia intentionis acies
pluribus rebus obtunditur, vel
ne cives sibi invicem obessent.
Quin lege cautum, ut Areopagi-
tæ ignavos corripere, pœnisq;
& ignominia multarent. Crede-
bant quippe cordatissimi morta-
les, & recte, vitā in actione consi-
stere. Ocium enim ingenii vim
debilitat, spiritus obtundit, &
veluti longa rubigine lædit, ma-
las denique artes docet. Aquæ
quæ non moventur putrescunt.
Etiam animum remissio deterio-
rem reddit. Recte Catullus, O-
cium reges prius & beatas per-
didit urbes. Hanc itaque pestem
civitatis recte eliminavit pruden-
tissimus populus, & lege quoque
parentes constrinxit, ut artem a-
liquam liberi addicerent. Sin
secus factum fuerit, filium pa-
tri, si necessitas postularet, nulla
alimenta debere. Qui enim vitæ
libe-

D
liberor
gnus q
ciat fil
bus su
exhibu
indigna
ea vol
totum
itaque
num i
concur
cautum
cerent.
vident
Reip. c
public
varis t
indign
locus
situat
movel
flamre
ne de
deret
Co F

as simul artes exerc
 uia intentionis ac
 us obtunditur, v
 i invicem obesse
 uram, ut Areo po
 corripent, p
 a multarent. Cre
 cordatissimi mo
 ritā in actione co
 n enim ingenii v
 icicus obtundit,
 rubigine lzdit, m
 artes docet. Aqu
 ventur putresc
 m remissio deterio
 Recte Catullus, O
 prius & beatas pe
 lanc itaque pesten
 eliminavit prudens
 us, & lege quoque
 rinxit, ut artem
 addicerent. Si
 uerit, filium pe
 postularer, null
 c. Qui enim vita
 libe

liberorum non prospexit, indi-
 gnus quem rebus angustis respi-
 ciat filius. contra qui parenti-
 bus suis ex merito dignos non
 exhibuisset honores, magistratu
 indignum existimabant. Præter-
 ea voluit Lex singulos cives in
 totum Reip. studiosissimos esse.
 Itaque si publica essent seditio-
 num incendia, & factionibus
 concuteretur civitas, expresse
 cautum, ut alicui parti se addi-
 cerent. Melius de illa mereri
 videntur, qui quocunque modo
 Reip. consulunt. Verum illi qui
 publicæ salutis securi sunt, & pri-
 vatis tantum rebus se sollicitant,
 indigni videntur, quibus aliquis
 locus vel dignitas in Rep. con-
 stituatur. Unde & honoribus
 movebantur. Quod incendit in-
 flammavitque eorum animos,
 ne deesse quisque suo officio vi-
 deretur. Dixi superius, quo pa-
 cto Resp. Atheniensium, cum

popularis status omnia perverte-
ret, tandiu incōcussa steterit, atq;
ostendi, potissimam causam in-
curiosâ legum observantiâ posi-
tam fuisse, honorum quoque in-
solentiam per ostracismum pru-
denter è medio sublaram. Mune-
rum autem blandientem violen-
tiam ita non admisit, ut corda-
tissimi mortales, & bonorum &
vitæ non semel periculum inde
acceperint. Ut Timotheum, E-
picratem, alios præstantissimos
viros. præteream, quanto in pe-
riculo Callias fuit Hipponici fi-
lius, qui cum gloriosissimam A-
theniensibus pacem cum Atta-
xerxe rege Persarum iniisset, atq;
à Rege munera accepisse crede-
retur, vix capitis pœnam evasit.
Quin etiam ne coronâ quidem
in scio populo ab exteris civitati-
bus accipere licitum fuisse testis
mihi Æschines contra Ctesiph.
Et revera sæpe munera magis la-
befa-

D
befacta
quam
ges. E
ti se de
robusta
lurum.
quinet
cepta n
pœna c
ex Der
appare
chus c
perato
ratorib
rebus
proler
que in
fundu
tates
enim
liberi
bus f
vara
tem
villu

tatus omnia perre-
 ncōcussa steterit,
 orissimam causam
 um observantiā po-
 nonorum quoque
 per ostracismum po-
 dio sublata. Mun-
 blandientem victo-
 a admisit, ut cor-
 ales, & bonorum
 mel periculum in-
 Ut Timotheum,
 lios præstantissim-
 eam, quanto in pe-
 s fuit Hipponici
 n gloriohissimam
 pacem cum Ara-
 rfarum iniisset, ap-
 ta accepisse crede-
 bitis pœnam evale-
 te coronā quidem
 ab exteris civitat-
 icitum fuisse testa-
 s contra Ctesiph-
 munera magis be-

be-

benefactant invictum populum,
 quam fortissimæ militū phalan-
 ges. Et qui accipit, quasi donan-
 ti se dedit. Facile frangit etiam
 robusta pectora fatale & debile
 lutum. Omnis itaque corruptio,
 quin etiam quælibet ab hoste ac-
 cepta munera, apud Athenienses
 pœna capitis multabantur, sicut
 ex Demosthene contra Midiam
 apparet. Scribit quoque Dinar-
 chus contra Demosthenem, Im-
 peratoribus exercituum, & O-
 ratoribus, qui vice populi de
 rebus gravissimis consultabant,
 prolem suppetere debuisse, at-
 que in Attica regione proprium
 fundū habere, si ad ulla digni-
 tates aspirare vellent. Difficilius
 enim illi corrumpuntur, dum de
 liberis & immobilibus facultari-
 bus sibi metuunt. Quippe pri-
 vata salus eos ad publicam salu-
 tem cohortatur, imo cogit. For-
 tissimum Reip. vinculum privatas

facultates cum publicis con-
 iunctas habere. Cæteri contra,
 quibus neque liberi, neque res
 suppetunt, securi sunt publica-
 rum rerum, dummodo facillime
 vitam tolerant, & facile mutant
 dominum, qui meliorem fortu-
 nam sperant. Ubi incendii vis
 proprias ædes prosternit, ubi
 hostium manu tui agri vastantur,
 incitatur singulis ardor ad ho-
 stem propulsandum, & dum sibi,
 etiam simul publico consulunt.
 Præterea longe quoque alacrio-
 res civium animos ad militandum
 publica liberalitas & veræ virtu-
 tis encomium reddiderunt. Si e-
 nim in bello morte aliqui occū-
 berent, quorum fortuna tenuior
 erat, liberi ex publico alebantur,
 donec limitem pubertatis atti-
 gissent. Liberorum plerunque
 amor adurit præcordia, cunctæ-
 que curæ præ illis liquecunt.
 Quæ ubi publica autoritate sub-
 lata,

lata,

lata,
 fervid
 plet,
 & secu
 ponun
 publico
 illoru
 neret,
 rem q
 tur. R
 cos nu
 varos
 rebu
 gloria
 porib
 spiritu
 idone
 los cu
 natos
 nebre
 etiam
 instit
 Mag
 cons
 versu

um publicis con
ere. Cæteri con
ue liberi, neque
Securi sunt publi
dummodo facill
ent, & facile mor
qui meliorem for
r. Ubi incendii
des prosternit,
u tui agri vastant
gulis ardor ad
andum, & dum
publico consolat
ge quoque alacri
imos ad militãde
alitas & veræ vire
reddiderunt. Si
morte aliqui occ
um fortuna tenuit
publico alebantur
pubertatis ar
rorum plerunqu
æcordia, cunctis
illis liquecunt
a autoritate sub

lata, singuli, quorum pectora
fervidus & militaris sanguis im
plet, magis vitæ suæ prodigi sunt,
& securitatem publicam suæ pro
ponunt. Accedebat quod per
publicas laudes funebres virtus
illorum cineri reposita non ma
neret, sed per mortem æternita
tem quandam gloriæ adipiscere
tur. Recte alibi Poëta dixit, Græ
cos nullius rei præter laudis a
varos fuisse. Et revera ita magnis
rebus pares fuere. Nam honesta
gloriæ cupido in generosis cor
poribus fortissime agit. Humiles
spiritus nulli egregio facinori
idonei. Verum recte quis il
los cum Aristot. ad servitutem
natos dixerit. Neque honores fu
nebres tantum adhibiti, verum
etiam ex publico sumptu veteri
instituto terræ committebantur.
Magnum utique robur bene
constitutæ Reip. in militia ad
versus ingruentem hostium vim.

præmia itaque constituta iis, qui Remp. sua virtute iuissent, superius dictum est. Cuncti quidem Athenienses anno decimo & octavo, quo tempore flos vernantis ætatis robur atque nervos intendit usque ad quadragesimum annum, cum stata ætas consiliorum maturitatem suggererat, se se ad militiam accingebant. Vlpianus hoc tradidit ad Olynthiacam tertiam. Vicesimo anno patriæ suæ iuramentum exhibebat, ut ex Stobæo, Polluce, aliisque liquet. Qui militiam detrectabat, publicis arcebatur conventibus, Deorum immortalium templa ingredi vetabatur. Quin & ipsam ignaviam punitam princeps Atticæ eloquentiæ Demosthenes contra Timocratem tradidit. an recte? quis enim fortitudinem in manu habet? Cur timiditas, si nullus dolus adsit, punitur? an æquum naturæ leges

pone-

pone
ab e
guin
magi
vi pu
ti ha
bantr
la ho
dus e
Vege
effici
nes v
nitar
tes p
quan
pugn
cum
tame
Alci
mon
pter
tis a
opi
suc
vic

ponere? Fortitudinē & ignaviam ab erectiore vel remissiore sanguinis spiritu fieri. Itaque non magis fortes laudādi quam ignavi puniendi. Vtique tamen multi hac lege ad virtutem stimulantur, urgebantur, quibus ulla honesti speciei imbutum petus erat. Verecundia, ut alibi Vegetius, dum prohibet fugere efficit victorem. Atque Æschines tradidit hanc ignaviam puniendam, quo cives magis metuentes pœnas legibus constitutas, quam hostem, pro patria fortius pugnare vel etiam gloriose occumbere non detrectarent. Illud tamen non probamus quod de Alcibiade tradiderunt veterum monumenta. Eam enim propter res præclare gestas virtutis apud Athenienses acceperat opinionem, ut si alea belli non succederet, accusaretur, quasi victoriam adipisci recusasset. Ita.

refert Plutarchus, accusatura quod Andron insulam non occupasset, cum devicisset insulanos. Ita Cimon, quod Macedoniam non transisset, Miltiades quod Paron insulam non occupasset, publice accusati sunt. Incerta, vaga est fortuna, neque uno in loco semper consistit. Desultoria sunt belli momenta: sæpe audacia pro fortitudine, timiditas pro lucro est, nonnunquam ipsa prudentia pro vitio. Itaq; Marti legē ponere, qui nullas leges habet, & semper fluctuat, hominis incōsulti esse arbitrator. Porro & illis qui in militia capri postliminio redierant, quos Græci *ἀπρηγόρητοι* appellabant, hanc inustam ignominiam tradidit Hesychius, ut ad Eumenidum sacra accedere prohiberentur. cur ita? ut infixum illud pectori tenerent, aut vincere aut emori. Atque hinc Plato lib.v.

de L.
priv
tribu
mina
man
servo
privo
eos n
qui n
qui p
Itaq;
popu
ad in
tiam
bat.
bera
gnis
lente
In P
psod
taru
pere
qua
mi
stor

de LL. ne quidē redimendos captivos voluit. Neque multum iis tribuēdum putavit gentium domina Roma. Cum Populus Romanus post Cannensem pugnam servorum desideraret auxilia, captivorum contempsit, & credidit eos magis tueri posse libertatem qui nunquam habuissent quam qui perdidissent, inquit Seneca. Itaq; omni modo Atheniensium populus cives suos non tantum ad ingenii cultum sed ad Martiam quoque virtutem impellebat. Neque minor artium liberalium apud eos cura fuit. Magnis ingeniis honores suos luculentos tribuit Atheniensis Resp. In Panathenæis maioribus rhapsodi Homeri Principis Poëtarum carmina, è cuius fonte perenni omnis admodum antiqua sapientia profluxit, quem omnis eruditionis Oceanū, dictatoremque perpetuum appellare liceat,

liceat, recitabant. Memoriae hoc reliquit, præter Lycurgum contra Leocratem, Ælianus variæ historiæ lib. VIII. cap. II. Æschylo, Sophocli, Euripidi statuae positæ, prohibitumque ne tantorum ingeniorum monumenta lingua histrionum macularentur, sed ut scribæ publice Atheniensium populo prælegerent. Vti ex Plutarcho in Lycurgi vita didicimus. Illud tamen admirandum est, in ea civitate, quæ omnis eruditionis Princeps fuit, aliquando lege cautum ne Philosophia doceretur. Quam legem Critiam tulisse refert Xenophon. Præterea illud quoque magistratus egregie in officio continuit, quod si quid peccassent, statim de iis exemplum sumeretur. Tardiora plebis erant supplicia. Nimirum magistratus veluti speculum est, in quod totus populus oculos dirigit.

Sicuti

Sicuti
etiam
quar
bus
lime
serpi
ditas
de p
fion
xima
paret
non
aliqu
loqu
Rect
qual
verin
ribu
men
egre
etiam
pim
Pir
esse
tatu

Sicuti autem ex infectis speculis etiam ipsi oculi contagionem quandam contrahunt, ita moribus magistratuum infectis facillime ad alios vitiorum illa scabies serpit. Deinde suppliciorum tarditas in iis qui Reip. gubernandæ præsumunt, etiam postea occasione puniendi tollit. Quod maximas dein Reip. difficultates parere solet. Sed hic queritur an non utilius sit Reip. Geometricam aliquam proportionem, ut Iæti loquuntur, in pœnis observari. Rectius quidem jus civile proportionalitate personæ vel delicti severius vel clementius in vulgaribus delictis punire solet. Si tamen tale crimen sit quod Reip. egregium detrimentum adfert, etiam pœnæ rectè augentur. Optime dixit Atticæ Eloquentiæ Princeps, idem delictum minus esse si à vulgo nautarum committatur, quam si à gubernatore, à quo

quo maximū periculū imminet, ne in vada navis compingat, & nudum remigio veloque latus ferociēti procellæ obiiciat. Hinc etiam iure civili Valentinianus & Theodosius l. vn. c. de conduct. lib. II. graviozem inquit pœnam constituendam in hos, qui nostri iuris sunt, ut nostra discant custodire præcepta. Et alibi, multo maiore pœna eos esse dignos, quibus plurimum honoris delatū à se, Theodosius rescripsit. Et quidem apud Athenienses eo severitas legum in puniendis magistratibus processit, ut Principem ebrium morte multandum censuerint. Raro arcana Reip. latent, ubi vinum dominatur. Sed tum maxime subsequitur, ut cum poëta loquat, cæcus amor sui, & tollens vacuum plus nimio gloria verticem, arcanique fides prodiga perlucidior vitro. Matrimonia quod

quo
tum
sa
cyde
inqu
rur
y id
tudine
quas
then
conn
temp
Phil
tor
ptias
guin
germ
de ca
urbe
cont
rat. f
guin
que
hoc
prop

NT. THYSII
nū periculū imminet
a navis-compingat,
emigio veloque lata
rocellæ obiiciat. Huius
civili Valentiniā
ofius l. vii. c. de coe
t. graviosem inq
nstituendam in his
iuris sunt, ut ne
trodire præcepta.
to maiore pœna
s, quibus plurimū
atū à se, Theodosius
Et quidem apud
eo severitas legum
magistratibus præ
cipem ebrium mo
m censuerint. Re
latent, ubi vint
Sed tum maxime
ur cum poëta lo
amor sui, & tollens
impio gloria verū
que fides prodig
tro. Matrimoniu
quod

quod attinet, lege Solonis cau-
tum tradidit Plutarchus, ut spon-
sa in thalamum deducta malum
cydonium gustaret, ἀγνὸς μόρος,
inquit Plutarchus, ὅτι δὲ ἄπὸ τοῦ μα-
τος καὶ φωνῆς χάριν θάρμους ἐν τῷ πρῶτῳ
καὶ ἰδέειν. Nonnullæ leges turpi-
tudinis merito arguuntur. Inter
quas præcipua, quod legitima A-
thenis habita sint cum sororibus
connubia. Quod tamen cum
temperamento intelligendum.
Philo enim Iudæus accuratus au-
tor recte docuit, Solonem nu-
ptias fratris cum sorore consan-
guinea, non cum uterina vel
germana, permisisse. Atque ea
de causa Athenienses Cimonem
urbe expluisse Andocides in Orat.
contra Alcibiadem com memo-
rat. Attamen etiam cum consan-
guinea sorore illicitus nefarius-
que coitus est. Interea tamen
hoc notandum est, tales nuptias
proprie jure gentium non esse
iacc-

incestuosas. Recte enim responder IC. Paulus in l. ult. ff. de Ritunupt. Iure gentium incestum committit qui ex gradu ascendentium vel descendendum uxorem duxerit. Utique tamen juri naturæ adversari videtur. Quavis contrarium senserit Hugo Grotius. Quid enim? tam propinqua sanguinis necessitudo, & veluti animæ quædam communio, nunquid non cunctos mortales instinctu veluti naturæ absterret? Nunquid non fœdum, turpe, in proprium quodammodo sanguinem intruere? Lex itaque illa Solonis merito exhibetur ab iis, quorum mentem honesti niveus candor imbat. Porro illud quoque singulare in Rep. Atheniense fuit, quod cogere proximus agnatus pupillam in uxorem ducere. Quæ lex plurimas lites & querelas plerunque peperit. Si enim pu-

pilla

pilla
inter
xima
tes d
de q
inter
eade
inve
ellet
geba
lenti
com
dofid
pulle
de S
& au
fed u
buit,
bera
taliu
omn
nup
uit
con
tis,

incestuosas. Recte enim respo-
det IC. Paulus in l. ult. ff. de
nupt. Iure gentium incestus
committit qui ex gradu ascen-
dentium vel descendenti-
um duxerit. Uique tamen
naturæ adversari videtur. Quod
vis contrarium senserit H.
Grotius. Quid enim? tam
propinqua sanguinis necessitas
& veluti animæ quædam
communio, nunquid non cruciatu
mortales instincta veluti natura
absterret? Nunquid non foret
turpe, in proprium quoddammodo
sanguinem struere? Lex
que illa Solonis merito exci-
turabitis, quorum mentem
necesse niveus candor imbuat.
Porro illud quoque singulare
Rep. Atheniensium fuit, quod
cogeretur proximus agnatus
pupillam in uxorem ducere. Quod
lex plurimas lites & querelas
plerumque peperit. Si enim pu-

pilla opibus polleret, non raro
inter agnatos contentiones ma-
ximæ oriebantur, quas Archon-
tes dirimebant. unde & pupillæ,
de quibus certabatur in iudicio,
ἐπικληροί, appellabantur. Si autem
eadem puella inopia vel vultu
invenusto atq; illiberali prædita
esset, ad nuptias lege agnati co-
gebantur. Hinc mutua benevo-
lentiæ, quæ coagulum est uni-
cum matrimonii, ut plurimum
desiderabatur, inurgia domestica
pullulabant. In eo quidem re-
cte Solon sensit, favore publico
& auxilio pupillas fovendas esse,
sed utique idem nescire non de-
buit, matrimonia esse debere li-
bera. Nam uti variæ sunt mor-
taliū mentes, ita non eadem
omnibus placent. Præcipue in
nuptiis unusquisque ingenio suo
utitur. Illud vero recte à Solone
constitutum, deficientibus agna-
tis, si pupilla inopia laboraret,

S

atque

atque ita difficillime ad matrimonium se appellere posset, ut publica pecunia pro ratione dignitatis iis cōstitueretur. Et paupertas nulli opprobrio ignominiaque erat, si virtutis opes eam illustrarent. Quare neque pauperi contumeliis insultare licitum fuit. Ea enim quæ vaga illa instabilisque fortuna moderatur, nostra dicenda non sunt. nam & divitiæ indignis sæpe conferuntur, atque iis quorum animi sordes nullum lixivium purgare possit. Quis Midæ infames divitias honestâ Aristidis paupertate potiores existimet? quamvis hunc ne sepulturæ quidem sumptus reliquisse Plutarchus gravissimus autor memoriæ tradiderit. Illud quoque idem Plutarchus recte reprehendit, quod licitum fuerit uxori, alium ex propinquis ad concubitum admittere, si maritus gignendis liberis non esset

ido-

ido
lum
Rect
mor
eo c
Illud
nien
mun
alter
most
suam
ferve
se ve
nim
pote
nisi
pro
ipse
eum
rati
ber
exig
ex l
cip
fan

idoneus. Neque tamen vinculum matrimonii rumpebatur. Rectius ius civile, quod nostri mores sequuntur, legitimum eo casu devortium introduxit. Illud quoque moris apud Athenienses fuit, maritum, si ad communem locum abiret, testamento alteri uxorem tradere. Sicuti Demosthenem Archippam uxorem suam testamento Phormionis seruo suo cum libertate reliquisse veteres testantur. Summa enim mariti in uxorem semper potestas fuit, atque eius voluntas, nisi maleficio secum traheret, pro lege observabatur. Quin et ipse Solon in hæreditatibus ad eundem potissimam masculorum rationem habuit, foeminis ex liberalitate dotis ut plurimum exigua summa persolvebatur. Id ex Demosthene Oratorum principe liquet. Splendor nimirum familiarum in masculis consistit.

Fœminæ aliorum generi per
 connubia se inserunt. Iniquum
 tamen, eos, quos Natura ex iis-
 dem parentibus ex eodem san-
 guine genuit, non habere itidem
 jus æqualitatis. Sexus Naturam
 non distinguit. Quin & imbe-
 cillitas imperfectioque mulie-
 rum magis cōmiseratione quam
 pœna indiget. Facilius viri con-
 cumulare opes possunt quam fœ-
 minæ. Illud quoque singulare
 apud Athenienses fuit, quod non
 fuerit licitum frumentum urbe
 exportare. Ideo Athenis cæsum
 virgis Athenagorã Cynicum Ci-
 cero tradidit. Idque prohibitum,
 ne si exportatione res frumenta-
 ria in arctum redigeretur, se-
 ditio plebis civitatem concute-
 ret. Recte alibi inquit Seneca,
 nec rationem patitur, nec æqui-
 tate mitigatur, nec ulla prece fle-
 scitur populus esuriens. Ibi si-
 multatibus cuncta agitantur, ubi
 neces-

nec
 etiam
 frum
 me a
 vius
 publ
 atqu
 sibi r
 Athe
 phar
 tatio
 mon
 non
 tum
 quag
 Qua
 capi
 xiv n
 phyl
 si m
 nist
 ban
 cau
 se c
 eni

necessaria deficiunt. Atque hinc
 etiam antiqui in monopolia
 frumentariorum quam severissi-
 me animadverterunt. Nihil gra-
 vius acerbiusque iis qui velut
 publicam famem negotiantur,
 atque ex aliorum calamitatibus
 sibi messem faciunt. Unde apud
 Athenienses Aliterii & Syco-
 phantæ, qui frumenti ficumque
 rationem habebant. Itaque qui
 monopoliis annonam flagellat,
 non tantum vetiti, sed prohibi-
 tum quoque plus frumenti quin-
 quaginta phormis coëmere.
 Quam legem non observare
 capitale erat, ut Lyfias $\chi\beta$ $\sigma\pi\pi\alpha$ -
 $\lambda\omega$ nos docet, eidemq; curæ Sito-
 phylaces præpositos monet, qui
 si munus iuxta leges non admi-
 nistrarent, capite pœnas lue-
 bant. Etiam illud sapientissime
 cautum, ne peregrini civium ad
 se commoda traherent. Artium
 enim omnium exercitia iis pro-
 hibita

hibita, interdicta quoque omnis
 in foro venditio. Quam legem
 laudat Demosthenes *ἐν τῇ ᾠρῆς* E'υ-
κελίδω E' φίσει. Ne autem peregrini
 & cives confunderentur, sum-
 ma semper cura adhibita. Si e-
 nim peregrinus civis alicuius
 Atheniensis se nuptiis inseruisset,
 bona haste subiiciebantur, ipse in
 servitute redigebatur. Testis
 mihi Demosthenes contra Neax-
 ram. Modestia quoque morum,
 præcipue in fœminis, ne luxu
 diffuerent, lege imperata est. Ve-
 ste tineta vel purpurea Panathe-
 nœorum pompam ludosque spe-
 ctare vetitum Lucianus in Nigri-
 no tradidit. Fœminas bigis ad
 Eleusinia sacra ferri prohibi-
 tum. Autor Plutarchus in Lycin-
 go. Tria tantum vestimenta
 cum vasis aliquot exigui pretii
 ad sponsum sponsæ deferre lici-
 tum Plutarchus in Solone com-
 memorat. Sumptuosius quoque
 sepul-

septi
 arti
 vetu
 rio
 quo
 ut M
 Leg
 Den
 sus
 eam
 mag
 na
 min
 mul
 lum
 aut
 proc
 praf
 tū v
 con
 ehu
 que
 lege
 trac
 nec

278 ANT. THYMI
 hibita, interdicta quoque omnia
 in foro venditio. Quam legem
 laudat Demosthenes ἀπὸ τῆς
 ἑκαστοῦ Εὐφροῦ. Ne autem peregrini
 & cives confunderentur, sed
 ma semper cura adhibita. Si
 nim peregrinus civis alienigenus
 Atheniensis se nuptiis inferre
 bona haste subiiciebantur, ipsius
 servitute redigebatur. Tota
 mihi Demosthenes contra Ne-
 ram. Modestia quoque morum
 præcipue in fœminis, ne luxu
 diffuerent, lege imperata est. Ve-
 ste tineta vel purpurea Panathenæ
 orum pompam ludosque spe-
 ctare vetitum Lucianus in Nigra
 no tradidit. Fœminas bigis in
 Eleusinia sacra ferri prohibe-
 tum. Autor Plutarchus in Lyc-
 go. Tria tantum vestimenta
 cum vasis aliquot exigui pretii
 ad sponsum sponsæ deferre licet
 Plutarchus in Solone com-
 memorat. Sumptuosius quoque
 sepul-

sepulchrum, quam triduo decem
 artifices perficere possent, lege
 vetitum, neque id opere tecto-
 rio exornari, neque hermas,
 quos vocabant, licebat imponi,
 ut M. Tullius Cicero lib. 2. de
 Legibus inquit. Addit idem de
 Demetrio Phalereo, sed ait rur-
 sus idem Demetrius, increbuisse
 eam funerum sepulchrorumque
 magnificentiam qua nunc fere Ro-
 ma est: quam consuetudinem lege
 minuit ipse. Nam super terra tu-
 mulum noluit quid statui nisi co-
 lumellam tribus cubitis non altiorē,
 aut mensam, aut labellum, & huic
 procurationi certum magistratum
 præfecerat. Tribus quoque tan-
 tum vestibibus seu riciniis cadavera
 condi Solonem edixisse Plutar-
 chus affirmat. Quantæ illud quo-
 que continentia, quod à Solone
 lege cautum Athenæus lib. iv.
 tradidit, quod iis, qui in Pryta-
 neo convivabantur, maza, die-
 bus

bus vero festis panis apponere-
 tur? Quem tamen honorem ma-
 ximum fuisse totius Græciæ, ut
 alicui quotidianus victus in Pry-
 taneo exhiberetur, Cic. lib. 1. de
 Oratore refert. Quantæ illud
 sanctimonix, ianthinis vestibis
 meretricæ ab honesta discrimi-
 nare matrona, adulteræ in publi-
 cum prodeuntis vestes lacerare,
 muliebrem mundum eripere,
 pulsare, adulteram in adulterio
 deprehensam occidere licitum,
 eum qui fœminam ad illicitos
 concubitus producit morte mul-
 tari, ut Aeschines contra Timar-
 chum prodidit? Quantus rigor
 in delictis puniendis, eum qui
 licet innocenter alicui vitam e-
 ripuisset annuo multari exilio,
 donec manes defuncti placandis
 consanguineis expiaverit, uti
 Demosthenes contra Aristocra-
 zem testatur? Si quis aliquem
 dedita opera læserit, exilio & pu-
 blica-

blica
 rit,
 Lytia
 nis,
 puni
 nes
 nima
 cta, f
 sania
 reliq
 rum
 neo
 rum
 serio
 con
 tatu
 mor
 civil
 cult
 ven
 rit,
 for,
 du
 mu
 lib

blicatione bonorum, si redierit, etiam morte puniri, ut ex Lyfia constat? Quantæ religionis, homicidam occisi in solo puniri, ut ferali aspectu manes defuncti expiarentur? inanimata, quorum casu cædes facta, sinibus Attricis eiici, ut Pausanias lib. 2. Eliac. memoriæ reliquit? Manifestis crumenarum sectoribus, vel qui in balneo, gymnasio, portu, furto, exigui licet pretii, commiserint, olim etiam, ut ex Festo constat, quod tamen postea mutatum, sicum surreptoribus mortem indictam fuisse? Quam civilis vero illud clementiæ, vinculis astringere Atheniensem civem, illicitum, si tres vades dederit, nisi fuerit publicanus, sponsor, proditor, vel qui ad evertendum popularem statum animum accinxerit? Quantæ illud libertatis popularis, neminem

armis instructum intra urbem prodire potuisse? Quod præter alios Thucydides antiquissimus autor retulit. Quantæ denique illud benignitatis quod Athenis execrationibus publicis sancitum est, erranti viam demonstrare? Hæc quidem præcipua, quæ illustria in Rep. Atheniensium fuere. Atheniensis autem populus libertatis, quidem amantiſſimus, primas suas vires, roborisque lacertos, sub Philippo, Alexandro Magno, Antipatro, qui urbem ad extrema redegit, plurimum imminuit. Et revera si ipsam Remp. penitus inspiciamus, Athenienses omnis eruditionis Principes, ingenii-que admirandi fuisse, nemo est qui dubitat. Illud itidem vere à gravissimo sapientissimoq; autore T. Livio traditum est, eos verbis tantum literisque, non armis contra Philippum regem

faga-

faga
vero
nisi
Ven
Gra
iacta
nimi
inter
anim
auste
dibri
cont
sing
belli
dem
dit i
pria
itaq
fuit
deb
que
gec
liq
pri
de

NT. THYSII
structum intra urbe
oruisse? Quod prae
cydides antiquissim
alit. Quanta deniq
ignitatis quod Ath
ationibus publicis su
erranti viam demo
Hæc quidem præci
illustria in Rep. Ath
uere. Atheniensis
us libertatis, quibet
nus, primas suas viri
e lacertos, sub Philip
andro Magno, Antipa
bem ad extrema rede
um imminuit. Et re
n Remp. penitus in
Athenienses omni
Principes, ingenio
andi fuisse, nemo est
Ilud iidem ver
sapiantissimoq; ab
o traditum est, eos
literisque, non æ
philippum regem
fage

AD REP. ATHEN. 283
sagacissimum pugnasse. Neque
vero eorum res tantæ fuissent,
nisi decora ingenia invenissent.
Ventosa semper in universum
Græcorum natio, neque ullos
iactantiæ limites ponit. Uti que
nimia, ut ita loquar, literarum
intemperantia mollebat eorum
animos. Quæ si non temperetur
austeris bellicis artibus, hosti lu
dibrium debet. Quod uti raro
contigit, ita in Rep. Romana
singulare fuit. Nam civilibus
bellicisque artibus totum tan
dem terrarum orbem suo subdi
dit imperio, ita ut tandem pro
pria mole laboraret. Armorum
itaque virtus Atheniensibus de
fuit, sive quod cæli clementia
debilius animos excitaret, sive
quod dicendo intenti rebus a
gendis impares essent. Quare a
liquoties mutationem subiere,
primo sub Macedonibus, dein
de sub Rom. à Sylla imperatore
cladem

cladem cruentam accepere. Urbe nimirum obsessa ita eos fame fatigavit, ut ne quidem humanis carnibus abstinuerint. Neque ventris furor satis gravis calamitas, nisi postea direpta urbs à ferocissimo milite in sanguine suorum civium nataffet. Plurimi ne in hostium manus inciderent, sibi vim intulerunt. Urbs in urbe quærebatur, Piræum nobilissimū opus dirutum, vastatum, mania solo versa, quæ demum sub Valeriano restituta Zonaras tradidit. Tandiu certe Athenarum autoritas adhuc stetit, quamdiu imperio Orientis aliquis honos reliquus. Donec lacerato imperio, primo Acciauolo Florentino urbs dedita, quæ familia usque ad Nerium imperavit, post cuius mortem per matrimonium viduæ Palmerio Venero, dein Turcarū violentæ potentia cecidit. Ex quo tempore Athenienses servitutem

teter
rum
rugie
miru
ranti
cis in
nata
vies i
obtu
verfa
& qu
ad ha
cing
est.
Epist

L.

D.

⊙

H.

cladem cruentam accepere. U-
 be nimirum oblecta ita eos in-
 fatigavit, ut ne quidem humanis
 carnibus abstinerent. Neque
 tris furor satis gravis calamitas
 nisi postea direpta urbs à ferocis-
 simo milite in sanguine sacro
 civium narasset. Plurimi etiam
 hostium manus inciderunt. U-
 vim intulerunt. Urbs in
 quærebatur, Piræum nobilissimum
 opus dirutum, vastatum, in
 solo versa, quæ demum sub Ve-
 leriano restituta Zonaras narra-
 dit. Tandem certe Athenarum
 autoritas adhuc stetit, quæ
 imperio Orientis aliquis honor
 reliquus. Donec lacerato impe-
 rio, primo Acciaio Florentino
 urbs dedita, quæ familia aliquando
 ad Nerium imperavit, post eorum
 mortem per matrimonium in
 quæ Palmerio Veneto, dein Tur-
 carum violentæ potentæ cessit. Et
 quo tempore Athenienses servi-
 tutem

tutem non tantum corporis ve-
 rum etiam animi quandam æ-
 ruginē contraxere. Horrida ni-
 mirum barbaries, atque igno-
 rantia immensus stupor illis lo-
 cis incumbit, unde ipsa civitas
 nata est. Inculta Turcarum illu-
 vies ignem ingenii in universum
 obtudit. Fortuna ut plurimum ad-
 versa mentis alacritatem adimit,
 & qui servitute oppressi difficile
 ad humaniora studia animum ac-
 cingunt. Musas libertas innata
 est. Vide de hodiernis Athenis
 Epistolas Græcorum ad Crucium.

COLLATIO

Legum Atheniensium & Ro-
 manorum.

Draconis Lex apud Porphyrium.

⊖ Εσμός αἰώνιος τοῖς Ἀθηναίοις.
 κύριος, τὸν ἅπαντα χρόνον τοὺς π-
 ῶται, καὶ ἕρκας ἐρχομένου ἐν κοινῇ ἰμπερι-
 οῦσαν

μοις νόμοις πατρίοις, ἰδίᾳ καὶ δούκιον
σωβλημίᾳ, καὶ ἀπαρχαῖς καρπῶν πελά-
γοις ὀπιτέοις.

Id est, Lex est Atticam habi-
tantibus perpetua & sempiterna,
Deos colendos, atque heroes in-
digenas publice secundum pa-
trias leges, privatim bonis ver-
bis, primitiis frugum annisque
libis.

Lex duodecim tabularum.

Separatim nemo habessit Deos,
neve novos, sed ne advenas nisi
publice adscitos privatim co-
lunt.

Item:

Divos, & eos, qui cœlestes
semper habiti, colunt, & ollos
quos in cœlum merita vocave-
runt, Herculem, Liberum, Æs-
culapium, Castorem, Pollucem,
Quirinum: ast olla propter quæ
datur homini ascēsus in cœlum,
mentem,

μὴ τῶν πατρῶν, ἢ τῶν
 σωθῆναι, καὶ ἀπερχομένων
 τῶν ἰατρῶν.

Id est, Lex est Atticam habentibus perpetua & sempiterna Deos colendos, atque heros adigemas publice secundum patrias leges, privatim bonis rebus, primitiis frugum annuatim libis.

Lex duodecim tabularum.

Separatim nemo habet lex Deo neve novos, sed ne advenas publice adscitos privatim colunt.

Item:

Divos, & eos, qui cœlestes semper habiti, colunt, & ceteros quos in cœlum merita vocant, Herculem, Liberum, Castorem, Pollucem, Quirinum: ast olla propter quod datur homini ascensus in cœlum mentes

mentem, virtutem, pietatem, fidem, earumque laudum, delubra sunt. Nec una vitiorum sacra solennia obeunto.

Item:

Feriis iurgia amovento, easque in famulis, operibus patriis habento, itaque ut ita cadat in annuis anfractibus, descriptum esto, certasque fruges certasque baccas sacerdotes publice libanto, hoc certis sacrificiis & diebus. Itemque alios addes, ubertatem lactis foetusque servanto. Idque ne committi possit, ad eam rem & rationem cursus annuos sacerdotes finiunto.

Ex Hesychio Grammatico.

Τὸν ἀλέντα διακόβοντα ἐν τῇ τιμῆς
 τῷ Ἀπόλλωνος, ἑαυτὸν αἰπάσασι καὶ
 θνήσκειν.

Id est, Si quis in fano Apollinis ventrem solverit, se ipsum accu-

288 ANT. THYSII
accuset, & mortis reus esto.

*Idem à Romanis observatum fere
Persius ostendit Satyr. 1.*

-Heic, inquis, veto quisquam
faxit oletum.

Pinge duos angues. pueri, sacer
est locus. extra.

Meiite.

Ex Demosthene contra Neeram.

Τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις ἐλθεῖν, ἰξίνα
εἰς τὰ ἱερὰ δημοτικῶν, καὶ διακαυθῆναι καὶ
ἰκετῶσθαι εἰσιέναι.

Item :

Τοὺς ἰκέτας εἶ) ἀσφαλεῖς.

Id est, Peregrinis & servis li-
citur esto ingredi sacra publica,
vel videndi vel supplicandi causa.

Supplices inviolabiles sunt.

*Iustinianus Institutionibus tit. de
His qui sui vel alieni iuris sunt.*

Sed & maior asperitas domi-
norum eiusdem Principis consti-
tutio

283 ANT. THY 11
accuset, & mortis iocus esto.

Idem à Romanis observatum
Persius ostendit Satyr. 1.

-Heic, inquis, vero quis
faxit olerum.

Pinge duos angues. pueri, *fac*
est locus. extra
Meiite.

Ex Demosthene contra Neer

Τῶν ἑνὸν καὶ πῶς ἔδωκε ἰδίῳ, *fac*
ὅτι τὰ ἰσθ' ἀποπλῶ, καὶ ἀποπλῶ
ἰσθ' ἀποπλῶ, καὶ ἀποπλῶ.

Item:

Τὸν ἰδίῳ καὶ ἰδίῳ.

Id est, Peregrinis & servis
citum esto ingredi sacra publica
vel videndi vel supplicandi causa

Supplices in violabiles sunt.

Iustinianus Institutionibus tit. 1.
His qui sui vel alieni iuris sunt.

Sed & maior asperitas domi-
norum eiusdem Principis contra

DE REP. ATHEN. 289

tutione coërcetur: nam An-
toninus consultus à quibusdam
Præsidibus Provinciarum de his
servis, qui ad ædē sacram vel ad
statuam Principum confugiunt,
præcepit, ut si intolerabilis vi-
deatur sævitia dominorum, cog-
nant servos suos bonis conditio-
nibus vendere.

Ulpianus lib. 8. de offic. Procons. si-
ve lege II. D. de His qui sunt
sui vel alieni iur.

Si Dominus in servos sævierit,
vel ad impudicitiam turpemque
violationem compellat: quæ sint
partes Præsidis, ex rescripto Di-
vi Pii ad Ælium Marcianum Pro-
consulem Beticæ manifestabi-
tur. cuius rescripti verba hæc
sunt: Dominorum quidem po-
testatē in suos servos illibatam es-
se oportet, nec cuiquam homi-
num ius suum detrahi: sed do-
minorum interest, ne auxilium
T contra

contra sævitiam, vel famem, vel intolerabilem iniuriam denegetur his, qui iuste deprecantur. Ideoque cognosce de querelis eorum, qui ex familia Iulii Sabini ad statuam confugerunt, & si vel durius habitos, quam æquum est, vel infami iniuria affectos cognoveris, venire iube: ita ut in potestatem domini non revertantur. Vide & l. 3. 12. 13. 15. 19. 22. C. de Sacros. Eccles.

Corn. Tacitus lib. 1. Annal.

Neque aliud Munatio Plancio periclitanti subsidium quam castra primæ legionis. illic signa & aquilam amplexus religione se tutabatur, ac ni Aquilifer Calpurnius vim extremam arcuisset, rarum etiam inter hostes, legatus populi Romani Romanis in castris sanguine suo altaria Divum commaculavisset.

Ex De.

contra sævitiam, vel famem
intolerabilem iniuriam depre-
tur his, qui iuste deprecantur.
Ideoque cognosce de quibus
eorum, qui ex familia Julia
ni ad statuam confugerunt,
vel durius habitos, quam a quo
est, vel infami iniqua afflicti
cognoveris, venire iubet:
in potestatem domini non
vertantur. Vide & l. 3. r. 15. p. 10
22. C. de Sacros. Eccles.

Corn. Tacitus lib. 1. Annal.

Neque aliud Munatio Plau-
co periclitanti subsidium qua
castra primæ legionis, illic
& aquilam amplexus religio-
se turabatur, ac ni Aquilifer
purnius vim extremam accu-
rarum etiam inter hostes, legi-
tus populi Romani Romanis
castris sanguine suo altaria De-
vum commaculavisset.

Ex De

Ex Demosthene contra Midiam.

Μηδίας τῶς μυσηίοις ὀπλιμαίταις.
id est, Nemipi mysteriorum die-
bus manum iniucito.

*Imperatores Valentinianus, Theo-
dosius & Arcadius in l. VII.*

C. de Feriis.

In quindecim autem Paschali-
bus diebus compulsio annonæ
functionis, & omnium pu-
blicorum & privatorum debito-
rum differatur exactio.

Constantinus Imp. l. 1. C.

Theod. eod.

Imperator Constantinus Au-
gustus Helpidio. Sicut indignis-
simum videbatur diem solis ve-
nerationis suæ celebrem alter-
cantibus, iurgiis & noxiis par-
tium contentionibus occupari,
&c. Vide Sozomenum historiæ
Eccles. lib. 1. cap. VIII.

T. 2.

Et in

Et in l. x. C. eod.

Impp. Leo & Anthemius AA.
 Arnasio Præf. Præt. Domini-
 cum itaq; diem semper honora-
 bilem decernimus & veneran-
 dum, ut à cunctis executionibus
 excusetur: nulla quemque ur-
 geat admonitio, nulla fideiussio-
 nis flagitetur exactio, taceat ap-
 paritio, advocatio delitescat, sit
 ille dies à cognitionibus alienus,
 præconis horrida vox filescat,
 respirent à controversiis litigan-
 tes, & habeant fæderis inter-
 vallum, ad sese simul veniât ad-
 versarii non timentes, subeat a-
 nimos vicaria pœnitudo, pacta
 conferant, transactiones lo-
 quantur.

*Idem Iudæis indultum l. 3. C.**Theod. eod.*

Die Sabbathi, ac reliquis, sub
 tempore quo Iudæi cultus sui

revere-

Et in l. x. C. ad.

Imp. Leo & Anthemius
 Armasio Præf. Præf. Dom
 cum itaq; diem semper h
 bilem decernim & ven
 dum, ut à cunctis execu
 excusetur: nulla quemq;
 geat admonitio, nulla fide
 nis flagitetur exactio, tace
 patio, advocatio delitescat
 ille dies à cognitionibus ali
 præconis horrida vox fide
 respirent à controversiis ling
 tes, & habeant fæderis int
 vallum, ad sese simul veni
 versarii non timentes, sab
 nimos vicaria pœnitudo, p
 conferant, transactiones
 quantur.

*Idem Iudæis indultum l. 3. C.
 Theod. eod.*

Die Sabbathi, ac reliquis,
 tempore quo Iudæi cultus

DE REP. ATHEN. 293
 reverentiam servant, neminem
 aut facere aliquid aut ulla ex par
 te conveniri debere præcipimus,
 cum fiscalibus commodis & liti
 giis privatorum constet reliquos
 dies sufficere.

*Ulpianus lib. 77. ad Edictum, seu
 leg. 6. ff. de Feriis.*

Si feriatis diebus fuerit iudi
 catum: lege cautum est, ne his
 diebus iudicium sit, nisi ex vo
 luntate partium: & quod aliter
 adversus ea iudicatum erit, ne
 quis iudicatum facere, neve sol
 vere debeat: neve quis, ad quem
 de ea re in ius aditum erit, iudi
 catum facere cogat.

*Ulpianus lib. 7. de offic. Procon
 sulis, sive lege 9. eod.*

Divus Traianus Minucio Na
 tali rescripsit, ferias à forensibus
 tantum negotiis dare vacatio
 nem: ea autem quæ ad discipli
 nam.

294 ANT. THYSII
nam militarē pertinent etiam fe-
riatis diebus peragenda : inter
quæ custodiarum quoque cogni-
tionem esse.

Ex Marcellino in Hermogenem.

Εν τοῖς Θεσμοφορίοις λύειν τὰς δε-
σμίας. id est, Thesmophoriis (sic-
ut aliis nonnullis festis) nexi
vinculis solvuntur.

*Lex VIII. Cod. Theodosiano de In-
dulgentiis criminum.*

Imperatores Gratianus, Valen-
tinianus & Theodosius AAA. ad
Neotherium PP. Nemo deinceps
tardiores fortassis affatus nostræ
perennitatis expectet : exequan-
tur iudices, quod indulgere con-
suevimus. Ubi primum dies Pa-
schalis extiterit, nullum teneat
carcere inclusum, omniū vincu-
la solvantur. Sed ab his fecerim-
us eos, quibus contaminari
potius gaudia lætitiæque com-
munem,

nam militatē p̄tinentiā
riatis diebus peragenda: in
quæ custodiarum quoque cogi
tionem esse.

Ex Marcellino in Hermogenem

Εἰ τις δεσποσέει ἀνδρῶν μὴ
σὺν τῷ θεῷ, id est, Thesphoros
ut aliis nonnullis festis
vinculis solvuntur:

*Lex VIII. Cod. Theodosiano de
indulgentiis criminum.*

Imperatores Gratianus, Valen-
tinianus & Theodosius AA.
Neotherium PP. Nemo deinceps
tardiores fortassis affares nobis
perennitatis expectet: exequen-
tur iudices, quod indulgere con-
suevimus. Ubi primum dies de-
schalis extiterit, nullum reum
carcere inclusum, omnium vin-
cula solvantur. Sed ab his secer-
mus eos, quibus contaminatio
potius gaudia læticiamque com-
mune

munem, si dimittantur, adver-
timus. Quis enim sacrilego die-
bus sanctis indulgeat? quis ad-
ultero vel incesti reo tempore
castritatis ignoscat? Quis non ra-
ptorem in summa quiete & gau-
dio communi persequatur in-
stantius? Nullam accipiat re-
quiem vinculorum, qui quiesce-
re sepultos quadam sceleris im-
manitate non sinit: patiatur tor-
menta veneficus, maleficus, ad-
ulteratorque monetæ: homici-
da quod fecit, semper expectet:
reus etiam maiestatis de domino
adversum quem falsa molitus
est, veniam sperare non debet.
* Vide quoque leg. 3. 4. 6. 7. C.
cod. & leg. 3. C. de Episcop. Au-
dient. Idem Iudæis observatum
Matth. 27. vers. 15. Ioh. 18. vers.
39. Num. cap. 39. Athenæus lib.
16. Δειπνός. cap. 17. apud Thessa-
los festo die, quæ Peloro cōsecra-
verant, idē in usu fuisse tradidit.

*Papinianus leg. VIII. D. ad Sctam
Turpilianum.*

Abolitio aut publice fit ob
diem insignem, aut publicam
gratulationem, vel etiam ad pla-
candum numen divinum. Liv.
Decad. I. lib. 5.

Macer lib. I. Publicorum.

Vel ob rem prospere gestam.
* quin etiam quoties lectister-
nia indicebantur, victis vincu-
la adimebantur.

Ex Platonis Phadone.

Ἀκροσία μηδὲνα ὑποκρινώμεσθαι ἀ-
εὶς Δῆλον ἀφίκτηται τὸ πλοῖον, ἢ πάλιν
δεῦρο. id est, Neminem occiden-
dum dum in Delum navigatur,
antequam navigium redierit.
*Constitutum hoc in honorem A-
pollinis Delii, quem tota Græcia
summis semper coluit honoribus.*

Livius lib. 2.

Mane seruum quidam pater-
fami-

Papinianus leg. viii. De adco

Turpilianum.

Abolitio aut publice fe
diem infiggem, aut public
gratulationem, vel etiam
candum numen divinum
Decad. i. lib. 5.

Macer lib. i. Publicorum

Vel ob rem prospere gesta
* quin etiam quoties lectio
nia indicebantur, vinculis rui
la adimebantur.

Ex Platonis Phaedra.

ἄνεμος παρὰ τὴν ἀπικτιμένην
οἱ δὲ πλοῖοι ἀφίονται τὸ πλοῖον, ἢ
δύο. id est, Neminem occidit
dum dum in Delum navigavit
antequam navigium retulerit
Constitutum hoc in honorem
pollinis Delii, quem tota Graecia
summis semper coluit honoribus.

Livius lib. 2.

Mane seruum quidam patris
fam

familia nondum commisso spectaculo sub furca caesum medio egerat circo. Caepi inde ludi, velut ea res nihil ad religionem pertinisset; haud ita multo post T. Latinio de plebe homini somnium fuit. Visus Iupiter dicere, sibi ludis praesultatorem displicuisse: ni magnifice instaurarentur hi ludi, periculum urbi fore: iret, ea consulibus nunciaret. Vid. L. VII. de offic. Proconsul.

Ex Plutarcho in Solone.

Τὸ ἐν ἱερῆς ἀγῶνι νικῆσαντι τίμας δίδεται. id est, Victori in sacris certaminibus praemium exhibetur.

L. unica C. de Athleticis.

Impp. Diocletianus & Maximilianus AA. & CC. Hermeti. Athleticis ita demum, si per omnem aetatem certasse, coronis quoque non minus tribus certaminis facti (in quibus vel semel

T 5 Romae

Romæ, seu antiquæ Græciæ) merito coronati, non æmulis corruptis ac redemptis, probentur, civilium munerum tribui solet vacatio.

Modestinus in L. vi. §. XIII. D. de Excusat.

Athletæ habent à tutela excusationem, sed qui sacris certaminibus coronati sunt. *Vid. quoque l. iv. D. de his qui notantur infamia.* Cæteroquin Scenici apud Romanos erant infames præter eos qui Atellanas docebant.

Ulpianus in l. 2. D. de his qui notantur infamia.

Ait Prætor, qui in scenam prodierit, infamis est. Scena est, ut Labeo definit, quæ ludorum faciendorum causa quolibet loco, ubi quis consistit moveaturque spectaculum sui præbiturus, posita sit in publico, privatove

vel

298 ANT. THYR
Romæ, seu antiquæ Græcæ
merito coronati, non autem
corruptis ac redemptis, probe-
tur, civilium munerum
solet vacatio.

Modestinus in L. vi. §. xiii. de Excusat.

Athletæ habent à tutelæ
sationem, sed qui sacris cer-
nibus coronati sunt. *Vid. quæ
l. iv. D. de his qui notantur
mia.* Cæterò quæ Scenici
Romanos erant infames præter
eos qui Atellanas docebant.

*Ulpianus in l. 2. D. de his qui
tantur infamia.*

Ait Prætor, qui in sece-
prodierit, infamis est. Scenici
ut Labeo definit, quæ ludorū
faciendorum causa quolibet
co, ubi quis consistit moveat
que spectaculum sui præbitum
posita sit in publico, privator

DE REP. ATHEN. 299
vel in vico: quo tamen loco pas-
sim homines spectaculi causa ad-
mittantur: eos enim qui quæstus
causa in certamina descendunt,
& omnes propter præmium in
scenam prodentes, famosos esse
Pegasus & Nerva responderunt.

Excipiebantur Atellanarum a-
ctores.

Valerius Max. lib. II. c. I.

Atellani autem ab Oscis acciti
sunt: quod genus delectationis
Italica severitate temperatum,
ideoque vacuum nota est: nam
neque tribu movetur, neque à
militaribus stipendiis repellitur.

Ex Demosthene contra Midiam.

Εὐκομίαν ἔχεν ἐν τοῖς θεάτροις. τὸν
μὴ πείθοντα ἰξείργειν, ἢ ἐπιβολῆ ἐπι-
τάσσεν. id est, Modestiam in thea-
tris servanto, qui secus faxit eii-
ciatur, vel multator pro ratio-
ne delicti.

Leg.

Leg. xxviii. §. iii. D. de Poenis.

Solent quidam qui vulgo se iuvenes appellant in quibusdam civitatibus turbulentis se acclamationibus popularium accommodare. Quod si nihil amplius admiserint, nec ante sint à Præsidente admoniti: fustibus cæsi didimittuntur, aut etiam spectaculis eis interdicitur. Quod si ita correcti in eisdem deprehendantur, exilio puniendi sunt. Nonnunquam capite plectendi, scilicet cum sæpius seditiose & turbulente se gesserunt, & aliquotiens adprehensi, tractati clementius, in eadem temeritate propositi perseveraverint.

Ex Platonis lib. 3. de Leg.

Περὶ τῶν μουσικῶν ὁργανῶν ἔχει.
id est, In Musica decorus ordo servator.

Lex

Leg. XXVIII. §. III. D. de Prae

Solent quidam qui vulgo
venes appellant in quibus
civitatibus turbulenti se
inationibus popularium
modare. Quod si nihil
admiserint, nec ante sine
de admoniti: fustibus cae
dimittantur, aut etiam
culis eis interdicitur. Quo
ita correcti in eisdem
hendantur, ex illo puni
sunt. Nonnunquam capi
ctendi, scilicet cum sapie
ditiose & turbulente se
serunt, & aliquotiens
hensi, tractati clementius,
dem temeritate propo
seraverunt.

Ex Platonis lib. 3. de Leg.

Ποιὲ τὸ μυσικὸν ὄργανον ἵπ
id est, In Musica decorus orb
servator.

Lex XII. Tabularum.

Ludis publicis, quod sine cur-
riculo & sine corporum certatio-
ne fiat, popularem lætitiā in
cantu & fidibus & tibiis mode-
rante, eamque cum divum ho-
nore iungunt.

Ex Polluce lib. VI. cap. VII.

Τὸς παροσίτους ἐπὶ τῷ τῷ ἱεροῦ σίτυ
ἐκλογὴν ἀπέειδεν. id est, Epulones ad
sacri frumenti collectionem eli-
guntur. Nota. Arva quædam diis
consecrabantur, ex quorum fru-
ctibus oblationes faciebant. Vi-
de Pausaniam in Atticis. Similis
fuit apud Romanos septemvira-
tus Epulonum, quod genus erat
sacerdotii, additum Pontificibus,
qui epularum rationem, atque
viscerationem in honorem Deo-
rum immortalium procurabant.
Cuius mentionem fecere M.
Tullius Cicero oratione Philip-
pica

pica duodecima, & lib. xv. Epist. ad Attic. Ep. 19. item Gellius lib. 1. c. 12. Plin. lib. 11. Ep. 11. aliique. Huc pertinet quoque Lex xx. §. 1. ff. de Annis Leg.

Attia fideicommissum his verbis reliquit: quisquis mihi hæres erit, fidei eius committo, uti det ex reditu cœnaculi mei & horrei post obitum sacerdoti & hierophylaco & libertis qui in illo templo erunt, denaria decem die nundinarum, quas ibi posui.

Ex Andocide de mysteriis.

Οὐδέστιναι θεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ νόμον, ἰὰν μὴ ἑξακισχάλισι δόξῃ. id est, Legem de singulari aliquo ne rogato, nisi sex millibus ita visum.

Lex duodecim Tabul.

Privilegia ne deroganto nisi magno comitiatu. * Ad quem locum Cicero lib. III. de leg. In privatos homines leges ferri noluerunt: id enim est privilegium. quo quid est iniustius? cum legis hæc vis sit. Scitum est iussum in omnes. Ferri de singulis nisi comitiis centuriatis noluerunt. Descriptus enim populus censu, ordinibus, ætatibus, plus adhibet ad suffragium consilii, quam fusc in tribus convocatus. Vide tamen l. v. de Captivis, & l. ult. de Legat. Notanda autem hic comitorum distinctio ex Aulo Gellio lib. 15. c. 27. cum enim, inquit, ex generibus omnium suffragium feratur, curiata comitum esse: cum ex censu & ætate centuriata, tum ex regionibus & locis tributa.

302 ANT. THYSII

pica duodecima, & lib. xv. Epist. ad Attic. Ep. 19. item Gellius lib. 1. c. 12. Plin. lib. 1. Ep. 11. aliique. Huc pertinet quoque Lex xx. §. 1. ff. de Anagn. Leg.

Attia fideicommissum his rebus reliquit: quisquis mihi heres erit, fidei eius committetur ex reditu cœnaculi mei horrei post obitum sacerdotis hierophylaco & libertis qui in illo templo erunt, denaria decem die nundinarum, quas ipse posui.

Ex Andocide de mysteriis.

Ὅλα ἰσθῆνα δῖνα ἐν ἀσπί ρῖον, ἐπιμύθηται ὁ νόμος δῖζυ. id est, Leges de singulari aliquo ne rogantur nisi sex millibus ita visum.

Ex Plutarcho in Solone.

Τοὺς θῆτας μὴ ἄρχειν οὐδεμίαι ἀρχῆ.
 id est, Plebeii nullum magistratum gerunto. * Notandum autem pro ratione census apud Athenienses quatuor hominum ordines fuisse, Pentecostomedimnos, Equites, Zygitas, & proletarios. Proletarios tamen in concione sua tulisse suffragia, Plutarchus testatur.

Idem Plutarchus.

Τὰς ὑπατιδῶν γινώσκειν τὰ θεῖα, καὶ
 ἀρῖχειν ἄρχοντας, καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι, καὶ ὁσίων καὶ ἰερῶν ἐξηγητὰς. id est, Patricii sacra & magistratus obeunto eorumdemque interpretes sunt.

Romuli Lex ex Dionysio Halicarnassæo lib. 2.

Patricii sacra faciunt, magistratum gerunt, iudicia exercent. * Primo magistratus tribunitius

Ex Plutarcho in Solone.

Τὸς Σίτας μὴ ἀρχὴν τοῦ δικασίου
id est, Plebeiū nullum magistratum gerunt. * Notandum pro ratione census apud Athenienses quatuor hominum ordines fuisse, Pentecostomatos, Equites, Zygias, & Plebeios. Proletarios tamen concione sua tulisse suffragium Plutarchus testatur.

Idem Plutarchus.

Τὰς πόλιτας ἰδὸς μὴ ἀρχὴν τοῦ δικασίου
καρπὸν ἀρχῶντος, ἢ ἕμην τὴν
λασίαν, ἢ ἐοικὸς ἢ ἰσοκρίτους ἰδὸς
Patricii sacra & magistratus obeunt corundemque interpretes sunt.

Romuli Lex ex Dionysio Halicarnassao lib. 2.

Patricii sacra faciunt, magistratum gerunt, iudicia exercunt. * Primo magistratus bunitius

bunitius sive plebeius anno cclx creatus; qui tandem quotidianis contra Patricios machinationibus eo abiit potentiae ut cunctos magistratus ad se traheret; uti natura fere ita comparatum est, ut inferiora, si vim accipiant, superiora ex suo detrudant fastigio, atque illi imperent; quibus parere tantum concessum erat. Ipsum hoc docet humanum corpus. Ubi affectus rationi imperare capit, paulatim ipsam animam divinae particulam auræ ex arce sua praecipitat, & infectissimo suo caeno contaminat.

Ex Platone lib. xi. de leg.

Ἐξέταται τοῖς γονεῶσι, ἢ ἰδὸς ἀποκρησθῆναι
δι' ἀμαρτημάτων. id est, Licitum est parentibus propter peccata filium abdicare.

*Improbantur quidem hanc legem
Impp. Diocletianus & Maxi-
mianus in leg. VI. C. de
patria potestate.*

Alienatio quæ Græco more ad alienandos liberos usurpabatur & ἀποκίρυξις dicitur, Romanis legibus improbatur. * Ablegationis tamen exempla Valerius Maximus tradidit. atque exhereditatio similitudinem quandam cum abdicatione habuit, cum abdicatus neque generis neque honorum patriorum esset particips.

Ex Plutarcho in Solone.

Οὐκ ἐξείναι θυγατέρας ἢ ἀδελφὰς πω-
αῖν εἴν μὴ διὰ πορνείας. id est, Non licet filiam vel sororem vendere nisi ob scortationem.

Lex X. C. de Patria Potest.

*Imperator Constantinus Aug.
ad*

Ex Diogene Laertio in Solone.

Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονίας, ἄπιμος
 ἴστω. idest, Si quis parentes non
 aluerit, ignominia notator.

L. v. §. XIII. D. de Agnosc.
 Et alendis lib.

Iniquissimum est patrem ege-
 re cum filius sit in facultatibus.

Lex I. C. de Alend. liber.

Imperator Antoninus Pius
 Augustus Basso. Parentum ne-
 cessitatibus liberos succurrere
 iustum.

Lex 2. C. eod.

Divi fratres & AA. Celeri.
 Competens iudex à filio te ali
 iubebit, si in eâ facultate est ut
 tibi alimenta præstare possit.

Ex Harpocrate in vocabulo
 ὀρεσάτης.

Ἄρα γὰρ καὶ ἡ ἐκάστη τῆς μετρίαν το-
 λήτης

Ex Diogene Laertio in Solon.

Εἴ τι τις μὴ πατέρα ἢ μητέρα ἀλυεῖται, ἰδὲστι, Si quis parentes aluerit, ignominia notator.

L. v. §. xliii. D. de Agri-
cultis lib.

Iniquissimum est patrem
re cum filius sit in facultate

Lex 1. C. de Alend. lib.

Imperator Antoninus
Augustus Basso. Parentum
cessitatibus liberos succore
iustum.

Lex 2. C. eod.

Divi fratres & AA. Cele
Competens iudex à filio re
iubebit, si in eâ facultate est
tibi alimenta præstare possit.

Ex Harpocrasione in vocabulo
θεσάτης.

Αἱ ἀρχαῖαι τῶ ἐκείνου τῆς μητρὸς π...

λίτην τὴν Ἀθηναίων νέμειν θεσάτης.
id est, Necessarium est singulis
inquilinis civem aliquem Athe-
niensem patronum eligere.

Dionysius Halycarnassaus lib.
2. de Romulo.

Παρακαταθήκας ἢ ἴδωκε τις πατρι-
κίους τῆς δημοτικῆς, ὅππῃ ἴσας ἐκάστω
τῆς ἐκ τῆς πλῆθους ἑαυτὸς ἐβέλετο νέμον
θεσάτης. id est, Constituit vero
singulis patriciis suos clientes,
iubens ut unusquisque ex multi-
tudine aliquem sibi eligeret pa-
tronum.

Servius ad vi. Æneidos hanc le-
gem Romuli citat.

Patronus si clienti fraudem fa-
xit sacer esto.

Αἱ περὶ δουλοθεσάτης ἔδον μὴ ποιῶσι ἢ καλύ-
ουται οἱ νόμοι, δόλους ἔσθ. id est, Si li-
berti non præstiterint patronis
quæ leges iubent, in servitutem
rediguntor.

Tacitus lib. XIII. Annalium, ubi coram senatu actum refert, an eadem pœna ingratis libertis infligenda esset, ita inquit :

Quibusdam coalitam libertate irreverentiam eo prorupisse frementibus, vi an æquo cum patronis iure agerent, sententiam eorum consultarent, an verberibus manus ultro intenderent, impellerentve pœnam suam dissuadentes. Quid enim aliud læso patrono concessum, quam ut vicesimum ultra lapidem in oram Campaniæ libertum releget? Cæteras actiones promiscuas & pares esse. Tribuendum aliquod telum quod sperni nequeat.

Lex v. D. de jure Patronatus.

Divus Claudius libertum, qui probatus fuerit patrono delatores summisisse, qui de statu
eius.

Tacitus lib. XIII. Annalium. *nam senatus actum refert, ad eam pœna in gratia liberti figenda esset, ita inquit:*

Quibusdam coalitam liberte irreverentiam eo propterea frementibus, vi an æque patronis iure agerent, sententiam eorum consultarent. Verberibus manus ultro iniicerent, impellerentve pœnam dissuadentes. Quid enim in laeso patrono concessum, quod ut vicissimum ultra lapidem oram Campaniæ libertum tangeret? Cæteras actiones periculosas & pares esse. Tribuatur aliquod telum quod sperari possit.

Lex v. D. de jure Patronatus.

Divus Claudius libertum qui probatus fuerit patrono adactores summisissis, qui de

eius facerent ei quæstionem, servum patroni iussit esse eum libertum. Vide & leg. I. eod.

Lex VI. §. I. ff. de Agnosc. liber.

Imperatoris Commodi constitutio talis profertur: cum probatum sit, contumeliis patronos à libertis esse violatos, vel illata manu atroci esse pulsatos, aut etiam paupertate vel corporis valetudine laborantes relictos: primum eos in potestatem patronorum redigi, & ministerium dominis præbere cogi: sin autem nec hoc modo, admoneantur: vel à Præsidente emtori addicentur, & pretium patroni tribuetur.

* Quinet Libertorum liberi servituti addicebantur. unde dixit Imp. Constantinus in leg. 2. C. de libertis & eorum liberis, filiis etiam qui post retractum in servitutem patrem nati fuerint servituris.

Τυραννοκτόνα δίδοναι πλὴν δαρσάν. id est, Tyrannicidæ præmium discernitor.

*Herodes Atticus apud Gellium
lib. ix. cap. ii.*

Maiores autem mei Athenienses nomina iuvenum fortissimorum Harmodii & Aristogitonis, qui libertatis recuperandæ gratia Hippiam tyrannum interficere adorti erant, ne unquam servis indere liceret, decreto publico sanxerūt. Quoniam nefas duxerant, nomina patriæ libertati devota servili contagio pollui. Vide tit. de crim. Maiest. in jure Romano.

Ex Vlpiano ad Midianam.

Ὁ μὲν τοῖς Ἀρχαῖσι τὸ πῶλεως ἀπειλῶν καὶ λοιδορέμματος, ἐφ' οἷς θάνατος ἄρεται. id est, Qui magistratui urbis minatur, vel in eundem convitia effundit, iis pœna mortis constituta est.

Idem

Τυραννικὰ δὲ ἴσα ἐστὶν ἡ βία
 est, Tyrannicidæ proximi
 cernitor.

*Herodes Atticus apud Galienum
 lib. ix. cap. 11.*

Maiores autem mei Athenarum
 ses nomina iuvenum fortissimum
 rum Harmodii & Aristogoroni
 qui libertatis recuperandæ
 tia Hippiam tyrannum in
 re adorti erant, ne unquam
 vis indere liceret, decreto
 co sanxerūt. Quoniam nefas
 xerant, nomina patriæ libe
 devota servili contagio
 Vide tit. de crim. Maiest. in
 Romano.

Ex Vlpiano ad Milianum

Ὁ ἰσθὶ τῆς Ἀρχῆς τῆς πόλεως ἐστὶν
 ἡ λαοδικία, ἐφ' οἷς θάνατος ἀπο
 id est, Qui magistratui urbis
 natur, vel in eundem contumaciter
 effundit, iis pœna mortis con
 sura est.

* Idem iure Civili, si convitia
 dedita opera facta fuerint, ob
 servatum est: nisi quod Imperatores
 Theodosius, Arcadius &
 Honorius ita Rufino rescripse
 rint in leg. unica C. Si quis Im
 peratori maledixerit: maledi
 ctum si ex levitate processerit,
 contemnendum est, si ex insa
 nia, miseratione dignissimum, si
 ab iniuria, remittendum.

Ex Demosthene in Leptinem.

Δὲ πρὸν σωδὶ κῆσται κωλύται πρ. id
 est, Bis civitatis syndicum agere
 in rebus vetitis habetur.

Lex XVI. §. III. D. de muner.

Et honor.

Defensionem Reip. amplius
 quam semel suscipere nemo co
 girur.

*Ex Terentio qui in Phormione
 Apollodori fabulam expressit.*

In ius vocare aliquem ma
 V 5 num

314 ANT. THYSI
num iniectioe licitum est.
* Hinc illa lex Decēviralis. Si in
ius vocat, nei it, antistator, igitur
im capito si calvitur, pedemve
struit, manum endo iacito. nisi
*quod de dōmo in ius rāpi nemo
possit.*

Lex xviii. D. de in ius vocando.

Plerique putaverunt nullum
de domo sua in ius vocari licere:
quia domus tutissimum cuique
refugium atque receptaculum
fit: eumque qui inde in ius vo-
caret, vim inferre videri.

Ex Vlpiano in Midianam.

τὴν δ' ἴκλω καταφύροντας, καὶ μὴ ἀπαν-
τῶντας εἰς τὴν κρείαν, ἐρήμῳ ἀλίσι-
δαι· id est, Qui in iudicium vo-
catus non venerit, ex remedicii
damnator.

*Lex ii. D. Si quis in ius vocatus
non ierit.*

*Ex quacunque causa ad Prae-
torem*

noom iniectione licitum
* Hinc illa lex Decretalis
ius vocat, nei it, aneistatou
im capito si calvirur, pedem
struit, manum endo iacere
quod de domo in ius rapi
possit.

Lex xviii. D. de in ius vocati

Plerique putaverunt
de domo sua in ius vocari
quia domus totissimum
refugium atque receptaculum
fit: eumque qui inde in ius
caret, vim inferre videti.

Ex Vlpiano in Midianam.

τὸ δὲ ἰδίω κατὰ φύσιν τῶν κτλ
ταύτας εἰς τὸν νομῆσαν, ἵνα
id est, Qui in iudicium
catus non venerit, cremo
damnatur.

Lex ii. D. Si quis in ius vocatus
non ierit.

Ex quacunque causa ad p
tot

torem vel alios qui jurisdictioni
præsunt in ius vocatus venire de-
bet, ut hoc ipsum sciatur an ju-
risdictio eius sit. addit tamen
Lex vii. §. xii. D. de minorib.
xxv. annis.

Constat, omnis ætatis homi-
nibus restaurationem cremodi-
cii præstari, si se doceant ex iusta
causa abfuisse.

Ex Polluce lib. viii. cap. vi.

Προνομία Ἰσίδω, κὶ ἀππονομία,
id est, actor & reus ante litem
contestatam iuranto.

Iustinianus in l. ii. C. De iure-
iur. propter calumniam
dando.

Sancimus, non aliter neque a-
ctorem neque fugientem in pri-
mordio litis exercere certamina,
nisi post narrationem & respon-
sionem, antequam utriusque par-
tis advocati sacramentum legiti-
mum.

316 ANT. THYSII
mum præstent, & ipsæ principa-
les personæ subeant iusjuran-
dum. Et actor quidem iuret,
non calumniandi animo litem se
movisse, sed existimando bonam
causam habere. Reus autem non
aliter suis allegationibus utatur,
nisi prius & ipse iuraverit, quod
putans se bonâ instantia uti, ad
reluctandum pervenerit.

Et Stobæo sermone I.

Τὴν ἐσχάτην ἄρουρ τὸν ἡλιου. id
est, cum sol occidit, suprema
tempestat esto.

Lex XII. Tabularum.

Ante meridiem causam consci-
to, cum perorant, ambo præ-
sentes: post meridiē præsentī li-
tem addicito: si ambo præsentēs,
sol occasus suprema tempestat
esto.

Ex Demosthene καὶ Σπύραν.

Τὸν σὺν ἡγουρτὶ ἐθεὶ λαμβάνειν τὰ χρο-
νήματα

μετα δὴ ταῖς δίκαις. id est, Advocatus pecuniam non accipiat litis causa. * Idē vetuit Lex Cincia, ut constat ex lib. xi. Annal. Taciti. Dein hæc Lex lata.

Lex II. §. I. & XII. D. de extraordin. cognit.

In honorariis advocatorum ita versari debere iudicem rescripto Imperatoris nostri & patris cuius continetur, ut pro modo litis proque Advocati facundia, & fori consuetudine, & iudicii in quo erat acturus, æstimationem adhibeat: dummodo licitum honorarium quantitas non egrediatur. Licita autem quantitas intelligitur pro singulis causis centum aureos. * Contra infidæ advocaciones puniuntur Leg. XVI. de Pœnis.

Ex Aristot. lib. I. Rhet. cap. XXV.

Μὴ σωτῖδιθαι παρὰ τὸν νόμον. id est,

316 ANT. THYIII

mum præsent, & ipse præsent
les personæ subeat præsent
dum. Et actor quidem
non calumniandi animo
movisse, sed existimando
causam habere. Reus autem
aliter suis allegationibus
nisi prius & ipse iuraverit,
putans se bonâ instantiâ
reluctandum pervenerit.

Et Stobæo sermone

τὸ ἰσχυρὸν ἄγει τὸ βίον
est, cum sol occidit, super
tempestas esto.

Lex XII. Tabularum.

Ante meridiem causam con-
to, cum perorant, ambo præ-
sentes: post meridiem præsen-
tem addicito: si ambo præsen-
sol occasus suprema tempe-
esto.

Ex Demosthene ἐν Στῆσι.

Τὸ σωτῖδιθαι ἰδίᾳ λαμβάνειν

318 ANT. THYSII
id est, nullus contractus in eatur
contra Leges.

Lex VII. §. VII. D. de Pact.

Pacta conventa, quæ neque do-
lo malo, neque adversus leges
plebescita, senatuscōsulta, edicta
Principum, neque quo fraus cui-
eorum fiat facta, servabo.

Ex Demosthene in Midiana.

Ἐξίστω πᾶσιν ἀρεῖδῃ ὅν ἂν ἐέλωνται
διακτιπῶ, ἢ μὴ τιώσαν ἐν τῷ κριθίντι.
id est, Licet omnibus eligere ar-
bitrum quem velint, sententia-
que rata esto.

*Ulpianus in leg. VII. D. de Recept.
Arbitr.*

Pedius libro nono & Pompo-
nus libro trigesimo tertio scri-
bunt, parvi referre, ingenuus
quis an libertinus sit, integræ
famæ quis sit arbiter an igno-
miniosus. In servum Labeo com-
promitti non posse libro unde-
cimo

318 ANT. TRYSII
id est, nullus contractus
contra Leges.

Lex VII. §. VII. D. de Pa-
cto Pacta conventa, quæ neque
lo malo, neque adversus re-
plebescita, senatusconsultum
Principum, neque quo fructu
eorum fiat facta, servabo.

Ex Demosthene in Mili-
to Εἴςτις πάντων ἀρετῶν ἡ ἀρετὴ
δυνατὴν, ἢ μὴ δυνατὴν εἶναι
id est, Licet omnibus eligere
bierum quem velint, sententia
que rata esto.

Ulpianus in leg. VII. D. de Testi-
bus Arbitr.

Pedius libro nono & Pomponius
libro trigesimo tertio scribunt,
parvi referte, inquit, quis an
libertinus sit, inquit, famæ
quis sit arbiter an legitimus.
In servum Labeo non posse
promitti non posse libro nono

DE REP. ATHEN. 319
cimo scribit. & est verum.

Lex XXVII. §. II. D. de Receptis
Arbitr.

Quare stari debet sententiæ
arbitri, quam de re dixerit: sive
æqua sive iniqua est: & sibi im-
putet qui compromisit. Nam &
Divi Pii rescripto adiicitur: vel
minus probabilem sententiam
æquo animo ferre debet.

Ex Demosthene ὁδὸς Τιμῶδου.

Τοὺς δούλους ἵκε ἔχην ματυρίαν.

Id est, Servis testimonii dictio
non esto.* Quod & Terentius in
Phormione Apollodori com-
mœdia expressit, servum homi-
nem causam orare leges non si-
nunt, neque testimonii dictio
est.

Lex VI. D. de Testibus.

Idonei non videntur esse te-
stes, quibus imperari potest ut
testes fiant. Vide tamen l. VII. de
Reg.

320 ANT. THYSII
Reg. Jur. & l. VII. D. de Pro-
bat.

Ex Demosthene περὶ Α' τοῦδο.

Ἐδιδμαρτυροῦντες, καὶ χρημάτων καὶ
καὶ ἀτιμίας κινδυνεύουσι. id est, Qui
falsum dixerint testimonium, de
bonis & honore periclitantur.

Gellius lib. xx. cap. i.

An putas, Phavorine, si non
illa etiam ex XII. tabulis de testi-
moniiis falsis poena abolevisset,
& si nunc quoque ut antea qui
falsum testimonium dixisse con-
victus esset, è Saxo Tarpeio
deiceretur, mentituros fuisse pro
testimonio tam multos quam
videmus?

*Lib. v. sententiarum Pauli tit. 25. ad
l. Cornel. Testam.*

Qui ob falsum testimonium
perhibendum, vel verum non
perhibendum, pecuniam acce-
perit,

510 ANT. THYRI
Reg. Jur. & l. vii. D. de
bat.

Ex Demosthene
καταμαρτυρησάντων, οὐδὲ γὰρ
ἐπιτιμίας κολούωνται. id est
falsum dixerint testimonium
bonis & honore periclitantur.

Gellius lib. xi. cap. i.

An putas, Phavorinus, si
illa etiam ex XII. tabulis de
monitiis falsis poena aboleretur
& si nunc quoque ut ante
falsum testimonium dixisse
victus esset, è Saxo Testam.
deiceretur, mentituros fuisse
testimonio tam multos
videmus?

Lib. v. sententiarum Pauli tit. i.
l. Cornel. Testam.

Qui ob falsum testimonium
perhibendum, vel verum
perhibendum, pecuniam acci-
pet.

perit, dederit, iudicemve ut sen-
tentiam ferat, vel non ferat cor-
ruperit, corrumpendumve cur-
raverit, humiliores capite puniū-
tur, honestiores publicatis bonis
cum ipso iudice in insulam de-
portantur. Vide quoque l. xvi. de
testibus, & leg. xiv. C. cod. &
Leg. xxxiii. D. de Re lud.

Ex Plutarcho in Solone.

Εἴαν τις φρίαυ παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ
ὄρυπῃ, ὀργυιῶν δολοπέην. Εἴαν ὃ ὀρύξαι τις
ὀργυιῶν δέκα διὰ βάδος παρ' ἑαυτοῖς μὴ
ἔυροσιν ὑδῶρ, τότε λαμβάνει παρὰ τῷ
γείτονος ἐξάχουν ὑδρίαν δις ἐκάστης ἡμέ-
ρας πληρουῦτες. Εἴαν τις τάφον ἢ βό-
δρον παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ ὄρυπῃ, ὅσων τῶ
βάδος ἀπὲρ ἢ, πεῦτον δολοπέην. Εἴαν τις
ἄμμοσιαν παρ' ἀλλοτρίῳ χωρίῳ ὄρυπῃ
τὸν ὄρον μὴ παρὰβαίνειν. Εἴαν ὃ τει-
χον, πόδα δολοπέην, εἴαν δ' οἴκημα, δύο
πόδας. Εἴαν ἢ κήσῳκην, ἐνία πόδας δολο-
πέην ἀλλοτρίῳ φυτῶν, τὰ ὃ ἄλλω δένδρα
σίνη πόδας. id est, Si quis puteum
prope alterius agrum fodiat, or-
gyiæ medium interhinquito spa-
tium. Si quis fodiens puteum
X decem

decem orgyias profundum a-
quam non invenerit, ius illi sit
accipere à vicino urnam hexa-
choun singulis diebus. Si quis
fossam aut sepulchrum iuxta vi-
cini agrum fodiat, tantum spatii
relinquat, quanta fuerit eius
profunditas. Si quis sepem pro-
pe alterius prædium construat,
limitene excedito; si murum qui-
dem, spatium pedis, si tugurium,
duorum pedum intervallum re-
linquito. oleam & ficum ab al-
terius prædio novem pedum in-
terstitio serito: reliquas arbores,
quinque.

*Gaius lib. IV. ad leg. XII. Tabular.
sive Lex XIII. D. finium
Regund.*

Sciendum est, in Actione fi-
nium regundorum illud obser-
vandum esse, quod ad exemplum
quodammodo eius legis scri-
ptum est, quam Athenis Solon
dicitur

dicitur
&c.

Med
m
vires is
colaru
menti
mas (
nus)
morte

plia

Ann
xare v
lent,
ium e
consti
nique
bebis
ullius
qui c
munt,
fructu

dicitur

re nollent, dum minus uberes proventus expectant, ne annona oneretur. Pœna autem in hos varia statuitur. nam plerunque si negociantes sint, negotiatione lis tantum interdicitur, interdum & relegari solent, humiliores ad opus publicum dari.

Quin & omnia Monopolia prohibuit Imp. Zeno in l. VII.

C. de Monop.

Prohibemus, ne quis cuiuscunque vestis, vel piscis, vel pectinum forte, aut echini, vel cuiuslibet alterius ad victum vel ad quemcunque usum pertinentis speciei, vel cuiuslibet materię, pro sua autoritate, vel sacro iam elicitio aut in posterum eliciendo rescripto, aut pragmatica sanctione vel sacra nostrę pietatis adnotatione, monopolium audeat exercere: neve quis illicitis habitis conventionibus coniu-

124 ANT. THESS
se nollent, dum minus
proventus expectant, se
oneretur. Pœna autem in
varia statuitur. nam plerum
si negociantes sint, negoti
ne his tantum interdicitur,
terdum & relegati solent, hu
liores ad opus publicum du

Quin & omnia Monopelia
fuit Imp. Zeno in l. 12.
C. de Monop.

Prohibemus, ne quis cuiuslibet
que vestis, vel piscis, vel
nam forte, aut echini, vel
liber alterius ad victum vel
quemcunque usum pertinens
speciei, vel cuiuslibet mater
pro sua autoritate, vel sacro
elicitio aut in posterum elicitio
do rescripto, aut pragmatica
ctione vel sacra nostræ pietat
adnotatione, monopolium
deat exercere: neve quis illi
habitis conventionibus conti

DE REP. ATHEN. 325
ret aut paciscatur, ut species di
versorum corporum negociatio
nis non minoris quam inter se
statuerint, venundentur, &c. Et
mox: si quis autem monopolium
ausus fuerit exercere, bonis pro
priis exspoliatus perpetuitate da
mnetur exilii.

Lex Solonis.

Ἐπιείκων ἔχθρῶδες, εἰ μὴ δημοπόρων
δυσκότα γάρματα. id est, sodali
tium habere licitum, nisi contra
publicas leges peccetur.

Gains lib. IV. ad LL. 12. tabb. sive
in l. 4. ff. de colleg. & corpor.

Sodales sunt qui eiusdem col
legii sunt, quam Græci ἐπιείκων
vocant. His autem potestatem
facit Lex, pactionem, quam ve
lint, sibi ferre: dum ne quid ex
publicâ lege corrumpant. Sed
hæc lex videtur ex Lege Solonis
translata esse. Nam illic ita est:

εἰάν τῃ δῆμος ἢ φράτορες, ἢ ἱερῶν ὀργάνων, ἢ
 ναύται, ἢ σύσσιτοι, ἢ ὀμόταφοι, ἢ διασώ-
 πται, ἢ ὅπῃ λίαν οὐχόμφοι, ἢ εἰς ἱμπορίαν
 ὁ, τι ἂν τέτων δικαιοδώντων πρὸς ἀλλήλους,
 κύριον εἴη εἰάν μὴ ἀπαγορεύσῃ δημοτικῆ
 γράμματα. id est, si autem plebs,
 vel fratres, vel sacrorum sacra-
 mentales, vel nautæ, vel confru-
 mentales, vel qui in eodem se-
 pulchro sepeliuntur, aut thiaso-
 τæ, quique simul ad negotian-
 dum proficiscuntur, quicquid hi
 disponent, id firmum sit, nisi hæc
 publicæ leges prohibuerint.

Lex I. §. I. Quod cuiusc. univers.

Quibus autem permiffum est
 corpus habere collegii, societa-
 tis, siue cuiusque alterius eorum
 nomine: proprium est ad exem-
 plum Reip. habere res commu-
 nes, arcam communem, & acto-
 rem siue syndicum, per quem
 tanquam in Rep. quod commu-
 niter agi ferique oporteat, aga-
 tur fiat. * Arcæ communi Eranos
 siue

Ex Lysia pro Eratosthene.

Εάν τις μοιχὸν λάβῃ, ὅτι αὐτὸν λέγεται, καὶ αὐτὸν. id est, Si quis adulterum deprehenderit (in ipso opere,) de eo statuat quod ipsi lubitum est.

Nicostratus.

Καὶ φοβείσθαι τὸ ὄνομα τῆς μοιχίας, εἴ γε ταύτη μέλει ζῆν καὶ μὴ ἀποσφάτταται. id est, Et metuat crimen adulterii, si vitam diligat, neque occidi velit.

Lex XII. tabb.

Adulterii convictam vir & cognati uti velint necanto.

Papinianus leg. 20. D. ad l. Iul. de Adulter. coercendis.

Patri datur ius occidendi adulterum cum filia quam in potestate habet.

Constantinus in l. 30. §. fin. ad L. Iuliam.

Sacrilegos autem nuptiarum gla.

glad
Fu
nor
Ait
quis
Dem
alter
men
E
τῶν
αὐτῶν,
ἐπι
μοιχ
ἐπι
quis
tio
mat
est,
tere
re
re,
te,
rog

Ex *Lysia pro Erastophano*

Εἴ τις μοιχὸν λαβὼν, ἢ τι αὐτὸν
 λαβὼν, id est, Si quis adulterum
 deprehenderit (in ipso opor-
 tet) statuatur quod ipsi loquatur

Nicostratus.

Καὶ φεβήσῃ τὸ νόμισμα τὴν ποινὴν
 πῶς μέλει ἕν ἑστὶ μὴ καταδικασθῆναι
 id est, Et metuetur crimen con-
 demnari, si vitam diligit, neque
 di velit.

Lex XII. tabb.

Adulterii convictam
 cognati uti velint necant.

Papinianus leg. 20. D. ad l. de
de Adulter. coercend.

Patri datur ius occiden-
 ulterum cum filia quam in-
 testate habet.

Constantinus in l. 30. §. si
L. Iuliam.

Sacrilegos autem nuptiarum

Fuisse autem modo capitalē, modo
 non capitalē adulterii pœnam apud
 Athenienses & Romanos, ex anti-
 quis monumentis constat. nam apud
 Demosthenem oratione in *Neeram*
 alterius quam capitalis pœna fit
 mentio. Ita enim loquitur.

Ἐπειδὴν ἦ ἔλοι τὸν μοιχὸν, μὴ ἐξέσω
 τῶ ἐλόντι σωοικεῖν τῇ γυναικί. εἴαν ἦ συν-
 οικῆ, ἄτιμος ἔστω. μηδὲ τῇ γυναικί ἐξέσω
 ἐπιεικέως τὰ ἰσθὰ τὰ δημοτικῶ, ἐφ' ἣν ἂν
 μοιχὸς ἀλώ. εἴαν ἦ εἰτή, ἢ ποιησὶ παχέτω
 ὅτι ἂν πείσῃ, πλὴν θανάτου. id est, Si
 quis autem mulierem in adulte-
 rio deprehenderit, eam sibi in
 matrimonio retinere licitū non
 est, nisi ignominie notam incur-
 rere velit. Mulieri autē adulte-
 ræ non liceat sacra publica adire,
 sin secus faxit, excepta mor-
 te, impune quævis illi pœna ir-
 rogator.

Ex Antiph. πρὸς τὴν Ἡράκλειον.

Τὸν ἐκ τῆς φρεσίνος διακτείνετε, δε-
 X 5
 τῆς φ

νάτω ζημιᾶσθ. id est, Si quis hominem consulto occiderit, capite puniatur.

Lex Numæ.

Si quis hominem liberum sciens dolo neci duit, parricida isto.

Martianus l. 3. §. legis Cornelia.

D. Ad l. Corn. de Sicar,

Legis Corneliæ de sicariis & veneficis pœna, insulæ deportatio est, & omnium bonorum ademptio. Sed solent hodie capite puniri: nisi honestiore loco positi fuerint. *vide tot. tit. ad l. Corneliã de Sicar.*

Ex Demosthene in Aristocratem.

Ἐάν τις δόποκτεινῆ ἐν ἄθλοις ἀκίων, ἢ ἐν ὁδῶν καθελῶν, ἢ ἐν πολέμοις ἀγνοῦσας, φότου ἔνεκα μὴ φεθῆεν κτείνοντα. id est, Si quis aliquem consulto in certaminibus occiderit, vel in itinere

prostra-

ἢ ἐν συμβουλῇ, id est, Si quis
minem consulto occiderit,
te puniatur.

Lex Numi.

Si quis hominem
sciens dolo neci dicit, p
da isto.

Martianus l. 3. §. legis Corn.

D. Ad l. Corn. de Sicar.

Legis Cornelie de
venencis pœna, insultu de
tio est, & omnium bonorum
emptio. Sed solent homines
puniri: nisi honestiore loco
ti fuerint. vide tot. tit. ad l.
neliam de Sicar.

Ex Demosthene in Aristoph.
tem.

Ἐὰν τις δόσῃ τείχῃ ἐν ἀβασίῃ
ὁδῷ καὶ δελῶν, ἢ ἐν πολέμῳ ἀγῶνι
του ἱερα μὴ φῶνι κτείνοντα. id est
quis aliquem consulto in ce
minibus occiderit, vel in itin
prostr

prostraverit, vel in bello impru-
dens interfecerit, ob illam cæ-
dem fugere quis non tenetur.

Ulpianus l. 7. §. Siquis in coll. D.
ad leg. Aquil.

Si quis in colluctatione, vel
in paneratio, vel pugiles, dum
inter se exercentur, alius alium
occiderit: si quidem in publico
certamine alius alium occide-
rit, cessat Aquilia. Quia glo-
riæ causa & virtutis, non iniu-
riæ gratia videtur damnum da-
tum.

Idem l. 9. §. finali. d. tit.

Si per lusum iaculantibus, ser-
vus fuerit occisus, Aquiliæ locus
est. Sed si, quum alii in campo
iacularentur, servus per eum lo-
cum transferit, Aquilia cessat.
Quia non debuit per campum
iaculatorum iter intempestive
facere.

332 ANT. THYSII
facere. Qui tamen data opera
in eum iaculatus est, utique A-
quilia tenebitur.

*Alphenas, l. 32. §. fin. D. ad legem
Aquiliam.*

Quum pila complures lude-
rent, quidam ex his servulum,
quum pilam percipere conare-
tur, impulit: servus eccidit, &
erus fregit. Quærebatur an do-
minus servuli lege Aquilia, cum
eo cuius impulsu ceciderat, a-
gere potest. Respondi, non pos-
se: quum casu magis quam cul-
pa videretur factum.

*Item Instit. §. Ac ne is quidem. De
lege Aquilia.*

Ac ne is quidem lege Aquilia
tenetur qui casu occidit: si modo
culpa eius nulla inveniatur. Nam
alioqui non minus ex dolo quam
ex culpa quisque hac lege tene-
rur. Itaque si quis dum iaculis
ludit,

ludit
tem
sting
eo ca
tari,
eius
quid
idem
lio lo
dum
admi
bore
trans
viam
factu
ut ca
est:
cura
est p
esse:
fort
bar
in e
rat

333 ANT. THYSII

facere. Qui tamen dicitur
in eum iacularus est, utique
quilia tenebitur.

*Alphenas, l. 32. §. fin. D. ad
Aquiliam.*

Quum pila compleret
reor, quidam ex his seruis
quum pilam percipere con-
tetur, impulsit: servus cecidit:
eris fregit. Quærebatur
minus servuli lege Aquilia
eo cuius impulsu ceciderat
gere potest. Respondi, non
se: quum casu magis quam
pa videretur factum.

*Item Instic. §. Ac ne is quidem
lege Aquilia.*

Ac ne is quidem lege Aquilia
teneatur qui casu occidit: si
culpa eius nulla inveniatur. Sed
alioqui non minus ex dolo quam
ex culpa quisque hac lege tenetur.
Itaque si quis dum iaculat

ludit, vel exercitatur, transeun-
tem servum tuum traiecerit: dis-
tinguitur. Nam si id à milite in
eo campo ubi solitus est exerci-
tari, admissum est, nulla culpa
eius intelligitur: si alius tale
quid admiserit, culpæ reus est.
Idem iuris est de milite, si in al-
lio loco quam qui ad exercitan-
dum militibus destinatus est, id
admiserit. Item, si putator ex ar-
bore deiecto ramo servum tuum
transeuntem occiderit: si prope
viam publicam aut vicinalem id
factum est, neque proclamavit
ut casus evitari posset, culpæ reus
est: sed si proclamavit, nec ille
curavit præcavere, extra culpam
est putator. Aequè extra culpam
esse intelligitur, si seorsum à via
forte vel in medio fundo cæde-
bat, licet non proclamavit: quia
in eo loco nulli extraneo ius e-
rat versandi.

Ex Demosthene.

Δικάζειν ὃ πῶ βελῶ τὴν ἐν Ἀρείῳ πά-
 τῶφόν κ' ἑαυμάτος ἐκπερὶθιας . κ' πῶ
 καϊᾶς, κ' φαρμάκων, ἵαί τις ὀπκτεῖν
 ὄσς. id est, Senatus Areopagiti-
 cus iudicet de cæde & vulnere
 ex consulto facto, de incendio,
 venenis, quibus propinatis ho-
 minem aliquem occiderit-

*Martianus, L. 1. D. Ad legem
 Corn. de sicariis.*

Lege Cornelia de sicariis &
 veneficis tenetur qui hominem
 occiderit: cuiusve dolo malo in-
 cendium factum erit: quive ho-
 minis occidendi furtive facien-
 di causa cum telo ambulaverit:
 quive, quum magistratus esset,
 publicove iudicio præesset, ope-
 ram dederit quo quis falsum iu-
 dicium profiteretur, ut quis in-
 nocens conveniretur, condem-
 naretur. Præterea tenetur qui
 hominis necandi causa vene-
 num-

336 ANT. THYSIT-
 tuendum hoc. Nam si gladium
 strinxerit, & in eo percusserit,
 indubitate occidendi animo id
 eum admisisse: sed si clavi per-
 cussit aut cucuma, in rixa, quan-
 vis ferro percusserit, tamen non
 occidendi animo: leniendam
 pœnam eius qui in rixa casu ma-
 gis quam voluntate homicidium
 admisit.

Lex-Draconis.

Ἐάν τις δραπετὴν ἢ ἐπὶ δάμαρτι, ἢ ἐπὶ
 μητρὶ, ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ δογατρὶ, ἢ
 ἐπὶ παλλακῇ, ἢ ὡς ἂν ὅτι ἰκισθῆσθαι πα-
 σὶν ἔχη, τὸν ἕνεκα μὴ φύγειν κτείνοντα,
 Id est, Siquis occiderit depre-
 hensum super uxore, vel super
 sorore, vel super filia, vel super
 concubina, aut ea quam ad su-
 scipiendos ingenuos liberos ha-
 beat: ob hæc qui cædem fecerit,
 ne exulato.

*Ulpianus, l. 23. D. ad legem Iuliam
 de adulteriis coercendis.*

Quod ait lex, In filia adu-
 ltera

tuendum hoc. Nam si gladio
strinxerit, & in eo percussus
indubitate occidendi animo
cum admisit: sed si clavo
cussit aut cucuma, in rixa, quod
vis ferro percusserit, tamen
occidendi animo: lenienter
pœnam eius qui in rixa culpa
gis quam voluntate homicidii
admisit.

Lex Draconis.

Εἰς τὴν δὲ δόξαν τῆς ἡμετέρας
μορφῆς, ἢ ἐπὶ ἀλλοτρίῳ, ἢ ἐπὶ
ἐπιπαισθητῶν, ἢ ἐπὶ αἰσθητῶν
αἰσθητῶν, ἢ ἐπὶ αἰσθητῶν
Id est, Siquis occiderit depre-
hensum super uxore, vel
sorore, vel super filia, vel
concupina, aut ea quam ad-
scipiendos ingenuos libertos
beat: ob hæc qui cædem fecerit
ne exulato.

*Ulpianus, l. 23. D. ad legem Julia
de adulteriis coercendis.*
Quod ait lex, In filia ad-

rum deprehenderit, non orio-
sum videtur, Voluit enim ita de-
mum hanc potestatem patri
competere, si in ipsa turpitudi-
ne filiam cum adultero depre-
hendat. Labeo quoque ita pro-
bat. Et Pomponius ita scripsit,
in ipsis rebus venereis deprehen-
sum occidi. Et hoc est quod So-
lo & Draco dicunt ἐν ἑργῶ. Suffi-
cit patri si eo tempore habeat in
potestate, quo occidit, non quo
in matrimonio collocavit. Fin-
ge enim, postea redactam in po-
testatem. Quare non ubicunque
deprehenderit pater, permitti-
tur ei occidere, sed domi suæ
generive tantum. Illa ratio red-
ditur, quod maiorem iniuriam
putavit legislator quod in do-
mum patris aut mariti ausa fue-
rit filia alterum inducere.

L. ead. §. Quod ait.

Quod ait lex, In Continen-
ti fi-

ti filiam occidat, sic erit accipiendum, ne, occiso hodie adultero, reseruet, & post diem filiam occidat: vel contra. Debet enim prope uno ictu & uno impetu utrumque occidere, æquali ira adversus utrumque sumpta. Quod si non affectavit, sed, dum adulterum occidit, profugit filia: & interpositis horis apprehensa est à patre qui persequebatur: in continenti videbitur occidisse.

Macer l. 24. tit. eod.

Marito quoque adulterum uxoris suæ occidere permittitur: sed non quemlibet, ut patri.

Papinianus, l. 38. D. Ad legem Iul. de adult.

Imperatores Marcus Antoninus & Commodus filius rescripserunt, Si maritus uxorem in adulterio deprehensam, impetu tractus

A
tractus
utique
penam
Pius in
polloni
in adul
disse se
plicium
difficile
perare.

Et
De a
vra.

Id
iniuri
conci
cideri

Si
quis

tractus doloris, interfecerit: non utique legis Corneliæ de sicariis pœnam excipiet. Nam & divus Pius in hæc verba rescripsit Apollonio, Ei qui uxorem suam in adulterio deprehensam occidisse se non negat, ultimum supplicium remitti potest: quum sit difficile, iustum dolorem temperare.

Draconis Lex.

Ἐὰν φέρονται ἢ ἀρνῆται βία ἀδίκως, ἡ-
δὺς ἀμωβήματος κτείνῃ, ἠηπονεὶ τιθ-
νάτω.

Id est, Siquidem violentas & iniurias manus inferentem, in continenti causa defensionis occiderit, impune occisus esto.

Ex Legib. Tabb. XII.

Si nox furtum faxit, & im aliquis occidit, iure cæsus esto.

*Ulpianus, l. 4. D. ad legem
Aquiliam.*

Si servum tuum, latronem, infidiantem mihi, occidero, securus ero. Nam adversus periculum naturalis ratio permittit se defendere.

Quibus subiungit.

Lex duodecim tabularum furem noctu deprehensum occidere permittit: ut tamen id ipsum cum clamore testificetur. Interdiu autem deprehensum ita permittit occidere, si is se telo defendat: ut tamen æque cum clamore testificetur.

Idem, l. 5. tit. eod.

Sed & si quemcumque alium ferro se petentem quis occiderit, non videbitur iniuria occidisse: & si metu quis mortis furem occiderit, non dubitabitur quin lege Aquilia non teneatur. Sin autem,

D
tem, q
re, mal
iniuria
Cornel
Imp. V
l. 1. C.

Libe
buims
que mi
agros
traveri
infidiis
permif
gno il
ac mo
cipiat
currat

Go

Si q
cunq
crimi

tem,

us, l. 4. D. ad legem
Aquiliam.

um tuum, latrocinio
mihi, occidero, sed
Nam adversus perso-
nalis ratio permittit

ibus subiungit.
odecim tabularum
deprehensum occi-
dit: ut tamen idip-
ore testificetur. In-
deprehensum ita pe-
idere, si is se telo
tamen æque cum
cerur.

m, l. 5. tit. eod.

quemcumque alium
entem quis occiderit
tur iniuria occidit
uis mortis faciem
dubitabitur quin
on teneatur. Si

tem, quum posset apprehende-
re, maluit occidere: magis est ut
iniuria fecisse videatur. ergo &
Cornelia tenebitur.

Imp. Valent. Theodos. & Arcad.
l. 1. C. quando liceat unic. se sine
iudice vindicare.

Liberam resistendi cunctis tri-
buimus facultatem: ut quicun-
que militum vel privatorum ad
agros nocturnus populator in-
traverit, aut itinera frequentata
insidiis aggressionis obsederit,
permissa cuicumque licentia, di-
gno ilico supplicio subiugetur:
ac mortem quam minabatur ex-
cipiat, & id quod intendebat in-
currat.

Gordianus, l. 2, C. ad legem
Corn. de sic.

Si quis aggressorem vel quem-
cumque alium in dubio vitæ dis-
crimine constitutus occiderit,
nullam

342 ANT. THYSII
nullam ob id factum calumniam
metuere debet.

• *Idem, l. 3. tit. eod.*

Si quis percussorem ad se ve-
nientem, gladio repulerit, non
ut homicida tenetur, quia de-
fensor propriæ salutis in nullo
peccasse videtur.

Gallienus, l. 4. tit. eod.

Si (ut allegas) latrocinantem
peremisti, dubium non est, eum
qui inferendæ cædis voluntate
præcesserat, iure cæsum videri.

Ex Pausania Historico.

Τοὺς ὡρῶς τὸν Ῥωμῶν ἐλίου καταφύγοι-
τας ἀσυλίαν ἔχειν. id est, qui ad a-
ram misericordiæ fugiunt, ius
asyli habent.

*Imp. Arcad. & Honorius in l. III.
C. de iis qui confugiunt ad
Ecclesias.*

Ἀπόχρηστον τοῖς αἰθέσι οἱ νοὶ τῆ μα-
γάλη

D E
γάλη θε
εα καί τ
τιχάν
λησ σω
πιχου
τοχάν
εὐλασία
ἡ ἀρετή
πὶ ἔργ
διεχέει
διμοσί
τὸ παρ
ἢ αὐτῶ
τοῦ εἶσ
τητα π
τοῖς ἱεγ

Id

Pat
tinen
taria
cami
dripa
cludi
tium
asqu
sæ,
pulu

γάλα θεοῦ. ἔργον μόνον τὰ θεῖα θυσιασθή-
 ρια καὶ τὴν δίκτηρον ναὸν τῆς Πάσης τῆς
 τῆσιν ἀποβολῆς τειχιζόμενον, εἰς ἀσφάλ-
 λειαν σωτηρίῃ τῆς προσφυγόντων, θε-
 σπιζόμενον, ἀλλ' εἴπε καὶ περὶ τὸν τοῦτου
 τυχεῖν, ἄλλο τῆς τελευταίων θυρῶν τῆς
 ἐκκλησίας, ἐλέου βωμὸν τοῖς προσφυγῶσιν
 εἶναι προσάπομνον ὡς τε μεταξὺ τῆς ναοῦ, ὅν
 τῶ προσηρημένον πρόπω περιπεφραχθεῖται
 διεγράψαμεν, ἄλλο τῆς πρώτων μὲν τοῦς
 δημοσίους τόπους τῆς ἐκκλησίας θυρῶν, πᾶν
 τὸ παρεσκεῖμενον, εἴτε ἐν οἰκίᾳς, ἢ κήποις,
 ἢ ἀυλαῖς, ἢ λυττοῖς, ἢ ἐν σοαῖς τυχεῖν,
 τοῦς εἰσδύοντας προσφυγῶν, καθ' ὁμοί-
 τητα τῆς ναοῦ, φυλάττειν, καὶ μηδένα τού-
 τοις ἱεροσύλας ὀπιᾶλλον χεῖρας.

Id est, (juxta vulgarem
 interpretationem)

Pateant summi Dei templa
 timentibus. Non enim sola al-
 taria & oratorium templi cir-
 cumiectum, qui ecclesias qua-
 dripartito parietum septu con-
 cludit, ad tuitionem confugien-
 tium sancimus esse proposita: sed
 usque ad extremas fores eccle-
 siæ, quas oratum gestiens po-
 pulus primas ingreditur, confu-
 gienti-

344 ANT. THYSIT
gentibus aram salutis esse præ-
cipimus: ut, inter templum,
quod parietum descripsimus cin-
ctu, & post loca publica, & ia-
nuas primas ecclesiæ quicquid
fuerit interiucens, siue in cellu-
lis, siue in domibus, hortulis,
balneis, areis atque porticibus,
confugas interioris templi vice
ueatur: nec in extrahendos eos
conetur quisquam sacrilegas
manus immittere, &c.

*Sed & l. 2. tit. eod. Impp. Honor.
& Theod.*

Fideli devotaque præceptio-
ne sancimus; nemini licere ad
sacrosanctas ecclesias cōfugien-
tes abducere: sub hac videlicet
definitione, ut, si quisquam con-
tra hanc legem venire tentaverit,
sciat se maiestatis crimine esse
retinendum.

*In precedente autem lege Impp.
Arcadii & Honorii, qua prima est,
Iudaos*

D
Iudaos
solitos
hunc ab
Iuda
debitis
Christi
ut ad
vitare
dera d
ante su
niverfa
innoc

E
Kuo
xixi d
mome
bitore
to. H
procul
viem j

Iusti

As

Judaos hoc confugiendi more abuti solitos esse dicitur : & adversus hunc abusum ita cavetur.

Iudæi, qui reatu aliquo vel debitis fatigati, simulant se Christianæ legi velle coniungi, ut ad ecclesias confugientes evitare possint crimina, vel pondera debitorum : arceantur, nec ante suscipiantur quam debita universa reddiderint, vel fuerint innocentia demonstrata purgati.

Ex Plutarcho in Solone.

Κυνία δακόντα παρὰ δ' ἐναὶ κλοισὶ τῆς ἀπὴ χειρὸς δευτέρου. id est, Canem, qui momorderit, catena quatuor cubitorum vinctum noxæ exhibeto. Hinc apparet Solonem quoque proculdubio de quadrupede pauperiem faciente cavisse.

Institut. Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.

Animalium nomine quæ ratione

tionem carent, si qua lascivia, aut pavore, aut feritate pauperiem fecerint, noxalis actio lege duodecim tabularum prodita est.

Quæ animalia si noxæ dedantur, proficiunt reo ad liberationem: quia ita lex duodecim tabularum scripta est: ut puta, *Si equus calcitrosus calce percussisset, aut bos cornu petere solitus cornu petierit.*

Hæc autem actio in iis quæ contra naturam moventur, locum habet: cæterum si genitalis sit feritas, cessat actio. Denique si ursus fugerit à domino, & sic nocuerit: non potest quondam dominus conveniri: quia desit dominus esse, ubi fera evasit. Pauperies autem est damnum sine iniuria facientis datum. Nee enim potest animal iniuriam fecisse dici quod sensu caret. Hæc quidem ad noxalem pertinent actionem.

Quinas

DE
Quinas
Dra
E'ar
ferum
lasmus
quis à
ret, ip
telum
rebus i
statut.
Ex I
E'ar
unocu
amitt
tangit

*Quinet de inanimatis lex lata à
Dracone ut constat ex De-
mosth. Orat. in Ari-
stocratem.*

Ἐὰν λίθος, ἢ ξύλον, ἢ σίδερος, ἢ τι το-
ῦτον, ἐμπεσὼν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βλάσ-
τα ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δὲ εἶδῆ καὶ ἔχῃ τὸ τὸν
φόνον εἰργασμένον, τοῦτοις ἐπαυδα λαγ-
χαιεται.

Id est, Si lapis, aut lignum, aut
ferrum, aut tale quidpiam, de-
lapsum, percusserit: atque ali-
quis à quo id coniectum sit igno-
ret, ipsum vero norit & habeat
telum quo cædes facta est: his
rebus in hoc loco iudicium di-
ctatur.

Ex Diogene Laertio in Solone.

Ἐὰν μὲν ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχοντος ἐκκόψῃ
πε ἀντικὸπτεν πύρ δύο. id est, Si quis
unoculo oculum eiecerit, duos
amittat. *Ius talionis in genere hic
tangit.*

Lex Decemviris.

Si membrum ruperit, ni cum
eo pacit, talio esto.

*Honorius & Theodosius Aug. in
l. 17. c. de Accusat.*

Non est impunita mentiendi
libido, cum calumniantes ad vin-
dictam poscat similitudo suppli-
cii. *habuit tamen jus talionis suas
difficultates, unde egregie,*

Gellius lib. xx. cap. 1.

Nonnulla autem in istis legi-
bus nec consistere quidem (sicuti
dixi) visa sunt. Velut illa lex
talionis, cuius verba (nisi me-
moria me fallit) hæc sunt: Si
membrum rupit meum, è pacto
talia esto. Præter enim ulciscen-
di acerbiter, ne procedere
quoque executio iuxta talionem
potest. Nam cui membra ab
alio ruptum est, si ipsi itidem
rumpe-

rumpere per talionem velit: quæ-
 ro an efficere possit, rumpendi
 pariter membri æquilibrium: In
 qua re primum ea difficultas est
 inexplicabilis. Quid si mem-
 brum, inquit, alter imprudens
 ruperit? Quod enim per impru-
 dentiam factum est, retaliari per
 imprudentiam debet. Ictus quip-
 pe fortuitus & consultus, non ca-
 dunt sub eiusdem talionis simi-
 litudinem. Quonam igitur mo-
 do imprudentem poterat imita-
 ri, qui in exequenda talione non
 licentiæ ius habet, sed impru-
 dentiæ? Sed & si prudens rupe-
 rit, nequaquam patietur, aut al-
 tius se lædi, aut latius: quod
 cuiusmodi libra, atque mensura
 caveri possit, non reperio. Quin-
 etiam si quid plus erit, alter-
 ve commissum, res fiet ridicu-
 læ atrocitatis: ut contraria
 actio mutuæ talionis oriatur,
 & adolescat infinita quædam
 reci-

ANT. THYSII

Lex Decemviralis.
 membrum ruperit, nisi
 cit, talio esto.

Primum & Theodosius Aug.
l. 17. c. de Accusat.

n est impunita mensura
 cum calumniantes de
 poscat similitudo imp
 uit tamen ius talionis
 rates, unde egregie,

Gellius lib. xx. cap. 1.

nulla autem in istis
 consistere quidem
 visa sunt. Velut illa

cuius verba (nisi a
 de fallit) hæc sunt:

m ruperit meum, è pe
 Præter enim ulentis

itatem, ne procedat
 executio iuxta talionem

am cui membrum
 m est, si ipsi inde
 rump

350 ANT. THYSIE
reciprocatio talionum.

Et mox eod. cap. 1.

Quibusdam autem iniuriis talionem quoque apposuerunt. Quam quidem tu talionem, vir optime, iniquius paulo insectatus es: ac ne consistere quidem dixisti, lepida quadam solertia verborum: quoniam talioni par non sit talio: neque rumpi membrum facile possit, ad alterius rupturæ (ut ais tu) æquilibrium. Verum est, mi Phavorine, talionem rarissimam fieri difficillime. Sed Decemviri minuere, atque extinguere volentes huiusmodi violentiam pulsandi, atque lædendi talionē, eo quoque metu coercendos esse homines putaverunt. Neque eius, qui membrum alteri rupisset, & pacisci tamen de talione redimenda nollet, tantam esse habendam rationem arbitrati sunt, ut an
pru-

ANT. THYRIS
procatio talionum.

Et mox eod. cap. 1.
quibusdam autem iniuriis
quoque apponitur
quidem tu talionem
ne, iniquius paulo
s: ac ne consistere que
i, lepida quadam
orum: quoniam talionem
talio: neque rumpere
facile possit, ad
ra (ut ais tu) æquilibrium
n est, mi Phavorin.
rarissimam fieri diffi-
ed Decemviri minime
tinguere volentes
violentiam pulsantem
endi talionē, eo que
pœcendos esse homines
unt. Neque eius
m alteri rupisset, &
en de talione redime-
tantam esse habende
arbitrati sunt, ut

prudens, imprudensve rupisset, spectandum putarent, aut talionem in eo vel ad amissim æquipararent, vel in librili perpendere: sed potius eundem animum, eundemque impetum in eadem parte corporis rumpendi, non eundem quoque casum exigere voluerunt: quoniam modus voluntatis præstari posset, casus ictus non posset. Quod si ita est, ut dico, & ut ipse æquitatis habitus demonstrat, taliones illæ tuæ reciproæ, argutiores profecto, quam veriores fuerunt. Sed quoniam acerbum quoque esse hoc genus pœnæ putas quæ (obsecro te) ista acerbitas est, si idem fiat in te, quod tute in alio feceris? præsertim cum habeas facultatem paciscendi, & non necesse sit pari talionē, nisi eam tu elegeris. Quod edictum autem prætorium de æstimandis iniuriis, probabilius esse his potest? Nolo

Nolo hoc ignores, hanc quoque ipsam talionem ad æstimationem iudicis redigi necessario solitam. Nam si reus, qui depascisci noluerat, iudici talionem imperanti non parebat: æstimata lite, iudex hominem pecuniæ damnabat: atque ita si reo & pactio gravis, & acerba talio visa fuerat, severitas legis ad pecuniæ multam redibat.

Ex Æschine ἐν τῷ κτ' Κτησιφώντος.

Ἐάν τις αὐτὸν διαχρήσῃται, τὴν χεῖρα
τὸτο ἀφάξασται ἀποκόπῃν, καὶ χεῖρα τὸ
σώματος θάπῃν. id est, Qui sibi
violentas manus intulit, manus
quæ id perpetravit, præciditor,
neque eodem cum corpore tu-
mulo sepelitor.

*Ulpianus in l. III. de Bonis
eor. §. 6.*

Merito qui sine causa sibi ma-
nus violentas intulit puniendus
est.

est, qu
neque
Bon. E
IC.
Qui
morte
tor Ha
dus ei
patien
te, au
pudor
madve
minia
dat cap
aut las
na ren
ratio
E'ân
Si qu
rit, a
morte

est, qui enim sibi non pepercit, neque aliis parceret. *Vide tot. tit. De Bon. Eor.*

IC. in l. 6. §. 7. ff. De Remilit.

Qui se vulneravit, vel alias mortem sibi conscivit, Imperator Hadrianus rescripsit ut modus eius rei statutus sit: ut si impatientia doloris, vel tædio vitæ, aut morbo, aut furore aut pudore mori maluit: non animadvertatur in eum, sed ignominia mittatur, si nihil prætendat capite puniatur. Per vinum aut lasciviam lapsis capitalis poena remittenda est, & militiæ mutatio irroganda.

*Ex Lysia ἐν τῇ κτὶ φίλωνος
δοκιμασίας.*

Ἐάν τις φεύγειν τι πρὸς δῶκεν, ἢ ταυτὶ ἢ στρατόπεδον, θανάτω ζημιῶσθαι. id est, Si quis munimentum prodiderit, aut navem aut exercitum, morte punitor.

Z

Ex VI.

ANT. THY:11
lo hoc ignores, ab hoc et
e ipsam rationem ad eum
nem iudicis redigi necesse
tam. Nam si reus, qui
nsci noluerat, iudicialiter
eranti non parebat: eum
te, iudex hominem percu
nabat: atque ita si reus
gravis, & acerba ratio
at, severitas legis ad pe
nultam redibat.

*Ἐσθὶν ἐν τῷ κτὶ Κωνσταν
τις αὐτὸν διαχίστεται, τῶν
ἀγαστῶν ἀποπέσει, ἐπὶ τῶν
θανάτω. id est, Quo
tas manus intulit, non
perpetravit, proinde
eodem cum corpore
punitur.*

*in l. III. de Bon
eor. §. 6.*

o qui sine causa sibi
entias intulit punietur.

Ex Ulpiano ad Timocrateam.

Τοὺς ἀπομολωῦντας θανάτῳ ζυμίζονται.
id est, Transfugæ morte puniuntur.

Tarruntenus Paternus lib. 2. de Re milit. sive leg. VII. ff. De Remilit.

Proditores, transfugæ plerunque capite puniuntur, & exactorati torquentur: nam pro hoste non pro milite habentur.

Lex III. §. x D. de Re milit.

Is qui ad hostem confugit & rediit torquebitur, ad bestiasque vel in furcam damnabitur: quamvis milites nihil illorum patiantur.

Lex III. Ad l. Iuliam maiestatis.

Lex duodecim tabularum iubet eum qui hostem concitaverit, quive civem hosti tradiderit capi-

capite
maiest.
iestater
Qualis
aut arc
fra con

Cui
tando
versus
lo male
ni in in
ve pro
malo e
hostes
mani v
lo ma
comm
pecun
crunt
pali R
malo
teræ
minu

capite puniri. Lex autem Iulia
maiestatis præcipit eum qui ma-
iestatem publicam læserit teneri.
Qualis est ille qui bellis cesserit,
aut arcem non tenuerit, aut ca-
stra concesserit, &c.

Lex IV. eod.

Cuiusque dolo malo iurciu-
rando quis adactus est, quo ad-
versus Remp. faciat. Cuiusve do-
lo malo exercitus Populi Roma-
ni in insidias deductus hostibus-
ve proditus erit, factumve dolo
malo cuius dicitur, quo minus
hostes in potestatem Populi Ro-
mani veniant, cuiusve opera do-
lo malo hostes Populi Romani
commeatu, armis, telis, equis,
pecunia, aliave qua re adiuti
erunt, utve ex amicis hostes Po-
puli Romani fiant, cuiusve dolo
malo factum erit, quo Rex ex-
teræ nationis Populo Romano
minus obtemperet, cuiusve ope-
ra do-

ANT. THY SII

Ex Vlpiano ad Timocratem
Transfuga morte po-

untemus Paternus lib. 2. ad
milit. sive leg. vi. ff. De
Re milit.

oditores, transfuga
ue capite puniuntur, &
rati torquentur: nam
non pro milite habentur

xiii. §. x. D. de Re milit.

qui ad hostem confugi-
torquebitur, ad bellum
arcam damnabitur, quæ
ites nihil illorum præ-

Ad I. Iuliam maiestatis

uoddecim tabularum
qui hostem concitavit
e civem hosti tradidit

356 ANT. THYSII
râ dolo malo factum erit, quo
magis obsides, pecunia, iumen-
ta, hostibus populi Romani den-
tur adversus Rempublicam.

*Ex interpretibus antiquis ad Ari-
stophanis Plutum.*

Μὴ πείνω ὄπλα ἐπίχουρα. id est, Ne-
mo arma oppignorato.

*Paulus in l. xiv. §. i. D. de Re
milit.*

Arma alienasse grave crimen
est, & ea culpa desertioni ex-
quatur, utique si tota alienavit:
sed et si partem eorum, nisi quod
interest: nam si tibiale vel hume-
rale alienavit, castigari verbera-
bus debet: si vero lorica, scu-
tum, galeam, gladium, deserto-
ri similis est. Timori in hoc cri-
mine facilius parceretur: armo-
rumque custodi plerunq; ea cul-
pa imputatur, si arma militi
commisit non suo tempore.

Modesti.

Modestinus in leg. III. §. XIII. D. eod.

Miles qui in bello arma amisit, vel alienavit capite punitur, humane militiam mutat.

Ex Andocidis Oratione de mysteriis.

Μήτε μνηστικαῖν, μήτε ἄδικον μήτε δίκηιον λέγειν. id est, Discordiarum sit sempiterna oblivio, neque fas vel nefas alicui exprobrato.

*Simile quid Cicero in usum deduxit, ut testatur Philippi-
cus I.*

In quo templo, quantum in me fuit, ieci fundamenta pacis: Atheniensiumque renovavi vetus exemptum: Græcum etiam verbum usurpavi, quo tum in sedandis discordiis erat usa civitas illa: atque omnem memoriam discordiarum oblivione sempiterna delendam censeo.

Ex Solonis lege.

Ἐὰν τις ἀρπάσῃ ἐλευθερὰν γυναῖκα καὶ
βιάζηται, ζημίαν δέκα δραχμῶν τάζει.
Ἄει.

Id est, Siquis ingenuam mulierem rapiat, vimque ei inferat, drachmis decem mulctator. Severius Romani puniverunt.

Martianus, l. 5. §. fin. Ad legem Iul. de vi publica.

Qui vacantem mulierem rapuit, vel nuptam, ultimo supplicio punitur. Et, si pater iniuriam suam precibus exoratus remiserit, tamen extraneus sine quinquennii præscriptione reum postulare poterit: quum raptus crimen legis Iuliæ de adulteriis potestatem excedat.

Iustinian. l. unica Cod. De raptu virg. seu vid.

Raptores virginum honestarum, vel ingenuarum, sive iam

desponsarum, et alienarum, et cantibus de

Et
suppli
dii cri
sine va
sta ta
mus p
tution
crime
auxili
bueri
ipsa r
mine
bus
vidu
min
guin
rato

desponsatæ fuerint, sive non, vel quarumlibet viduarum fœminarum, licet libertinæ vel servæ alienæ fiat, pessima criminum peccantes capitis supplicio plectendos decernimus.

Paucis interiectis.

Et merito mortis damnantur supplicio, quum nec ab homicidii crimine huiusmodi raptores sint vacui. Ne igitur sine vindicta talis crescat insania, sancimus per hanc generalem constitutionem, ut ii qui huiusmodi crimen commiserint, & qui eis auxilium invasionis tempore præbuerint: ubi inventi fuerint, in ipsa rapina & adhuc flagranti crimine comprehensi, & à parentibus virginum vel ingenuarum, viduarum, vel quarumlibet fœminarum, aut earum consanguineis, aut à tutoribus vel curatoribus, vel patronis, vel do-

360 ANT. THYSII
minis convicti, interficiantur.

Draconis lex.

Πάντες οἱ κλέψαντες π, καὶ πικρὸν ἢ, θανατούωσαν.

Id est, Omnes qui furati quidpiam fuerint, etiam si valde exigua res sit, morte puniantur.

Solonis lex.

Εἰ μὲν τις μεθ' ἡμέραν ὑπερ πεντήκοντα δραχμάς κλέπῃ, ἀπαγωγῶν πρὸς τὸς ἐνδεύσας εἶ). εἰ δ' ἔτις νύκτωρ ὀτιοῦ κλέπῃ, τοῦτον ἐξέιναι καὶ δολοκτεῖναι, καὶ πρῶτα διάκοντα, καὶ ἀπαγαγεῖν τοὺς ἐνδεύσας, εἰ βέλοιο. Τῷ δ' ἄλόντι ὄναι ἀταξιαγαίεσιν, ἕκ, ἐζηυτὰς καταστήσαντι, ἕκτι πιν εἶ) τῶ κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατοι τῷ ζημίασ.

Id est, Siquis interdium supra quinquaginta drachmas furatus fuerit, abduci liceat ad Undecimviros: sin vero quis noctu quidpiam surripuerit, eum & occidere, & inter persequendum vulnerare, & ad Undecimviros, sicuti lubet, abducere fas est.

Convicti

σηρία πρὸς τῶν ἀργυρίων δισμόν τῆς κλη-
 πῆ, πένθ' ἡμέρας καὶ ἕκτας ἴσας, ὅπως
 ὄραεν ἅπαντες αὐτὸν δεδεμένον.

Id est, Siquis vero privato iu-
 dicio furti convictus fuerit, ei
 licere duplum solvere æstimatæ
 litis : penes vero iudices esse, fu-
 rem, præter pecuniariam mul-
 ctam, ad quinque dierum toti-
 demque noctium vincula da-
 mnare : ut omnes eum vinctum
 esse videant.

Ex legibus Platonis.

Νύκτωρ εἴωρα εἰσιόντα ἐπὶ κλοπῇ χει-
 μάτων ἰάν ἰλδὸν κτείνη τις, καὶ θάρος ἴσας.

Id est, Si quis furem noctu in-
 gressum ad furripiendas pecunias
 deprehendat atque interficiat,
 sceleris purus esto.

Ex leg. Tab. XII

Si nox furtum faxit, & im ali-
 quis occidit, iure cæsus esto.

Si luci furtum faxit, & in eo
 deprehensus telo se defenderit,
 iure

iure cæsus esto. At, qui telo se non defenderit, si liber, verberatus, ei cui furtum fecerit, addicitor: si servus, verberibus afficitor, atque è saxo præcipitator.

Vlpianus, l. 4. D. ad legem Aquiliam.

Lex duodecim Tabularum furem noctu deprehensum occidere permittit: ut tamen id ipsum cum clamore testificetur. Interdium autem deprehensum ita permittit occidere, si is se telo defendat: ut tamen æque cum clamore testificetur.

Vlpianus, l. 9. ad legem Corn. de sicariis.

Furem nocturnum si quis occiderit, ita demum impune ferret, si parcere ei sine periculo suo non potuit.

Iustinianus in Auth. 134. cap. 13.

Pro furto nolumus omnino quodcunque membrum abscindi, aut mori: sed aliter eum castigari.

Idem in titulo Institut. De obligat. qua ex delicto nasc. §. 3.

Pœna manifesti furti, quadrupli est, tam ex servi quam ex liberi persona: nec manifesti dupli.

Ex Dione Chrysostomo orat. xv.

Κατηγορίας δίδωσιν ὁ νόμος: καὶ ἀδὲν
 τῆς, ὅς ἂν ἐλασομένη τίνα, καὶ ἔχωι ἀ-
 ποδείξαι, αὐτὴ ἂν λέγει σαφὲς ὡς εἶναι.
 Id est, Accusationem Lex tri-
 buit contra eū qui aliquod pro-
 brum alicui obiecerit, quod a-
 perte demonstrare nequeat.

*Arnob. ex Cicerone, lib. 4. de
 Republ.*

Siquis occentaverit, astitave-
 rit,

DE REP. ATHEN. 365
rit, siue carmen condiderit quod
infamiam flagitiumve alteri pre-
cetur, intestabilis esto.

*Sic & Vlp. l. 5. §. Si quis lib. D. de in-
iuriis & famosis libellis.*

Si quis librum ad infamiam a-
licuius pertinentem scripserit,
composuerit, ediderit, dolove
malo fecerit, quo quid eorū fie-
ret, etiamsi alterius nomine e-
diderit, vel sine nomine: uti de
ea reagere liceat; &, si condem-
natus sit qui id fecit, intesta-
bilis ex lege esse iuberur.

Ex Cicerone lib. II. de LL.

De sepulchris autem nihil est
apud Solonem amplius, quam
ne quis ea deleat, neve alienum
inferat: pœnaque est, si quis bu-
stum, (nam id puto appellari
tymbon) aut monumentum
aut columnam violauerit, deici-
cerit, fregerit.

Paul-

*Paulus in l. ult. ff. de sepulchr.
violat.*

Rei sepulchrorum, si corpora ipsa extraxerint, vel ossa eruerint, humilioris quidem fortunæ summo supplicio afficiuntur: honestiores in insulam deportantur: alias autem relegantur aut in metallum damnantur.

*Imperator Iulianus Augustus ad
Populum in l. v. c. eod.*

Pergit audacia ad busta defunctorum & aggeres consecratos, cum & lapidem hinc movere, & terram evertere, & cespitem evellere proximum sacrilegio maiores nostri semper habuerint, sed & ornamenta quædam tricliniis aut porticibus auferre de sepulchris. Quibus primo consulentes, ne in piaculum incidat contaminata religio defunctorum, hoc fieri prohibemus pœna sacrilegii cohibentes.

Ex Plu.

Ex Plutarcho in Solone.

Πᾶσι ἔξει διατίθεσθαι ὅπως ἀν ἐθέλῃ, ἀλλὰ μὴ σαυδὲς ὡς γνήσιοι ἄρρενες, ἀλλὰ μὴ ματιῶν, ἢ γέρας, ἢ φαρμακῶν ἢ νόσου ἢ δισμῶν ἴσταν, ἢ παιδόμενος τῆ γυναικί. id est, omnibus ius testandi competit, prout placuerit, nisi liberos masculos legitimos superstites habeat, vel furiosus sit, vel præ senectute mente attonitus, vel morbo, aut veneficio correptus, aut vinculis constrictus, aut mulieris blanditiis victus.

Labeo in l. II. ff. Qui testam. fac. possunt.

In eo qui testatur, eius temporis, quo testamentum facit, integritas mentis, non corporis sanitas exigenda est.

Imp. Diocletianus & Maximianus in l. III. c. eod.

Senium quidem ætatis vel ægritu-

368 ANT. THYS. DE REP. AT.
gritudinem corporis, sincerita-
tem mentis tenentibus testa-
menti factionem certum est non
auferre.

Ex Demosthene ἐν τῷ πρὸς τὸν Ἀφείβιον.

Προεὶ ὅτι καὶ δουρεῖται τις, αὐτὸν ὁμοίως
ὀφλισκάνειν ὡς περὶ ἂν αὐτὸς ἔχη. Qui
alterius bonamala fide admini-
straverit vel prævaricatus fuerit,
administratione sua tenetur,
tanquam si ipse haberet.

*Lex XXXVII. §. I. D. de Negot.
gest.*

Si pecuniæ quis negotium ge-
rat, usuras quoque præstare co-
gitur, & periculum eorum no-
minum quæ ipse contraxit: nisi
fortuitis casibus debitores ita
suas fortunas amiserunt, ut tem-
pore litis ex ea actione contesta-
tæ solvendo non essent. * Casum
tamen fortuitum non præstat, ut
apparet ex LXXII. cod.

F. I.

BIBLIOTECA NAZIONALE
Fondo
Helène ... Aosta
Napoli

Sh2713

363 ANT. THRS. DI RUD
gritudinem corporis, fac
tem mentis tenentibus
menti factionem certum de
aofere.

Ex Demofthenis in Olympio
Negi de ex dolo rā, an
iparation in p p de avre p p
alterius bonamala fide con
straverit vel privatatus fuz
administratione fua tenet
tanquam fi ipfe haberet.

Lex xxviii. §. 1. D. de Negi
gest.

Si pecuniz quis negotium
rat, usuras quoque prat
gitur, & periculum com
minum quæ ipse contraxit
fortuitis casibus debitor
suas fortunas amiserunt, ut
pore litis ex ea actione com
tæ solvendo non essent. C
tamen fortuitum non prat
apparet ex lxxviii.

